

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU**

I-III kwartał 2007 R.

Warszawa, 24 września 2007 r.

Spis treści

	strona
Wstęp	3
Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju	5
Ludność	6
Rynek pracy	7
Rolnictwo	12
Przemysł	20
Budownictwo	25
Budownictwo mieszkaniowe	28
Rynek wewnętrzny	30
Transport	31
Łączność	31
Handel zagraniczny	34
Rachunek bieżący bilansu płatniczego na bazie transakcji	41
Ceny	41
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	51
Budżet państwa	55
Pieniądz	57
Giełdowy rynek papierów wartościowych	59
Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju	63
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne dla Unii Europejskiej	66

Uwaga:

Główny Urząd Statystyczny prezentuje w Internecie publikację pt. „Polska – podstawowe tendencje”, zawierającą obszerny zestaw kwartalnych i rocznych wskaźników makroekonomicznych (wersja polska i angielska).

Publikacja składa się z trzech części, bieżąco aktualizowanych. W części I zawarte są kwortalne wskaźniki makroekonomiczne od 1997 r. (20 szeregów czasowych), w części II – statystyczne wskaźniki gospodarcze w rozszerzonym zakresie w układzie kwartalnym, począwszy od 1997 r. (blisko 460 szeregów czasowych), a w części III – roczne wskaźniki gospodarcze od 1995 r. (odpowiednio ponad 260).

Publikacja udostępniona jest **nieodpłatnie**.

Adres w Internecie: www.stat.gov.pl

Wstęp

Po wysokim wzroście gospodarczym w I półroczu br., kreowanym przez rosnący popyt krajowy – zarówno inwestycyjny, jak i spożycie – w III kwartale w głównych obszarach gospodarki dynamika była nieco wolniejsza. Umacniały się pozytywne zjawiska na rynku pracy – nadal wzrastało zatrudnienie i obniżało się bezrobocie. Tempo wzrostu przeciętnych wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw z kwartału na kwartał zwiększało się, ale we wrześniu było nieco wolniejsze niż w sierpniu. Wzrost cen konsumpcyjnych we wrześniu br. w skali roku był wyższy od obserwowanego w poprzednim miesiącu głównie w związku z przyspieszeniem wzrostu cen żywności i napojów bezalkoholowych. Utrzymała się wysoka dynamika sprzedaży detalicznej, jednak była ona nieco niższa od notowanej w poprzednich okresach. Wzrost obrotów w handlu zagranicznym po ośmiu miesiącach br. był wolniejszy niż przed rokiem, przy czym import rósł szybciej niż eksport, co wpłynęło na pogłębienie ujemnego salda wymiany. W wyniku dużo wyższej dynamiki dochodów niż wydatków budżetu państwa po dziewięciu miesiącach notowano niewielką nadwyżkę.

Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu we wrześniu br. wyniósł 5,2%, a w okresie dziewięciu miesięcy był wyższy niż w ub. roku o 9,8%. W przetwórstwie przemysłowym wzrost produkcji w okresie styczeń–wrzesień wyniósł 11,5%, w górnictwie utrzymał się na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem, natomiast w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę odnotowano spadek o 4,7%. Wydajność pracy zwiększyła się w tym okresie o 6,1%, przy większym o 3,4% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 8,7%. Spośród głównych grupowań przemysłowych, w największym stopniu wzrosła sprzedaż w przedsiębiorstwach produkujących głównie dobra konsumpcyjne trwałe, inwestycyjne oraz zaopatrzeniowe. W okresie styczeń–wrzesień br. produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się w ujęciu rocznym o 20,2%, przy czym w kolejnych okresach obserwowano zwolnienie dynamiki w stosunku do coraz wyższego poziomu przed rokiem. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania zwiększyła się o 13,9%. Nadal obserwowany był wysoki wzrost liczby mieszkań, na które wydano pozwolenia oraz lokali rozpoczętych. Dobra koniunktura w budownictwie powodowała dalszy, wyższy niż przeciętnie, wzrost zatrudnienia (w okresie styczeń–wrzesień br. o 9,6%) i wynagrodzeń (o 16,0%). Stopień wykorzystania mocy produkcyjnych zarówno w przetwórstwie przemysłowym jak i budownictwie był najwyższy od wielu lat.

Wzrost sprzedaży detalicznej w okresie trzech kwartałów był o 14,6% wyższy niż przed rokiem (wobec 11,6%), przy czym dynamika sprzedaży słabła z 17,4% w I kwartale do 12,8% w III kwartale.

W okresie styczeń–sierpień br. dynamika eksportu towarów była wolniejsza niż przed rokiem (w cenach bieżących wzrost wyniósł 12,1%). W konsekwencji rosnącego popytu na dobra importowane nastąpiło zwiększenie wartości towarów sprowadzanych z zagranicy o 14,0%. Szybciej rosnący import niż eksport przyczynił się do wzrostu deficytu wymiany towarowej,

zwłaszcza w obrotach z krajami rozwijającymi się. Przy nadal umacniającym się złotym, poprawiały się uwarunkowania cenowe w wymianie zagranicznej – wskaźnik terms of trade ogółem w okresie styczeń–lipiec br. wyniósł 102,6 (wobec odpowiednio 98,2 w ub. roku). Wpłynęły na to korzystne relacje cenowe w obrotach z krajami Europy Środkowo–Wschodniej oraz rozwijającymi się.

Kolejne miesiące br. potwierdzają utrwalanie się pozytywnych zmian na rynku pracy. We wrześniu notowano znaczne tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (4,7%). Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w końcu września br. wyniosła 1777,8 tys osób i była niższa niż przed rokiem o 585,8 tys. osób. Dzięki malejącej liczbie bezrobotnych stopa bezrobocia spadła do 11,6% i była o 3,6 pkt. niższa niż przed rokiem).

We wrześniu zanotowano wysoki wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw, zarówno w ujęciu nominalnym (wzrost o 9,5%), jak i realnym (7,2%), był on jednak nieco niższy od notowanego przed miesiącem. Przeciętne wynagrodzenie oraz fundusz płac w ujęciu realnym w III kwartale wzrosły jednak bardziej niż w poprzednich okresach. Od dwóch kwartałów notuje się natomiast spadek przeciętnych realnych emerytur i rent zarówno w systemie pracowniczym, jak i w systemie rolniczym.

Szacuje się, że tegoroczne zbiory zbóż, rzepaku i rzepiku, ziemniaków oraz warzyw gruntowych będą wyższe od niskich ubiegłorocznych. Znacznie niższe niż przed rokiem są natomiast zbiory owoców (zwłaszcza owoców z drzew) z powodu majowych przymrozków. Ceny zbóż nadal utrzymywały się na poziomie znacznie wyższym niż w roku ubiegłym. Zarówno ceny skupu żywca wołowego, jak i wieprzowego były nieco niższe niż przed rokiem, utrzymywała się natomiast wzrostowa tendencja cen drobiu i mleka.

Dynamika cen w podstawowych obszarach gospodarki narodowej w okresie styczeń–wrzesień br. w stosunku do analogicznego okresu ub. roku była wyższa od obserwowanej odpowiednio przed rokiem. Wzrost cen konsumpcyjnych oraz cen produkcji budowlanomontażowej w III kwartale br. w porównaniu do analogicznego okresu ub. roku był wyższy od notowanego odpowiednio przed rokiem, natomiast w przemyśle – niższy. We wrześniu br. w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku ceny produkcji sprzedanej przemysłu były wyższe o 2,0%, a w budownictwie – o 8,8%. W skali roku ceny konsumpcyjne wzrosły więcej niż w poprzednim miesiącu br. (2,3%, wobec 1,5% w sierpniu), głównie w wyniku rosnących cen żywności (o 5,2%). Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) w skali roku wyniósł 2,7% (wobec 2,1% w sierpniu br.); analogiczny wskaźnik dla UE ukształtował się we wrześniu br. na poziomie 2,3%.

Wysokie tempo wzrostu gospodarczego, dobra sytuacja finansowa przedsiębiorstw oraz poprawa sytuacji na rynku pracy wpływały korzystnie na kształtowanie się dochodów budżetu państwa. Przy znacznie niższej dynamice wydatków niż dochodów po dziewięciu miesiącach br. zanotowano nadwyżkę budżetu państwa w wysokości 197,5 mln zł.

Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

Wyszczególnienie a – analogiczny okres poprzedniego roku=100 b – okres poprzedni=100 c – miesiąc kończący kwartał (grudzień poprzedniego roku=100)	2006				2007			
	kwartały							
	I	II	III	IV	I	II	III	I–III
Ludność (w końcu okresu) w tys.	38144	38132	38134	38125	38116	38116	38126	x
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ²⁾ w tys.	4867	4893	4928	4984	5067	5125	5175	5122
a	102,6	102,6	103,2	103,7	104,1	104,8	105,0	104,6
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys. ...	9151	9153	9146	9152	9175	9191	9190	9185
a	99,5	99,8	99,9	100,0	100,3	100,4	100,5	100,4
Liczba bezrobotnych (w końcu okresu) w tys.	2822,0	2487,6	2363,6	2309,4	2232,5	1895,1	1777,8	x
a	92,4	88,0	85,6	83,3	79,1	76,2	75,2	x
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w %	17,8	15,9	15,2	14,8	14,3	12,3	11,6	x
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych a	100,6	100,8	101,4	101,3	102,0	102,4	102,0	102,1
b	100,0	100,9	100,2	100,3	100,7	101,2	99,9	x
c	100,1	101,0	101,2	101,5	100,7	102,0	101,9	x
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu a	100,6	102,3	103,5	102,8	103,3	102,0	101,7	102,3
Przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ²⁾³⁾ w zł	2539,55	2582,33	2627,53	2822,51	2737,78	2812,61	2891,06	2814,36
Przeciętne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ²⁾³⁾ a	104,3	103,9	104,1	104,5	105,9	106,5	108,1	106,8
Przeciętna realna emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych brutto a	103,7	107,4	106,8	106,7	103,6	99,2	99,5	100,8
Przeciętna realna emerytura i renta rolników indywidualnych brutto a	101,7	105,7	105,1	104,9	102,1	97,7	97,9	99,2
Mieszkania oddane do użytkowania od początku roku w tys.	28,3	50,4	76,6	115,4	26,8	51,8	87,2	x
Produkcja sprzedana przemysłu ²⁾⁴⁾ (ceny stałe) a	112,4	112,1	112,3	110,8	113,0	108,5	108,1	109,8
Produkcja budowlano-montażowa ²⁾⁵⁾ od początku roku (ceny stałe) a	104,5	109,2	114,3	117,5	151,1	130,2	120,2	x
Rentowność obrotu brutto ⁶⁾ od początku roku w %	4,8	5,6	5,8	5,8	6,1	6,5	.	x
Rentowność obrotu netto ⁶⁾ od początku roku w %	3,6	4,5	4,7	4,7	4,9	5,3	.	x
Handel zagraniczny ⁷⁾ (od początku roku)								
eksport w mln euro	20640,2	42319,0	64204,4	87925,9	23782,6	48043,8	64260,7 ⁸⁾	x
import w mln euro	23145,9	47751,4	72951,8	100784,1	27257,2	55688,0	74419,6 ⁸⁾	x
saldo w mln euro	-2505,7	-5432,4	-8747,4	-12858,2	-3474,6	-7644,2	-10158,9 ⁸⁾	x
Budżet państwa (od początku roku)								
dochody w mln zł	46785,0	92310,6	144181,7	197639,8	55396,5	115346,7	174907,3	x
wydatki w mln zł	56060,4	110004,8	158791,9	222702,9	60573,5	118993,3	174709,8	x
wynik w mln zł	-9275,4	-17694,2	-14610,2	-25063,1	-5177,0	-3646,6	197,5	x
PKB a	105,4	106,3	106,6	106,6	107,2	106,4	.	x
spożycie indywidualne a	105,0	104,4	105,2	104,7	106,9	105,1	.	x
nakłady brutto na środki trwałe a	109,0	115,9	118,0	116,6	126,2	120,8	.	x

1) Dane wstępne.

2) W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

3) Łącznie z obligatoryjną składką na ubezpieczenia społeczne.

4) Dynamikę produkcji sprzedanej przemysłu podano w cenach bazowych, tj. bez obciążeń podatkami VAT i akcyzowym, ale łącznie z dotacjami przedmiotowymi.

5) Produkcja budowlano-montażowa wykonana systemem zleceńowym przez podmioty budowlane na terenie kraju. Dynamikę produkcji budowlano-montażowej podano w cenach bazowych.

6) Dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 49 osób bez względu na rodzaj działalności.

7) Od I kwartału 2007 r. – dane tymczasowe.

8) Dane za okres styczeń–sierpień.

Ludność

Według wstępnych szacunków, w dniu 30 września br. ludność Polski liczyła ok. 38126 tys. osób, tj. o ok. 8 tys. mniej niż przed rokiem. W porównaniu z końcem grudnia ub. roku liczba ludności nie uległa zmianie – co oznacza, że dodatni w okresie ostatnich trzech kwartałów przyrost naturalny zrównoważył ujemne saldo migracji zagranicznych na pobyt stały. Szacuje się, że w okresie minionych 3 kwartałów ujemne saldo migracji zagranicznych wyniosło ok. 16 tys., równocześnie odnotowano istotny wzrost liczby urodzeń oraz nieznaczne zwiększenie liczby zgonów.

W okresie trzech kwartałów br. zarejestrowano ponad 294 tys. **urodzeń żywych**, tj. o prawie 11 tys. więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Współczynnik urodzeń wzrósł o 0,4 pkt i wyniósł 10,3‰. Wzrost liczby urodzeń obserwowany jest już czwarty z kolei rok.

Od stycznia do września br. **zmarło** prawie 279 tys. osób, tj. o niespełna 1,5 tys. więcej niż przed rokiem; współczynnik zgonów pozostał bez zmian na poziomie 9,7‰. Z roku na rok liczba zgonów nieznacznie rośnie, ale tempo tego wzrostu jest coraz mniejsze – co można uznać jako początek procesu stabilizacji poziomu umieralności w Polsce.

Podobnie jak przez rok nieznacznie zmniejszyła się liczba **zgonów niemowląt**. Zarejestrowano ok. 1,7 tys. zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych obniżył się o 0,2 pkt do poziomu 5,9‰.

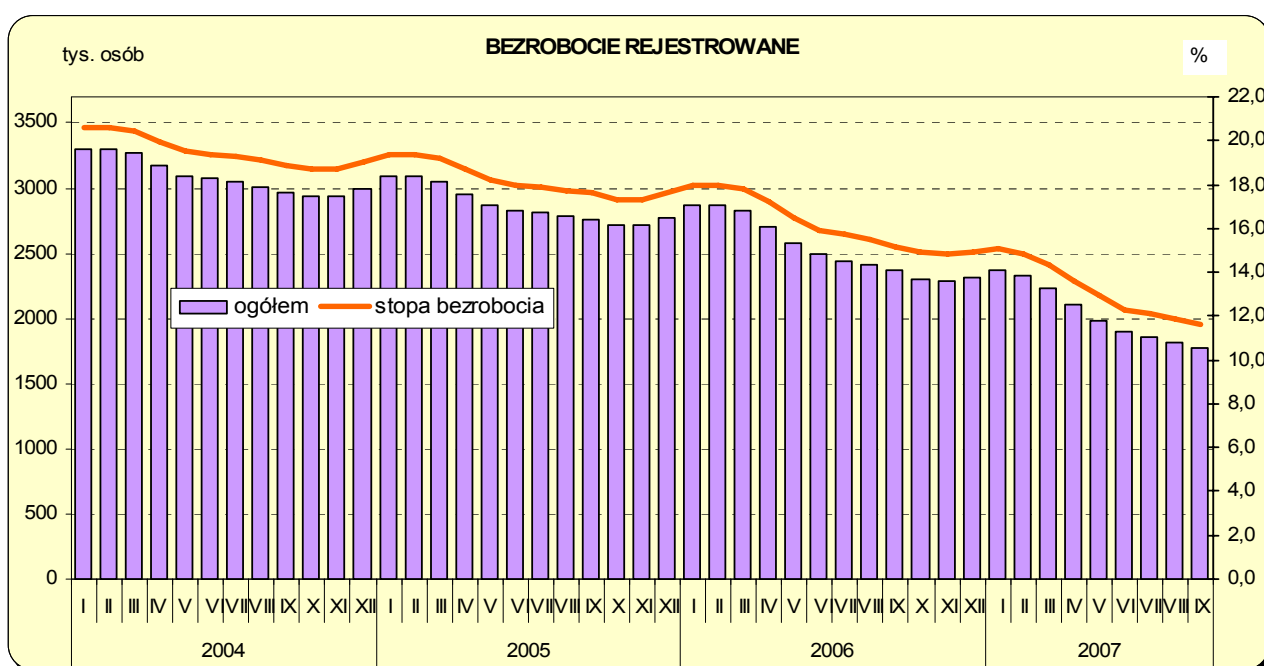
Dzięki pozytywnym zmianom w poziomie urodzeń i zgonów przyrost naturalny był dodatni i wyniósł prawie 16 tys.; w analogicznym okresie ub. roku różnica między liczbą urodzeń i zgonów wyniosła niewiele ponad 6 tys. Szacuje się, że przeciętnie – na każde 10 tys. ludności – przybyło 6 osób (w ub. roku 2 osoby).

W okresie styczeń-wrzesień br. zawarto ponad 194 tys. **związków małżeńskich** (o 16 tys. więcej niż przed rokiem), w tym ok. 71% z nich stanowiły małżeństwa wyznaniowe; współczynnik małżeństw wzrósł o 0,6 pkt do poziomu 6,8‰. Wzrost liczby nowozawieranych małżeństw obserwuje się już trzeci rok z kolei.

Zmniejszyła się natomiast (o 9 tys.) **liczba rozwodów**, rozwiodło się prawie 40 tys. par małżeńskich, współczynnik zmniejszył się o 0,3 pkt i wyniósł 1,4‰ (w analogicznym okresie ub. roku odnotowano wzrost liczby rozwodów o ponad 3 tys.). Zmniejszyła się także (o prawie 40%) liczba **separacji**; w okresie minionych 9 miesięcy orzeczono ich ok. 3,5 tys. w stosunku do prawie 6 tys. w analogicznym okresie ub. roku.

Rynek pracy

W okresie styczeń–wrzesień br. tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw systematycznie rosło, przy czym najwyższą dynamikę obserwowano w budownictwie. Korzystnie kształtujące się zmiany w zakresie płynności bezrobocia, wynikające przede wszystkim z intensywnie malejącej liczby nowych rejestracji, spowodowały znaczne obniżenie liczby osób bezrobotnych oraz stopy bezrobocia, której poziom w końcu września br. w ujęciu rocznym był najniższy od dziewięciu lat. Jednocześnie w okresie trzech kwartałów br. w ujęciu rocznym istotnie wzrosła liczba zgłaszanych przez zakłady ofert pracy.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosło 5122,3 tys., tj. było o 4,6% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu w ub. roku o odpowiednio 2,8%). Podobnie jak przed rokiem przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się w sekcji górnictwo (o 1,7%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę (o 0,7%). W pozostałych sekcjach notowano dalszy wzrost przeciętnego zatrudnienia, przy czym do najwyższych należała dynamika w budownictwie (wzrost w skali roku o 9,6%), hotelach i restauracjach (o 6,8%) oraz handlu i naprawach (o 6,5%).

Przeciętne zatrudnienie w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	IX 2007		I–IX 2007	
	w tys.	analogiczny okres poprzedniego roku=100	w tys.	
Sektor przedsiębiorstw	5192,0	104,7	104,6	5122,3
w tym:				
Przemysł	2583,8	103,6	103,4	2557,1
górnictwo	177,8	98,4	98,3	178,2
przetwórstwo przemysłowe	2207,6	104,4	104,3	2179,9
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	198,4	99,4	99,3	199,1
Budownictwo	363,3	107,5	109,6	353,2
Handel i naprawy	970,0	107,2	106,5	950,8
Hotele i restauracje	91,0	106,6	106,8	90,3
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	509,5	103,3	102,8	507,3
Obsługa nieruchomości i firm	500,1	106,2	106,3	491,0

Wśród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, największy wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano w: produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 11,5%), produkcji maszyn i aparatury elektrycznej (o 10,3%), wznoszeniu budynków i budowli, inżynierii lądowej i wodnej (o 10,1%), produkcji wyrobów z metali (o 9,9%) oraz handlu detalicznym; naprawach artykułów użytku osobistego i domowego (o 9,8%).

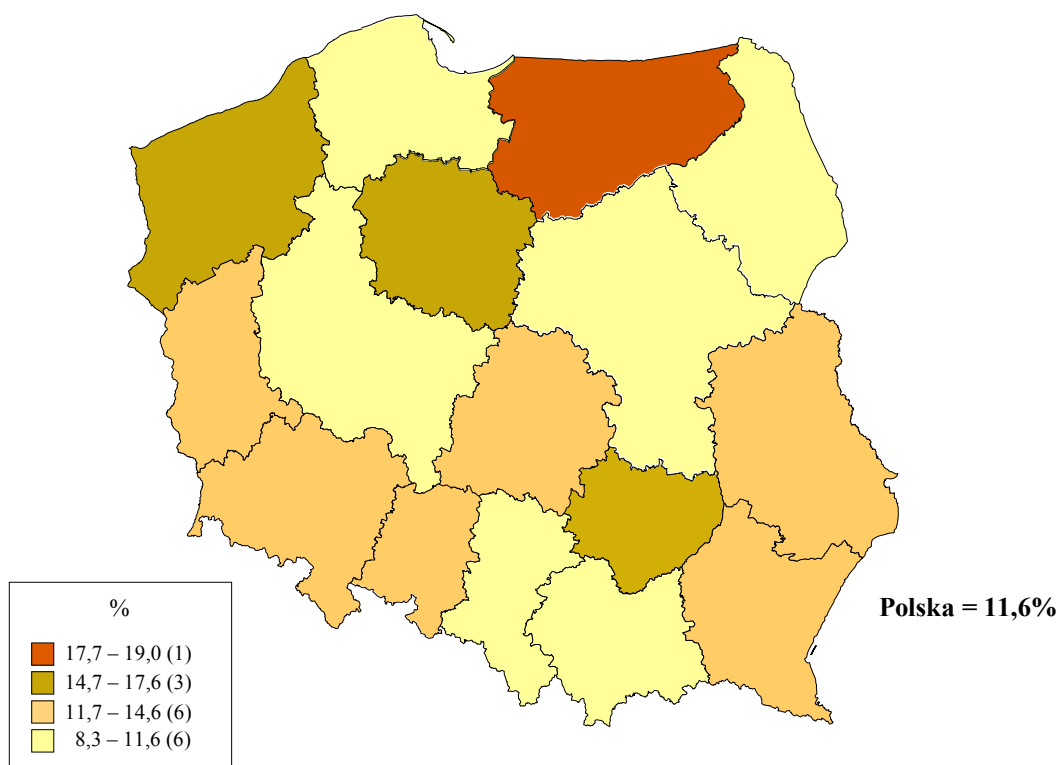
Przeciętne zatrudnienie najbardziej spadło w produkcji odzieży i wyrobów futrzarskich (o 5,5%), górnictwie węgla kamiennego i brunatnego; wydobywaniu torfu (o 2,7%) oraz w dziale wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 1,3%).

We wrześniu **przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw** ukształtowało się na poziomie 5192,0 tys. osób i zwiększyło się w skali roku o 4,7% (odpowiednio w ub. roku wzrost o 3,5%).

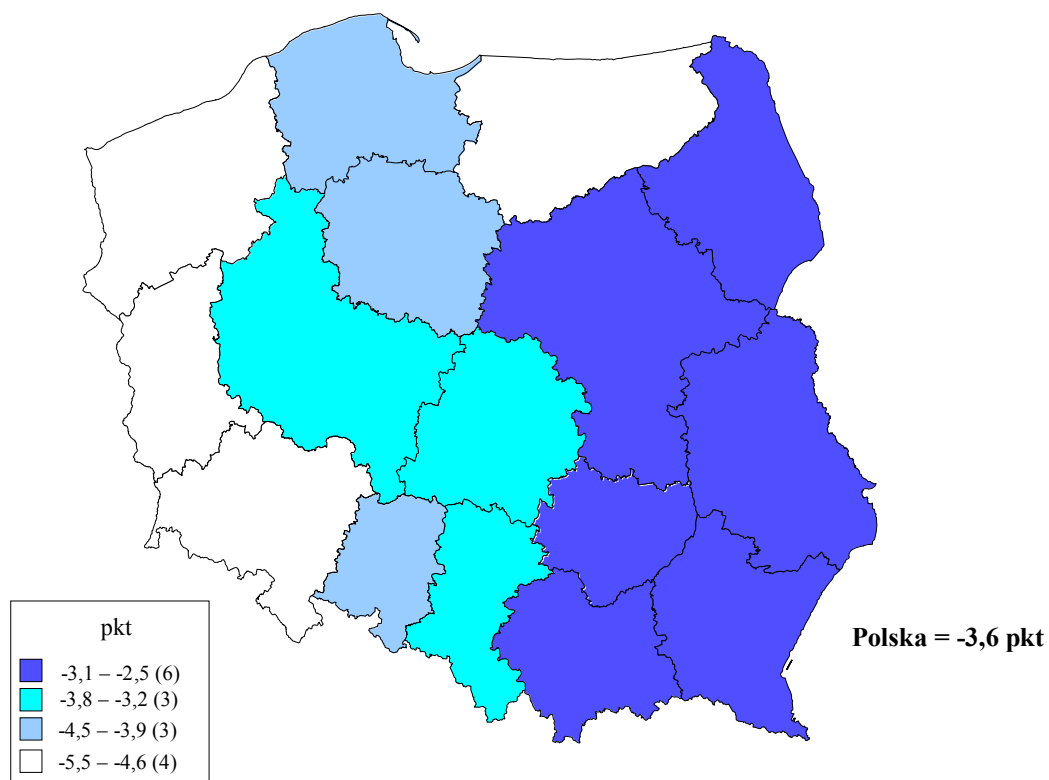
W końcu września br. liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy wyniosła 1777,8 tys. i była o 44,1 tys. mniejsza od notowanej przed miesiącem oraz o 585,9 tys. – niż przed rokiem. **Stopa bezrobocia** wyniosła 11,6%, w związku z czym tempo jej spadku zwiększyło się i wyniosło 3,6 pkt w ujęciu rocznym oraz 0,3 pkt w porównaniu z poprzednim miesiącem. W stosunku do września ub. roku stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się we wszystkich województwach, najbardziej w lubuskim (o 5,5 pkt) i dolnośląskim (o 5,2 pkt). Najwyższy udział bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (19%). Wysoki wskaźnik bezrobocia wystąpił również w woj. zachodnio-pomorskim (16,7%) oraz kujawsko-pomorskim (15,2%). Najniższą stopę bezrobocia obserwowano w woj. wielkopolskim (8,3%) i małopolskim (9,0%).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W 2007 R.

Stan w końcu września

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

W okresie wrzesień 2006 r.– wrzesień 2007 r.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2006				2007		
	kwartały						
	I	II	III	IV	I	II	III
Bezrobotni zarejestrowani (w końcu okresu):							
w tys. osób	2822,0	2487,6	2363,6	2309,4	2232,5	1895,1	1777,8
analogiczny okres poprzedniego roku=100	92,4	88,0	85,6	83,3	79,1	76,2	75,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani:							
w tys. osób	720,3	573,4	696,8	701,8	632,9	535,6	653,2
analogiczny okres poprzedniego roku=100	107,0	95,5	91,9	92,2	87,9	93,4	93,7
Bezrobotni wyrejestrowani:							
w tys. osób	671,2	907,9	820,8	756,0	709,9	873,0	770,5
analogiczny okres poprzedniego roku=100	108,2	110,0	99,5	101,0	105,8	96,2	93,9
Płynność bezrobocia (napływ-odpływ)	49,0	-334,5	-123,9	-54,2	-77,0	-337,4	-117,3
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w %	17,8	15,9	15,2	14,8	14,3	12,3	11,6

W okresie trzech kwartałów br. liczba **nowo zarejestrowanych** bezrobotnych wyniosła 1821,7 tys. osób i była o 8,5% niższa niż przed rokiem. Wśród nowych rejestracji większość nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział wzrósł w stosunku do roku poprzedniego o 2,3 pkt do 79,5%. Zmniejszył się natomiast odsetek bezrobotnych dotychczas niepracujących – z 30,8% o okresie styczeń-wrzesień ub. roku do 29,3%.

Z ewidencji bezrobotnych **skreślono** 2353,3 tys. osób, tj. o 1,9% mniej niż w okresie styczeń-wrzesień ub. roku. Nadal główną przyczynę wyrejestrowania stanowiło podjęcie pracy, w wyniku którego z rejestru wykreślono 985,1 tys. bezrobotnych (wobec 1092,5 tys. w ub. roku). W konsekwencji, ich udział w ogóle wyrejestrowanych zmalał z 45,5% przed rokiem do 41,9%. Pracę niesubsydiowaną (w tym sezonową) podjęło 847,9 tys. osób (spadek w skali roku o 12,7%), a subsydiowaną (m.in. prace interwencyjne i roboty publiczne) – 137,2 tys. osób (wzrost o 12,7%). Spośród pozostałych osób wykreślonych z ewidencji, istotnie zwiększył się udział osób wyrejestrowanych w związku z rozpoczęciem szkolenia lub stażu u pracodawców (o 1,5 pkt w skali roku do 11,4%). Nieznacznie zmniejszył się odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy – do poziomu 30,3% (wobec 30,1% przed rokiem) oraz osób, które nabyły prawa emerytalne lub rentowe (o 0,1 pkt do 0,6%). Wzrósł natomiast udział osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 0,3 pkt, do 4,5%).

Bez prawa do zasiłku pozostawało w końcu września br. 1546,4 tys. osób, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zmalał w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 0,5 pkt (do 87,0%).

Do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy należą m.in. długotrwale bezrobotni¹, których udział w zarejestrowanych ogółem w końcu września zmniejszył się w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o 1,3 pkt - do 64,1%. Znacząco zwiększył się odsetek osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 3,1 pkt do 21,1%) a spadł – osób młodych (do 25 roku życia), które stanowiły 19,5% bezrobotnych ogółem (o 2,4 pkt mniej niż przed rokiem). Kwalifikacji zawodowych nie posiadało 30,9% zarejestrowanych (spadek w skali roku o 1,3 pkt), 4,4% samotnie wychowywało małe dzieci (wobec 3,8% przed rokiem), natomiast 3,7% stanowili niepełnosprawni (przed rokiem 3,1%).

W okresie trzech kwartałów br. do urzędów pracy zgłoszono 989,2 tys. **ofert zatrudnienia**, tj. 13,0% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wrzesień był jednak pierwszym miesiącem br., w którym ofert tych było w skali roku mniej (spadek o 2,8%). Spośród wszystkich ofert 15,2% stanowiły staże (wobec 16,1% przed rokiem). Nieznacznie wzrósł udział ofert pochodzących z sektora publicznego (o 0,1 pkt do 24,6%). Z danych na koniec września wynika, że liczba ofert niewykorzystanych dłużej niż jeden miesiąc zwiększyła się w ujęciu rocznym o 46,9% i stanowiła 35,5% ogółu dostępnych ofert (wobec 27,5% przed rokiem).

W końcu września br. 133 zakłady pracy **zadeklarowały zwolnienie** w najbliższym czasie 5,8 tys. pracowników, w tym z sektora publicznego – 1,4 tys. osób (przed rokiem odpowiednio 201 zakładów, 12,3 tys. pracowników, w tym z sektora publicznego – 1,6 tys. osób).

W okresie trzech kwartałów br. zarejestrowano 1681 **strajków**, w których uczestniczyło 35,3 tys. pracowników, tj. 23,5% zatrudnionych w jednostkach, gdzie strajki te wystąpiły (w analogicznym okresie ub. roku odpowiednio 27 strajków, 24,6 tys. strajkujących, stanowiących 27,8%). Starty czasu pracy z tytułu uczestnictwa w strajkach wyniosły 1076,9 tys. roboczogodzin, tj. 30 godzin nieprzepracowanych przez 1 strajkującego (w analogicznym okresie ub. roku odpowiednio 254,8 roboczogodzin, tj. 10 godzin). Większość (91,0%) strajków stanowiły strajki ostrzegawcze przeprowadzone w placówkach oświatowych na terenie całego kraju. W okresie styczeń–wrzesień br. miały również miejsce 94 kilkutygodniowe strajki pracowników ochrony zdrowia oraz strajki w transporcie pasażerskim miejskim, w działalności poczty państwowej, w jednostkach zajmujących się produkcją aluminium i produkcją pozostałych metalowych wyrobów gotowych. Strajkujący domagali się głównie zwiększenia nakładów na oświatę i służbę zdrowia, podwyżki płac i zabezpieczenia pakietu prywatyzacyjnego zakładu.

¹ Zgodnie z ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Rolnictwo

Średnia temperatura powietrza w III kwartale br. wynosiła 16,5⁰C i była wyższa od średniej z wielolecia o 0,6⁰C, natomiast średnia suma opadów – ok. 257 mm i była wyższa o ok. 23% od średniej wieloletniej. We wrześniu br. średnia temperatura powietrza wyniosła 12,8⁰C i była niższa o ok. 0,2⁰C od średniej wieloletniej, natomiast przeciętna suma opadów ok. 85 mm i była wyższa od średniej wieloletniej o ok. 42%.

Notowane we wrześniu częste, a w wielu rejonach obfite opady deszczu, przyczyniły się do dobrego, a miejscami nadmiernego uwilgotnienia gleby, które utrudniało prowadzenie prac polowych, zbior roślin okopowych i kolejnego pokosu traw łąkowych. Dobre uwilgotnienie gleby korzystnie wpłynęło natomiast na stan trwałych użytków zielonych i upraw poplonowych. W pierwszej dekadzie września ukończono siew rzepaku ozimego, wykonywano orki przedsiewne i rozpoczęto siewy zbóż ozimych. Warunki wilgotnościowe gleby sprzyjały szybkiemu kiełkowaniu ziarna i wschodom roślin. W ciągu pierwszej i drugiej dekady września kontynuowano wykopki ziemniaków, a w trzeciej dekadzie przystąpiono do zbioru buraków cukrowych. W całym kraju w ciągu całego miesiąca prowadzono zbiór kukurydzy na zielonkę, a w trzeciej dekadzie września rozpoczęto zbiór kukurydzy na ziarno.

Według przedwysokowego szacunku przeprowadzonego na przełomie sierpnia i września, tegoroczne plony i zbiory głównych ziemioplodów kształtują się następująco:

Wyszczególnienie	Zbiory			Plony		
	w mln ton	2006=100	2001-2005 ^{a)} = =100	z 1 ha w dt	2006=100	2001-2005 ^{a)} = =100
Zboża ogółem	27,4	125,7	102,3	32,6	125,4	102,2
w tym zboża podstawowe						
z mieszkankami zbożowymi	25,6	125,3	103,3	31,9	124,6	103,2
pszenica	8,4	118,7	92,9	39,4	121,6	103,7
żyto	3,2	121,8	81,7	24,1	121,1	98,8
jęczmień	4,1	128,6	121,8	32,9	127,0	103,8
owies	1,5	143,7	110,5	25,4	132,3	102,8
pszenżyto	4,2	131,4	129,8	33,2	123,9	103,1
mieszkanki zbożowe	4,3	127,2	108,9	28,4	129,7	103,3
Rzepak i rzepik	2,1	127,9	179,3	26,6	100,4	108,1
Ziemniaki	11,2	124,9	76,9	197	131,3	109,4
Buraki cukrowe	11,1	96,4	90,4	444	101,4	108,0
Warzywa gruntowe	4,8	108,7	103,0	.	.	.
Owoce z drzew	1,3	46,5	45,6	.	.	.
Owoce jagodowe	0,4	82,0	87,3	.	.	.

a) Przeciętne roczne.

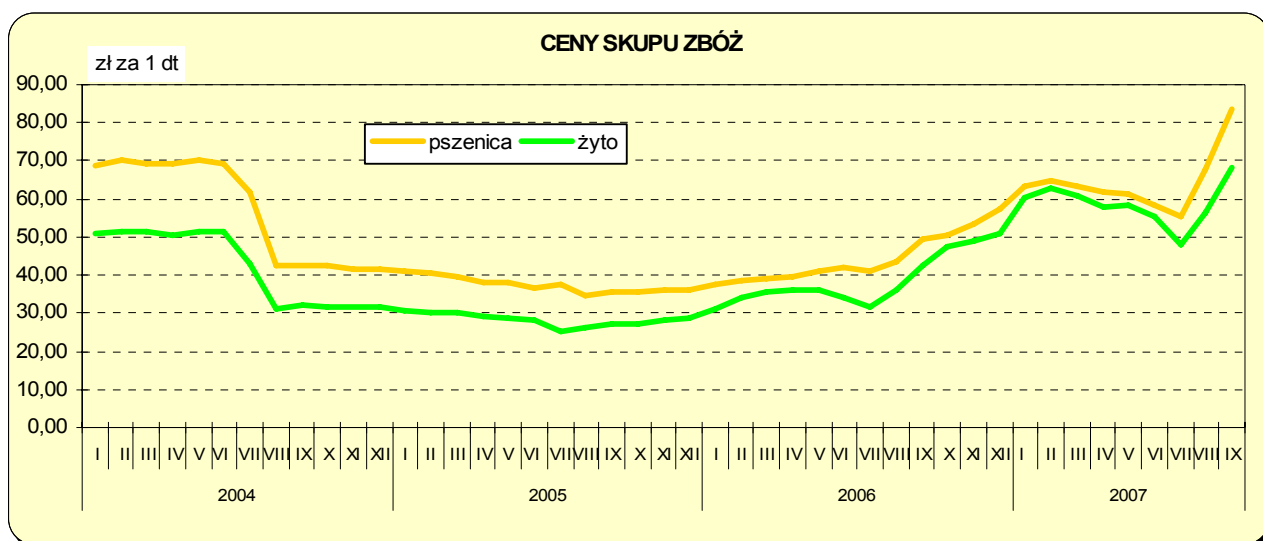
W 2007 r. zbiory większości upraw będą wyższe od bardzo niskich zbiorów ubiegłorocznych, przy czym zbiory zbóż, rzepaku i rzepiku oraz warzyw gruntowych będą także wyższe

w porównaniu ze średnimi zbiorami uzyskanymi w latach 2001–2005. Na wysokość tegorocznych zbiorów wpłynęło przede wszystkim wyższe niż przed rokiem plonowanie upraw, które było głównie efektem korzystnych warunków agrometeorologicznych. Ponadto na wielkość zbiorów niektórych upraw wpłynęła również zwiększona, w stosunku do ub. roku, powierzchnia zasiewów.

Powierzchnia upraw zbóż ogółem (tj. zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy, gryki, prosa i innych zbożowych) wyniosła 8,4 mln ha i była zbliżona do ubiegłorocznej i do średniej z lat 2001–2005. **Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** wyniosła 8,0 mln ha, tj. o 0,7% więcej niż w roku poprzednim. Na poziom zbiorów rzepaku wpłynęła przede wszystkim zwiększona (o 27,5%) w porównaniu z ub. rokiem powierzchnia uprawy. Zbiory ziemniaków, pomimo mniejszej powierzchni uprawy, będą większe od ubiegłorocznych, ale niższe niż średnie zbiory z lat 2001–2005. Mniejsze niż przed rokiem będą zbiory buraków cukrowych (o 3,6%) oraz owoców z drzew (o 53,5%) i jagodowych (o 18,0%).

Według danych wstępnych **zużycie nawozów mineralnych i chemicznych (NPK)** pod zbiory 2007 r. wyniosło ogółem 1970,7 tys. ton (o 0,2% więcej niż w roku gospodarczym 2005/2006), a w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych było niższe od ubiegłorocznego o 1,5 kg i wyniosło 121,8 kg NPK. Nawozów azotowych zużyto 65,3 kg na 1 ha użytków rolnych (o 4,5% więcej niż przed rokiem), potasowych – 31,1 kg (o 6,0% mniej) i fosforowych 25,5 kg (o 7,9% mniej). Utrzymała się malejąca tendencja **zużycia nawozów wapniowych (CaO)** pod zbiory 2007 r. (spadek o 30,8%), co w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych oznacza zmniejszenie nawożenia do 37,4 kg. Niskie zużycie nawozów wapniowych wpływa niekorzystnie na strukturę gleb, powodując ich zakwaszanie.

Na rynku rolnym w okresie trzech kwartałów br. przeciętne ceny produktów pochodzenia roślinnego (z wyjątkiem ziemniaków) i zwierzęcego (poza żywcem wołowym i wieprzowym) kształtowały się znacznie powyżej poziomu sprzed roku.

W okresie styczeń–wrzesień relacje cen środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu zbóż wyraźnie poprawiły się w porównaniu z ub. rokiem. Przy cenach zbytu podstawowych produktów zwierzęcych utrzymujących się na poziomie niższym niż przed rokiem, rolnicy w celu pokrycia kosztów związanych z zakupem środków produkcji musieli sprzedać więcej niż w poprzednim roku żywca wieprzowego i wołowego.

Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Lata	Ceny środków produkcji wyrażone w:				
		dt				hl mleka
		pszenicy	żyta	żywca		
				wieprzowego	wołowego	
Ciągnik „Ursus 2812” – szt	2006	1484	1724	187	164	715
	I	1695	1930	195	159	687
	II	1633	1868	196	159	725
	III	1460	1787	162	163	739
	IV	1265	1377	191	168	702
	2007					
	I	1078	1119	212	166	707
	II	1167	1228	211	177	713
	III	994	1220	175	176	658
Saletra amonowa - 1 dt	2006	1,7	2,0	0,22	0,19	0,84
	I	2,0	2,3	0,23	0,19	0,8
	II	1,9	2,2	0,23	0,19	0,86
	III	1,7	2,1	0,19	0,19	0,87
	IV	1,5	1,6	0,22	0,20	0,82
	2007					
	I	1,3	1,3	0,25	0,20	0,84
	II	1,4	1,5	0,26	0,22	0,87
	III	1,2	1,5	0,21	0,21	0,80
Mieszanka paszowa „PT-2”, dla tuczników - 1 dt	2006	1,8	2,0	0,22	0,19	0,84
	I	2,1	2,3	0,24	0,19	0,83
	II	1,9	2,2	0,23	0,18	0,84
	III	1,7	2,1	0,19	0,19	0,85
	IV	1,5	1,7	0,23	0,20	0,85
	2007					
	I	1,4	1,4	0,27	0,21	0,91
	II	1,6	1,6	0,28	0,24	0,96
	III	1,4	1,7	0,24	0,24	0,90
Olej napędowy letni - 1 hl	2006	8,8	10,2	1,1	0,98	4,2
	I
	II	9,5	10,9	1,1	0,93	4,2
	III	8,7	10,7	0,97	0,98	4,4
	IV
	2007					
	I
	II	6,1	6,4	1,1	0,93	3,7
	III	5,3	6,5	0,94	0,95	3,5

Według danych meldunkowych² w okresie lipiec–wrzesień br. skupiono 2173,3 tys. t **zbóż podstawowych** (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), tj. o 8,8% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Skup pszenicy wyniósł w tym okresie 1496,8 tys. t (wzrost o 4,6%), a żyta 194,7 tys. t (spadek o 4,0%). Najwyższa podaż ziarna z tegorocznych zbiorów wystąpiła w sierpniu. We wrześniu br. skupiono 729,4 tys. t zbóż, tj. mniej o 22,8% niż przed miesiącem i o 11,8% niż we wrześniu ub. roku.

W sezonie 2006/2007, na skutek spadku podaży ziarna z ubiegłorocznych zbiorów i jednocześnie dużego popytu na zboża paszowe, z uwagi na utrzymującą się na wysokim poziomie produkcję bydła i drobiu, na rynku utrzymała się rosnąca tendencja cen zbóż. Spadek cen skupu zbóż notowano od marca do lipca, ale już od sierpnia ceny ponownie zaczęły rosnąć. We wrześniu **ceny skupu pszenicy** (83,73 zł/dt) i **żyta** (68,02 zł/dt) w porównaniu z sierpniem wzrosły odpowiednio o 23,4% i o 20,5%, a w skali roku odpowiednio o 69,6% i o 59,8%. W obrocie targowiskowym zarówno ceny pszenicy (81,81 zł/dt), jak i żyta (70,86 zł/dt) były wyższe niż przed miesiącem o ok. 13% i znacznie wyższe niż przed rokiem (odpowiednio o 40,9% i o 48,6%). W okresie trzech kwartałów br. w skupie za pszenicę płacono średnio 67,21 zł/dt, a za żyto 58,29 zł/dt (tj. więcej odpowiednio o ponad 58% i 64% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku), a na targowiskach – odpowiednio 73,33 zł/dt i 64,05 zł/dt.

Zbiory **ziemniaków** w br., szacowane na 11,2 mln t, w wyniku wysokiego plonowania będą większe o ok. 25% od ubiegłorocznych i mniejsze o 23,1% od średnich zbiorów z lat 2001–2005 (m.in. na skutek systematycznego ograniczania powierzchni uprawy). Powierzchnia uprawy ziemniaków w 2007 r. wynosiła blisko 0,6 mln ha i była mniejsza o 4,6% od ubiegłorocznej i o 29,9% od średniej z lat 2001–2005. W okresie lipiec–wrzesień br. skupiono 390,4 tys. t ziemniaków, tj. o ok. 80% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. **ceny skupu ziemniaków** (19,92 zł/dt) były niższe zarówno w porównaniu z ub. rokiem, jak i z poprzednim miesiącem (odpowiednio o 18,8% i 27,3%). Na targowiskach za 1 dt ziemniaków jadalnych płacono 60,96 zł, tj. o 40,7% mniej niż przed rokiem.

Sytuacja w produkcji zwierzęcej od początku br., przy większej niż przed rokiem podaży zbóż i wzrastającym poziomie ich cen, kształtowała się pod wpływem ubiegłorocznych tendencji rozwojowych pogłowia bydła oraz utrzymującej się na wysokim poziomie produkcji drobiarskiej.

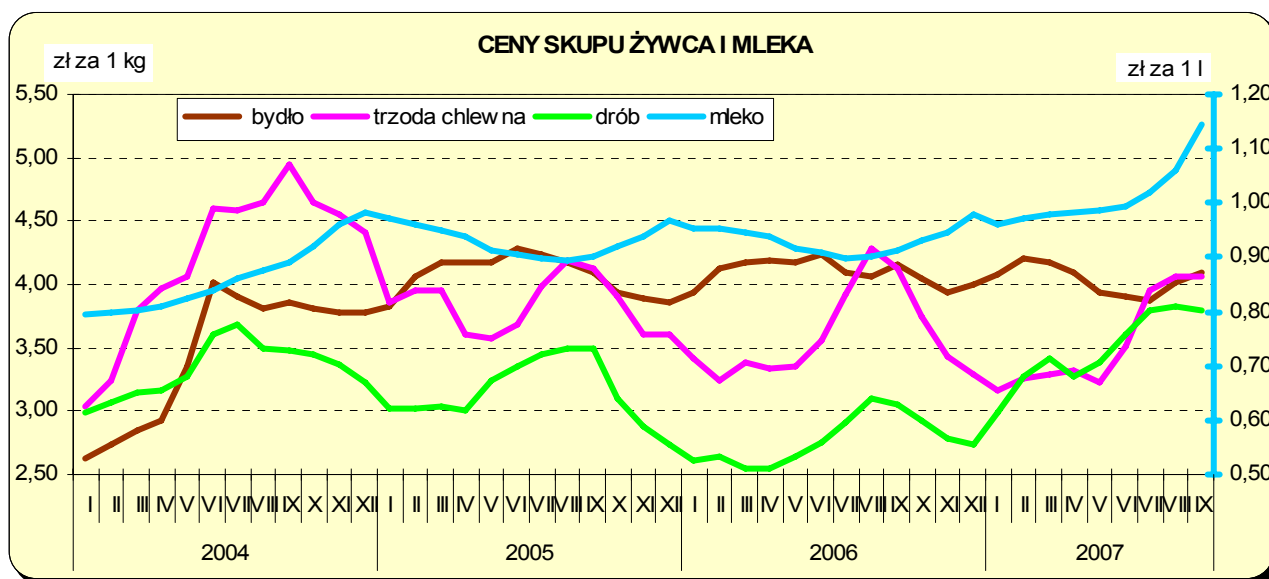
² Bez skupu prowadzonego przez osoby fizyczne.

Skup żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) w wbc kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	Styczeń–czerwiec 2007		Styczeń–wrzesień 2007	
	w tys. t	analogiczny okres ub. roku=100	w tys. t	analogiczny okres ub. roku=100
O g ó ł e m^{a)}	1485,8	106,2	2008,0	105,3
w tym:				
wołowy (łącznie z cielęcym)	171,5	106,1	217,5	107,8
wieprzowy	879,5	109,4	1145,4	106,8
drobiowy	429,2	100,5	638,1	102,1

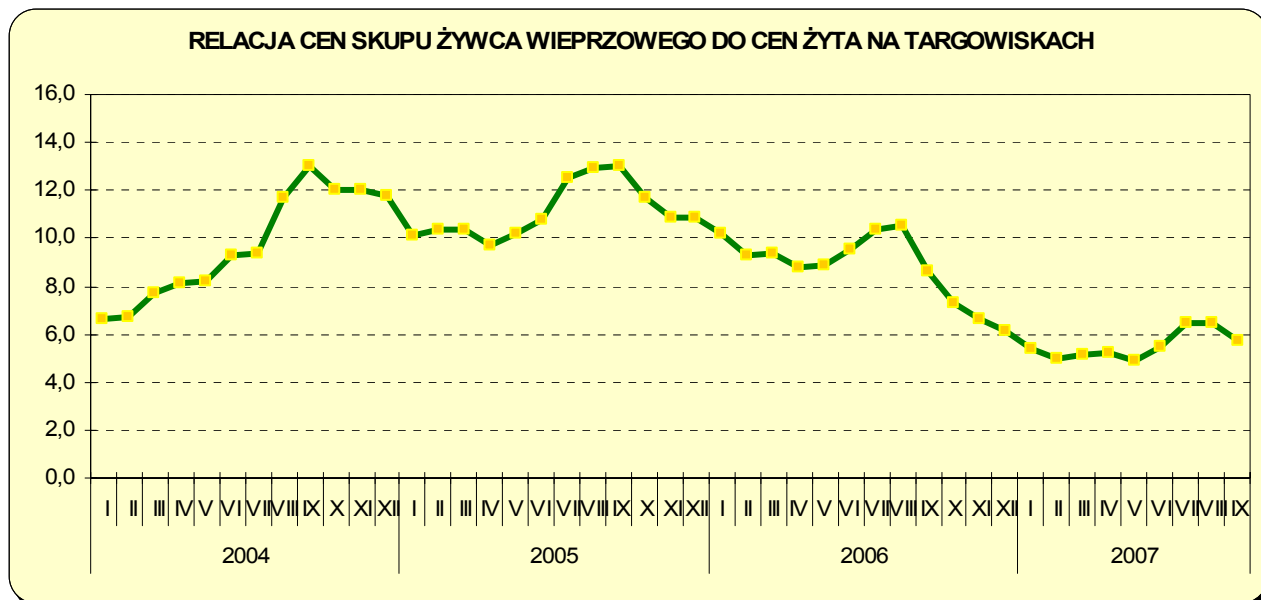
^{a)} Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński i drobiowy.

Zwiększona podaż **żywca rzeźnego** wpływała na kształtowanie cen żywca wieprzowego na poziomie niższym niż w ub. roku. We wrześniu skup żywca wieprzowego wyniósł 82,3 tys. t, tj. mniej o 10,5% niż przed miesiącem i o 5,8% mniej niż przed rokiem. Ceny skupu żywca wieprzowego we wrześniu zmniejszyły się w porównaniu z poprzednim miesiącem o 0,3% oraz w porównaniu z wrześniem ub. roku o 1,6 % i wyniosły 4,06 zł za 1 kg. Na targowiskach za 1 kg żywca wieprzowego płacono 4,08 zł, tj. więcej o 3,0% niż przed miesiącem i o 2,3% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. W okresie trzech kwartałów br. za 1 kg żywca wieprzowego w skupie płacono średnio 3,45 zł, a na targowiskach 3,57 zł, tj. mniej odpowiednio o 2,8% i o 0,6% niż w przed rokiem. Ceny prosiąt w obrocie targowiskowym wahały się od 77,89 zł za 1 prosię (w czerwcu) do 94,60 zł (w lipcu). We wrześniu za 1 prosię płacono ok. 89 zł, tj. mniej o 3,6% niż przed miesiącem i o ponad 14% mniej w skali roku.

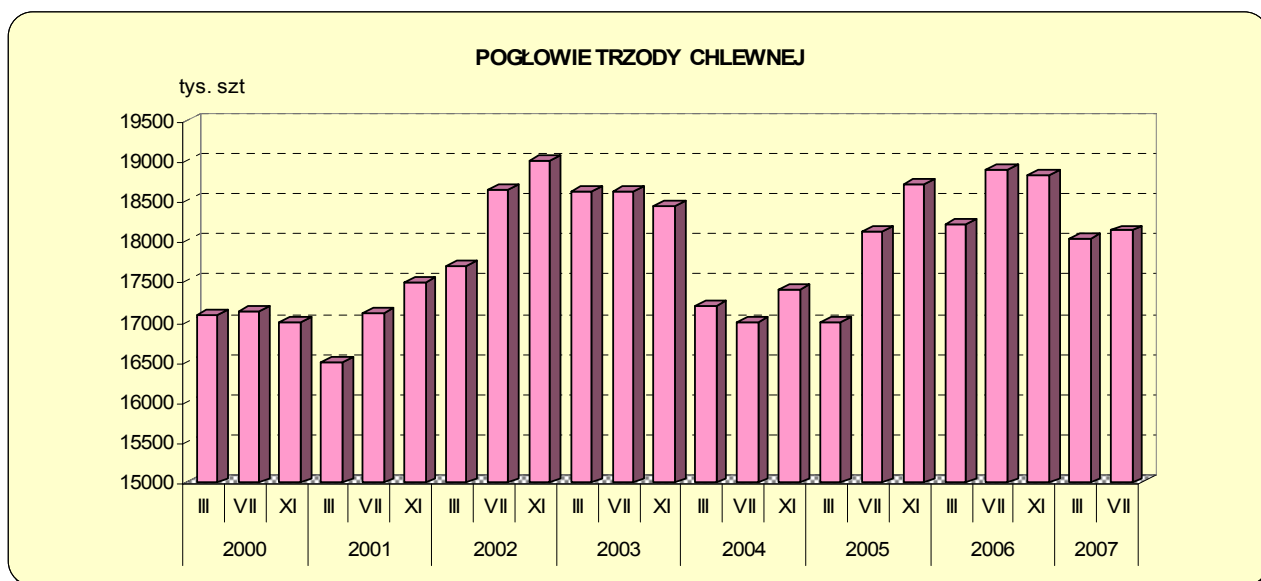

W wyniku niskiego poziomu cen żywca wieprzowego i wysokich cen zbóż wskaźniki opłacalności tuczu trzody chlewnej w br. kształtowały się na poziomie niższym niż w ub. roku.

W okresie styczeń–wrzesień relacja średniej ceny skupu 1 kg żywca wieprzowego do 1 kg żyta (wg cen targowiskowych) wyniosła 5,5. W lipcu i sierpniu br. relacja opłacalności wzrosła do 6,5, ale we wrześniu ponownie spadła do 5,7 (wobec 8,6 przed rokiem).

Pogarszająca się opłacalność tuczu wpłynęła na zapoczątkowanie procesu redukcji **pogłowia trzody chlewnej**. Pogłowie trzody chlewnej, według stanu w końcu lipca br., wynosiło 18128,5 tys. szt i było o ponad 752 tys. szt (tj. o 4,0%) mniejsze niż przed rokiem. Zmniejszyła się liczebność wszystkich grup wagowo-użytkowych w stadzie, przy czym największy spadek odnotowano w grupie pogłowia prosiąt do 20 kg i loch na chów (odpowiednio o 7,0% i o 4,8%). Pogłowie loch, w tym loch prośnych, którego wielkość świadczy o nastawieniach produkcyjnych w chowie trzody i jednocześnie określa możliwości produkcyjne stada, zmniejszyło się zarówno w porównaniu z marcem br., jak i lipcem 2006 r.

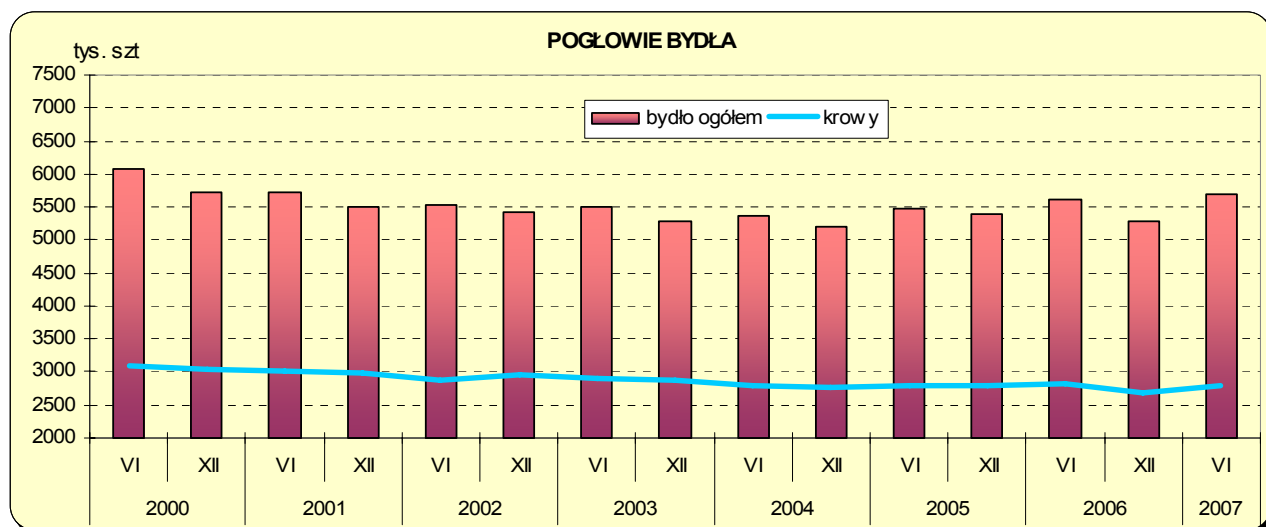

Według kolejnych badań reprezentacyjnych, **pogłowie trzody chlewnej** kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	Marzec 2007			Lipiec 2007		
	w tys. szt	rok poprzedni= =100	w odsetkach	w tys. szt	rok poprzedni= =100	w odsetkach
O g ó ł e m	18021,2	99,0	100,0	18128,5	96,0	100,0
Prosięta do 20 kg	5625,7	94,6	31,2	5695,5	93,0	31,4
Warchlaki od 20 kg do 50 kg	4916,4	104,5	27,3	4722,1	96,6	26,1
Trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej						
na ubój	5660,9	100,5	31,4	5896,4	98,9	32,5
na chów	1818,2	94,6	10,1	1814,5	95,3	10,0
w tym lochy	1770,4	94,9	9,8	1767,4	95,2	9,7
w tym prośne	1136,9	93,4	6,3	1119,0	95,9	6,2

W okresie styczeń–wrzesień br., przy wysokiej podaży żywca drobiowego, **ceny drobiu rzeźnego** były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br., przy skupie żywca drobiowego mniejszym o 1,7% niż przed miesiącem i większym 3,3% niż przed rokiem, cena 1 kg żywca drobiowego wyniosła 3,80 zł/kg i była niższa o 0,7% w porównaniu z poprzednim miesiącem i wyższa o 24,3% niż przed rokiem. W okresie trzech kwartałów średnia cena żywca drobiowego wynosiła 3,51 zł/kg i wzrosła o 27,9% w skali roku.

W końcu czerwca br. **pogłowie bydła** ogółem liczyło 5696,2 tys. szt i było o 1,6% większe niż w analogicznym okresie ub. roku. Z wyjątkiem stada krów, wzrost pogłowia odnotowano we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych, przy czym w największym stopniu wzrosła populacja cieląt i młodego bydła w wieku 1–2 lat (po 3,1%).

W okresie trzech kwartałów br. średnio za 1 kg **żywca wołowego** płacono w skupie 4,0 zł/kg (spadek o 2,8% w skali roku), a na targowiskach – 4,31 zł/kg (wzrost o 0,9% w skali roku). We wrześniu ceny skupu żywca wołowego w skali miesiąca wzrosły o 2,0% do 4,09 zł/kg i były o 1,4% niższe niż we wrześniu ub. roku. W obrocie targowiskowym ceny żywca wołowego (4,35 zł/kg) utrzymały się na poziomie sprzed miesiąca i były wyższe o 2,6% niż przed rokiem.

Pogłowie bydła (wg stanu w czerwcu br.) kształtowało się następująco:

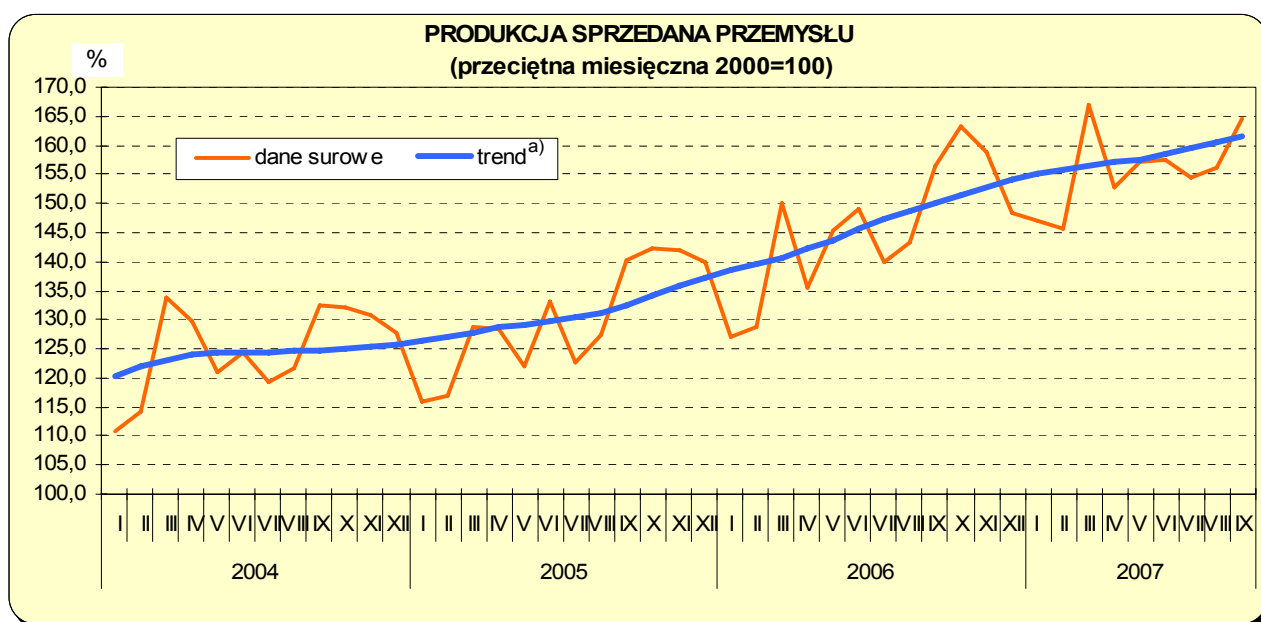
Wyszczególnienie	W tys. szt	Grudzień 2006=100	Czerwiec 2006=100	Struktura	
				czerwiec 2006	czerwiec 2007
O g ó ł e m.....	5696,2	107,9	101,6	100,0	100,0
Cielęta poniżej 1 roku	1473,2	117,1	103,1	25,5	25,9
Młode bydło od 1 do 2 lat	1071,8	103,8	103,1	18,5	18,8
Bydło 2-letnie i starsze	3151,2	105,4	100,4	56,0	55,3
w tym krowy	2786,7	103,8	98,7	50,4	48,9

W okresie styczeń-wrzesień br. **skupiono** łącznie 6339,2 mln l **mleka**, tj. o 0,9% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu, przy skupie mleka mniejszym o 6,8% w porównaniu z poprzednim miesiącem i o 5,5% w porównaniu z wrześniem ub. roku, ceny skupu mleka wzrosły do 114,63 zł za 100 l, tj. więcej o 8,2% niż przed miesiącem i o 25,7% w skali roku. Średnio w okresie trzech kwartałów za 100 l mleka płacono 100,79 zł, tj. więcej o 9,6% w ujęciu rocznym.

W okresie trzech kwartałów br. ceny krów dojnych i jałówek jednorocznych, pomimo okresowych spadków, wykazywały tendencję rosnącą. W styczniu br. za krowę dojną płacono ok. 2312 zł, a we wrześniu ok. 2452 zł. Ceny jałówek jednorocznych w tym okresie wzrosły odpowiednio z ok. 1533 zł do ok. 1564 zł. Średnio w okresie styczeń-wrzesień br. w obrocie targowiskowym za 1 krowę dojną płacono ok. 2345 zł, a za jałówkę jednoroczną – ok. 1537 zł, tj. odpowiednio więcej o 2,0% i o 7,5%.

Przemysł

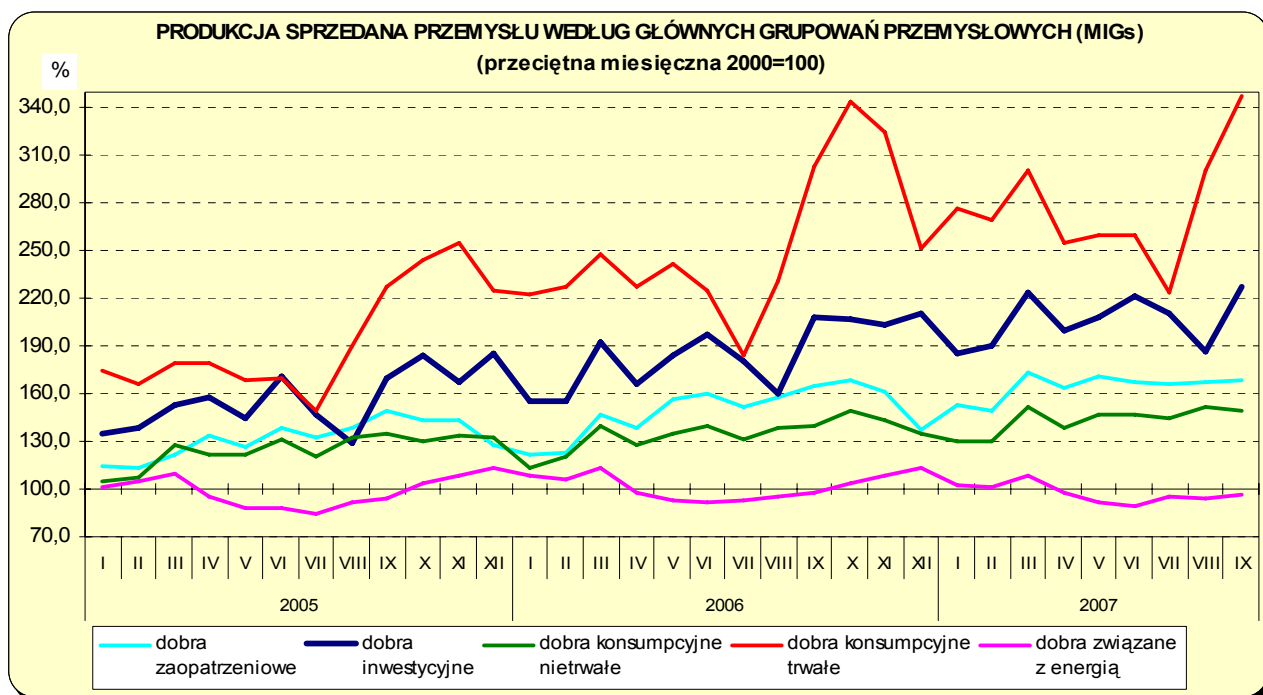
W okresie styczeń–wrzesień br. **produkcja sprzedana przemysłu** ukształtowała się na poziomie o 9,8% wyższym niż w analogicznym okresie ubiegłego roku, przy czym wzrost w III kwartale był niższy niż w poprzednich kwartałach br. i wyniósł 8,1% (wobec 8,5% w II kwartale i 13,0% w I kwartale). W okresie trzech kwartałów wzrost produkcji sprzedanej odnotowano jedynie w przetwórstwie przemysłowym – o 11,5%. W wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę produkcja zmniejszyła się o 4,7%, a w górnictwie – o 0,1%.

^{a)} Do przeprowadzenia dekompozycji szeregu miesięcznych indeksów produkcji sprzedanej przemysłu ogółem (przeciętna miesięczna 2000=100) i wyodrębnienia długookresowej tendencji rozwojowej (trend) wykorzystuje się pakiet STATISTICA (stosując metodę miesięcznej korekcji sezonowej X-11 z uwzględnieniem wpływu efektu kalendarza).

We wrześniu br. produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się o 5,2% w stosunku do poziomu sprzed roku, w tym w przetwórstwie przemysłowym wzrosła o 5,9%, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę - o 1,7%, natomiast obniżyła się w górnictwie – o 6,3%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym, wzrost produkcji sprzedanej przemysłu wyniósł w skali roku 7,5%, natomiast w porównaniu z sierpniem br. – 0,8%.

Spośród głównych grupowań przemysłowych³, w okresie styczeń–wrzesień br. w największym stopniu wzrosła w ujęciu rocznym sprzedaż w przedsiębiorstwach produkujących głównie dobra konsumpcyjne trwałe – o ok. 20%. Zwiększyła się również sprzedaż dóbr inwestycyjnych – o ok. 16%, zaopatrzeniowych – o ok. 12% i konsumpcyjnych nietrwałych – o ok. 8%. Spadek wystąpił w przedsiębiorstwach produkujących głównie dobra związane z energią (o ok. 4%).

Poziom produkcji w działach i grupach uznawanych za **nośniki postępu technicznego** (w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób) był w okresie styczeń–wrzesień br. o 12,6% wyższy niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przedsiębiorstw przemysłowych w cenach stałych wzrósł z 19,4% w okresie trzech kwartałów ub. roku do 19,7%.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, była w okresie styczeń–wrzesień br. o 6,1% wyższa niż przed rokiem, przy większym o 3,4% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 8,7%.

³ Grupowania przedsiębiorstw na wytwarzające głównie dobra inwestycyjne, konsumpcyjne nietrwałe i trwałe, zaopatrzeniowe oraz związane z energią (ang. MIGs – Main Industrial Groupings) dokonano zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 586/2001 z dnia 26 marca 2001 r. dotyczącym przepisów wykonawczych do Rozporządzenia Rady (WE) nr 1165/98 w sprawie statystyki krótkookresowej.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2006				2007					2006	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100									struktura w %	
Przemysł	112,4	112,1	112,3	110,8	113,0	108,5	108,1	109,8	105,2	100,0	100,0
górnictwo	105,3	98,7	96,1	95,7	97,7	102,8	99,3	99,9	93,7	4,7	5,0
przetwórstwo przemysłowe	113,8	113,5	113,9	112,8	116,2	109,7	109,2	111,5	105,9	86,2	84,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	104,7	102,9	102,6	97,6	92,5	96,1	98,2	95,3	101,7	9,1	10,2
Z przemysłu ogółem – działy:											
górnictwo węgla kamiennego i brunatnego; wydobywanie torfu	106,7	97,6	95,8	98,9	91,2	96,2	93,8	93,6	91,5	2,5	2,9
produkcja artykułów spożywczych i napojów	110,4	108,5	103,9	106,8	107,0	104,6	112,2	108,0	108,8	17,2	17,0
włókiennictwo	106,6	107,0	107,0	110,2	110,7	106,9	109,5	109,0	103,0	1,2	1,2
produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny	113,7	114,6	100,8	101,2	119,1	108,4	117,6	114,8	109,3	2,8	2,6
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	105,7	117,9	115,1	106,7	98,9	101,5	98,4	99,6	97,4	5,4	6,3
produkcja wyrobów chemicznych	111,1	111,9	109,7	111,5	113,9	106,8	90,1	103,4	100,4	6,0	6,3
produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	111,6	112,6	117,8	114,5	125,3	115,4	108,7	115,8	104,4	5,1	4,8
produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	113,8	120,6	120,6	120,4	148,0	116,4	102,3	117,6	97,0	4,6	4,0
produkcja metali	114,2	116,2	116,3	112,2	115,3	108,6	97,7	107,0	96,4	5,3	4,9
produkcja wyrobów z metali	113,8	114,4	121,0	120,8	129,4	117,0	111,7	118,5	108,4	6,1	5,6
produkcja maszyn i urządzeń	118,8	110,0	113,2	114,1	127,0	122,9	125,2	125,0	124,9	5,3	4,7
produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	115,3	113,4	111,1	113,5	122,8	115,5	116,3	118,1	110,6	3,5	3,3
produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych	175,8	135,6	149,3	132,4	115,0	105,7	123,6	114,9	109,8	1,8	2,1
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	120,5	122,8	131,1	115,9	116,6	109,1	109,9	111,8	104,3	9,6	9,7
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	97,3	90,7	135,7	113,4	104,9	129,1	100,9	111,0	114,4	1,4	1,4
produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna	109,0	114,8	103,4	122,3	118,9	102,9	113,8	111,7	100,8	3,5	3,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	105,1	103,4	102,2	97,2	92,0	95,7	98,1	94,9	102,1	8,3	9,3

W okresie styczeń-wrzesień br. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu wystąpił w 24 (spośród 29) działach przemysłu, których udział stanowił 82,2% ogółu produkcji. Wśród działów o znaczącym udziale zwiększyła się m.in. produkcja:

- maszyn i urządzeń – o 25,0% (m.in. produkcja pozostałego sprzętu gospodarstwa domowego – o 48,2%, pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia – o 35,2%),
- wyrobów z metali – o 18,5% (m.in. kucie, prasowanie, wylaczanie i walcowanie metali; metalurgia proszków – o 31,5%, produkcja metalowych elementów konstrukcyjnych – o 29,1%),
- maszyn i aparatury elektrycznej – o 18,1% (m.in. produkcja elektrycznych silników, prądnic i transformatorów – o 36,9%, izolowanych drutów i przewodów – o 20,0%),
- wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych – o 17,6% (m.in. wyrobów betonowych i gipsowych – o 29,5%, płytek ceramicznych – o 25,5%, ceramiki szlachetnej, materiałów i wyrobów ogniotrwałych – o 25,3%),
- wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych – o 15,8% (wzrost w obu grupach).

W produkcji artykułów spożywczych i napojów, mającej największy udział (17,2%) w produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano wzrost o 8,0% (wobec wzrostu o 7,5% przed rokiem). Wzrost produkcji sprzedanej wystąpił m.in. w produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 17,9%, przetwórstwie owoców i warzyw – o 17,2%, produkcji gotowych pasz dla zwierząt – o 13,0%, w wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 8,9%, w produkcji, przetwórstwie i konserwowaniu mięsa i wyrobów z mięsa – o 8,0%. Spadek odnotowano jedynie w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 5,1%.

Niższa niż w okresie styczeń-wrzesień ub. roku była produkcja m.in. w górnictwie węgla kamiennego i brunatnego; wydobywaniu torfu – o 6,4%, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 5,1% oraz w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej – o 0,4%.

Z obserwowanych w okresie styczeń-wrzesień br. 241 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 155 była wyższa niż przed rokiem. Znaczny wzrost w skali roku uzyskano w produkcji m.in. cukru, piwa, papierosów, płyt pilśniowych, koksu, opon, cementu, stali surowej, maszyn pralniczych automatycznych, chłodziarek i zamrażarek, odbiorników telewizyjnych, samochodów ciężarowych i ciągników drogowych. Niższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 86 wyrobów i grup wyrobów, w tym produkcja m.in. węgla kamiennego i brunatnego, obuwia, olejów opałowych, akumulatorów kwasowo-ołowiowych, pojazdów do transportu publicznego, rowerów.

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w październiku br. w przetwórstwie przemysłowym kształtuje się na poziomie dodatnim, wyższym niż w analogicznym miesiącu ostatnich piętnastu lat, choć oceny przedsiębiorców są nieco ostrożniejsze od deklarowanych we wrześniu br. W najbliższych trzech miesiącach przewidywane jest rozszerzenie portfela zamówień (krajowego i zagranicznego) oraz produkcji w stopniu mniejszym niż prognozowano przed miesiącem. Zdaniem przedsiębiorców ceny wyrobów gotowych mogą rosnąć w tempie zbliżonym do przewidywań z września. Oczekiwania dotyczące sytuacji finansowej są pozytywne, nieco ostrożniejsze od prognozowanych przed miesiącem. Przewidywany wzrost zatrudnienia utrzymuje się na poziomie zbliżonym do wskazań prognoz z poprzedniego miesiąca.

Stan zapasów wyrobów gotowych kształtuje się w październiku br. na poziomie nieco niższym od uważanego przez przedsiębiorców za wystarczający. Niedobór zapasów zgłaszają m.in. przedsiębiorstwa produkujące drewno i wyroby z drewna oraz ze słomy i wikliny, producenci mebli; pozostałej działalności produkcyjnej, maszyn i urządzeń oraz wyrobów z metali. Nadmierny stan zapasów występuje m.in. w produkcji pozostałego sprzętu transportowego oraz wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych.

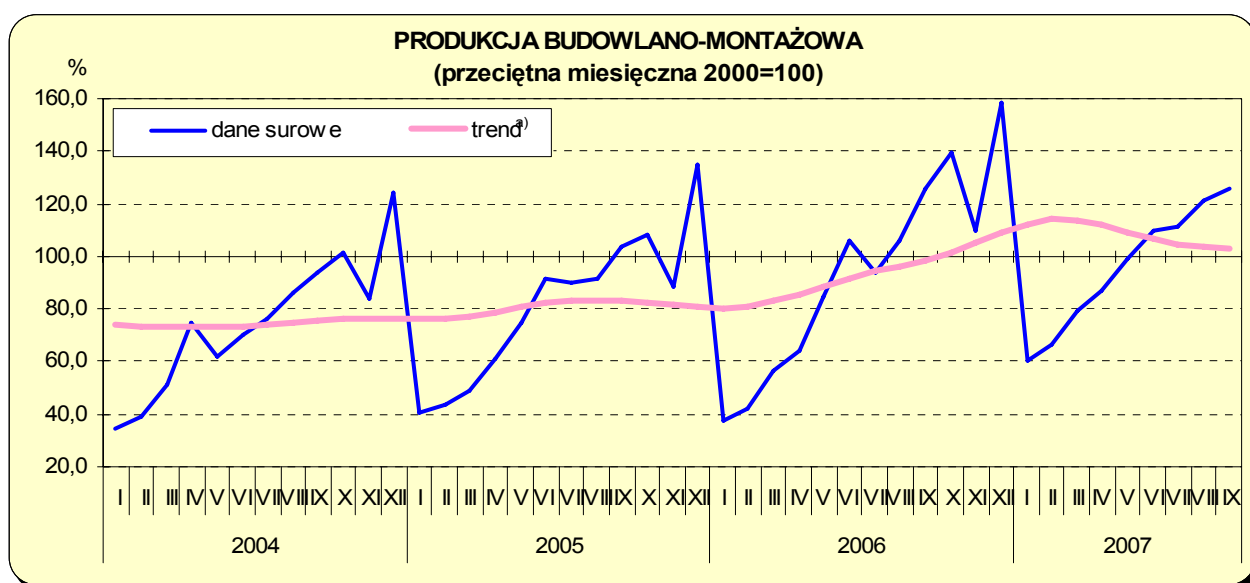
W październiku br. wykorzystanie mocy produkcyjnych w przetwórstwie przemysłowym wyniosło 81,9%, osiągając najwyższy poziom od początku badania, tj. od 2002 r. Największy wzrost wykorzystania mocy w skali roku wystąpił m.in. w produkcji metali oraz pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, natomiast w mniejszym stopniu niż przed rokiem wykorzystywano moce produkcyjne m.in. w produkcji sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych.

Wśród barier ograniczających bieżącą działalność przedsiębiorstw w październiku br. najczęściej respondentów wymieniało obciążenia na rzecz budżetu, niedostateczny popyt na rynku krajowym oraz niejasne i niespójne przepisy prawne. W ujęciu rocznym zmniejszyła się intensywność odczuwania bariery wynikającej z niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej, wysokiego obciążenia na rzecz budżetu, niedostatecznego popytu na rynku krajowym oraz w mniejszym stopniu – problemów finansowych (np. niewypłacalność, trudności w uzyskaniu kredytów). Więcej przedsiębiorców niż przed rokiem sygnalizowało natomiast przeszkody związane m.in. z niedoborem wykwalifikowanych pracowników, niedoborem surowców, materiałów i półfabrykatów z przyczyn pozafinansowych oraz konkurencyjnym importem.

Przedsiębiorcy przewidują, że nakłady na działalność inwestycyjną w przetwórstwie przemysłowym mogą wzrosnąć w stosunku do poniesionych w 2006 r. Nadal zwiększa się zainteresowanie leasingiem.

Budownictwo

W okresie trzech kwartałów br. wzrost produkcji budowlano-montażowej wyniósł 20,2% w stosunku do ub. roku, wobec 30,2% w I półroczu. Szybciej rosła sprzedaż robót o charakterze inwestycyjnym (wzrost o 21,8%) niż remontowych (o 16,5%). Udział robót inwestycyjnych w ogólnej produkcji budowlano-montażowej zwiększył się o 0,9 pkt. do 72,1%.

^{a)} Do przeprowadzenia dekompozycji szeregu miesięcznych indeksów produkcji budowlano-montażowej ogółem (przeciętna miesięczna 2000=100) i wyodrębnienia długookresowej tendencji rozwojowej (trend) wykorzystuje się pakiet STATISTICA (stosując metodę miesięcznej korekcji sezonowej X-11 z uwzględnieniem wpływu efektu kalendarza).

We wrześniu br. produkcja budowlano-montażowa wzrosła o 0,2% w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku, kiedy wzrost wyniósł 21,0%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym wzrost w skali roku wyniósł 5,0%, natomiast w porównaniu z sierpniem br. wystąpił spadek o 3,4%.

W okresie styczeń-wrzesień br. przeciętne zatrudnienie w budownictwie było wyższe o 9,6% niż przed rokiem, przy wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 16,0%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2006				2007				2006	
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres poprzedniego roku=100								struktura w %	
O g ó ł e m	104,5	109,2	114,3	117,5	151,1	130,2	120,2	100,2	100,0	100,0
z tego roboty budowlane o charakterze:										
inwestycyjnym ..	102,8	108,1	112,8	115,2	148,9	128,6	121,8	100,6	72,1	71,2
remontowym	109,4	112,0	118,4	123,3	157,4	134,5	116,5	99,2	27,9	28,8
Z ogółem – grupy przedsiębiorstw:										
przygotowanie terenu pod budowę	152,1	163,0	148,5	143,6	136,6	125,7	135,4	125,0	1,8	1,7
wznoszenie budynków i budowli; inżynieria lądowa i wodna	103,3	108,2	114,7	118,0	154,9	131,5	120,3	98,4	84,1	84,2
wykonywanie instalacji budowlanych	103,9	111,1	110,7	112,6	136,5	124,6	119,4	111,6	12,4	12,3
wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych	126,0	98,6	93,4	99,2	110,2	106,2	106,2	111,1	1,5	1,7

W okresie trzech kwartałów br. wzrost sprzedaży robót odnotowano we wszystkich grupach przedsiębiorstw budowlanych. Największy wzrost wystąpił w podmiotach, których głównym rodzajem działalności jest przygotowanie terenu pod budowę, przy czym udział tej grupy w strukturze produkcji budowlano-montażowej jest niewielki.

Zwiększenie sprzedaży obserwowano w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie wznoszeniem budynków i budowli; inżynierią lądową i wodną. Wzrost odnotowano we wszystkich klasach, w tym w jednostkach wykonujących specjalistyczne roboty budowlane – ponad 49%, w przedsiębiorstwach budujących głównie obiekty inżynierii wodnej – ponad 23%, w jednostkach zajmujących się głównie wykonywaniem konstrukcji i pokryć dachowych – ponad 22%. W podmiotach zajmujących się budownictwem ogólnym i inżynierią lądową produkcja była wyższa niż przed rokiem o ok. 21%, a w podmiotach specjalizujących się w robotach budowlanych drogowych – o ponad 10%.

Wzrost produkcji w grupie przedsiębiorstw wykonujących instalacje budowlane spowodowany był zwiększeniem robót w jednostkach zajmujących się głównie instalacjami elektrycznymi – o ponad 24%, instalacjami cieplnymi, wodnymi, wentylacyjnymi i gazowymi –

o ok. 19%, wykonującymi roboty budowlane izolacyjne – o ponad 19% oraz zajmujących się pozostałymi instalacjami budowlanymi – o ok. 9%.

Najniższy wzrost odnotowano w grupie podmiotów wykonujących głównie roboty budowlane wykończeniowe.

W okresie dziewięciu miesięcy br. w strukturze produkcji budowlano–montażowej ogółem wyższy niż przed rokiem był udział budynków mieszkalnych. Zmniejszył się w ujęciu rocznym udział obiektów inżynierii lądowej i wodnej, w tym autostrad, dróg ekspresowych, ulic i dróg pozostałych oraz rurociągów sieci rozdzielczej i linii kablowych rozdzielczych, przy wzroście udziału m.in. dróg szynowych, dróg kolei napowietrznych lub podwieszanych. Nieznacznie zwiększył się ponadto udział budynków niemieszkalnych.

Struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano–montażowej wg rodzajów obiektów budowlanych przedstawiała się następująco:

Rodzaje obiektów	Struktura (w %)	
	I–IX 2006	I–IX 2007
O g ó ł e m	100,0	100,0
Budynki razem	46,9	49,6
budynki mieszkalne	14,3	16,5
w tym:		
mieszkalne jednorodzinne	1,5	1,5
o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	11,5	13,9
budynki niemieszkalne	32,6	33,1
w tym:		
biurowe	3,5	3,5
handlowo-usługowe	6,7	7,2
przemysłowe i magazynowe	12,5	14,2
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	6,3	5,2
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	53,1	50,4
w tym:		
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	23,4	20,2
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych	1,8	2,8
mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	2,7	3,1
budowle wodne.....	1,4	1,4
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie energetyczne przesyłowe.....	5,5	5,0
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze.....	10,1	9,5
oczyszczalnie wód i ścieków	2,0	1,8
kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	4,8	5,3
obiekty pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane	2,2	2,1

W październiku br. **wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury** w budownictwie kształtuje się na poziomie dodatnim, nieco niższym od notowanego we wrześniu i w październiku przed rokiem. Prognozy dotyczące produkcji oraz związane z sytuacją finansową są nadal optymistyczne, ale ostrożniejsze od przewidywań sprzed miesiąca. Na najbliższe trzy miesiące przedsiębiorcy

sygnalizują możliwość wzrostu portfela zamówień na roboty budowlano–montażowe w skali mniejszej niż wskazywały prognozy z września. Przedsiębiorcy przewidują, że wzrost cen realizacji robót budowlano–montażowych będzie zbliżony do prognoz sprzed miesiąca. Prognozowany wzrost zatrudnienia jest niższy niż przewidywały prognozy z września.

Przedsiębiorstwa przewidują, że nakłady na działalność inwestycyjną w budownictwie mogą wzrosnąć w stosunku do nakładów poniesionych w 2006 r. Rośnie zainteresowanie leasingiem.

Od lutego br. stopniowo zwiększa się wykorzystanie mocy produkcyjnych w budownictwie (szacowane w październiku br. na 88,5%). Największe wykorzystanie mocy produkcyjnych notuje się w przedsiębiorstwach, których podstawowym rodzajem działalności jest wykonywanie instalacji budowlanych.

W październiku br. jako najbardziej znaczące bariery w prowadzeniu działalności budowlanej przedsiębiorstwa nadal wskazują m.in. niedobór wykwalifikowanych pracowników, koszty zatrudnienia, konkurencję ze strony innych firm oraz koszty materiałów. W skali roku w największym stopniu wzrosło znaczenie bariery związanej z kosztami materiałów oraz niedoborem wykwalifikowanych pracowników, zmalało natomiast znaczenie barier związanych z konkurencją ze strony innych firm, niedostatecznym popytem, trudnościami z uzyskaniem kredytu oraz kosztami finansowej obsługi działalności. Najmniej dotkliwe są bariery związane z trudnościami z uzyskaniem kredytu oraz niedoborem sprzętu oraz/lub materiałów i surowców (z przyczyn pozafinansowych).

Budownictwo mieszkaniowe

Według wstępnych danych⁴, w okresie trzech kwartałów br. **oddano do użytkowania** 87245 mieszkań (tj. o 13,9% więcej niż przed rokiem), w tym w budownictwie indywidualnym – 47576 (o 20,8% więcej), na sprzedaż lub wynajem – 29410 (o 21,0% więcej) oraz w zakładowym – 221 (wobec 177). Spadek liczby przekazanych mieszkań notowano w budownictwie spółdzielczym, społecznym czynszowym i komunalnym. Udział budownictwa indywidualnego w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania zwiększył się o 3,1 pkt, do 54,5%.

W okresie styczeń–wrzesień br. efekty budownictwa mieszkaniowego były lepsze niż przed rokiem we wszystkich województwach z wyjątkiem opolskiego i małopolskiego. Najbardziej znaczący wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania miał miejsce w województwie wielkopolskim – o 33,0% (do 9673), lubelskim – o 32,6% (do 3753) oraz warmińsko-mazurskim – o 31,3% (do 3688).

Według wstępnych danych, we wrześniu br. **oddano do użytkowania** 13378 mieszkań, tj. o 63,8% więcej niż we wrześniu ub. roku. Lepsze niż przed rokiem efekty obserwowano w budownictwie indywidualnym, w którym przekazano 5590 mieszkań (o 34,5% więcej),

⁴ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 6537 (o 128,4%), spółdzielczym 830 (o 36,7%) oraz społecznym czynszowym – 383 mieszkania (o 33,4% więcej niż we wrześniu ub. roku). W ramach budownictwa komunalnego oddano do użytkowania tylko 35 mieszkań (wobec 251 we wrześniu ub. roku), a zakłady pracy wybudowały zaledwie 3 mieszkania (tyle samo co przed rokiem).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie trzech kwartałów br. wyniosła 106,5 m² i była o 3,3 m² mniejsza niż w okresie styczeń-wrzesień ub. roku.

Liczba i struktura mieszkań oddanych do użytkowania oraz ich przeciętna powierzchnia użytkowa kształtowały się następująco:

Formy budownictwa mieszkaniowego	I–IX 2006				I–IX 2007			
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	I–IX 2005=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	I–IX 2006=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²
Ogółem	76581	100,0	99,0	103,2	87245	100,0	113,9	106,5
Indywidualne	39373	51,4	88,3	143,7	47576	54,5	120,8	143,1
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	24311	31,7	110,4	57,7	29410	33,7	121,0	62,3
Spółdzielcze	5967	7,8	113,6	64,1	5423	6,2	90,9	64,8
Społeczne czynszowe	4498	5,9	128,1	44,1	3191	3,7	70,9	44,4
Komunalne	2255	2,9	134,5	50,6	1424	1,6	63,1	51,4
Zakładowe	177	0,2	56,0	70,6	221	0,3	124,9	74,4

W okresie dziewięciu miesięcy br. wydano pozwolenia na budowę 182889 mieszkań (o 51,9% więcej niż przed rokiem). Wyższa niż przed rokiem była również liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto (o 38,8%) i wyniosła 141062 mieszkań. Liczba, struktura i dynamika mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia oraz których budowę rozpoczęto kształtowały się następująco:

Formy budownictwa	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	I–IX 2007					
	w liczbach bezwzględ- nych	struktura w %	I-IX 2006=100	w liczbach bezwzględ- nych	struktura w %	I–IX 2006=100
O g ó ł e m	182889	100,0	151,9	141062	100,0	138,8
Indywidualne	85336	46,7	147,6	75162	53,3	134,6
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	82979	45,4	162,9	55577	39,4	160,7
Spółdzielcze	8002	4,4	166,3	6464	4,6	118,6
Społeczne czynszowe	2109	1,1	64,8	2521	1,8	78,5
Komunalne	4034	2,2	123,1	1041	0,7	46,3
Zakładowe	429	0,2	161,3	297	0,2	102,4

Szacuje się, że w końcu września br. **w budowie** było 680,3 tys. mieszkań, tj. o 8,2% więcej niż przed rokiem.

Rynek wewnętrzny

W okresie trzech kwartałów br. **sprzedaż detaliczna** (w cenach stałych) zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) była o 14,6% wyższa niż przed rokiem (w ub. roku wzrost – o 11,6%), przy czym w kolejnych kwartałach br. dynamika sprzedaży nieznacznie słabła (w III kwartale wzrost wyniósł 12,8%). W okresie styczeń–wrzesień br. w przedsiębiorstwach prowadzących sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych wzrost wyniósł 6,3% w ujęciu rocznym. Spośród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej wzrost notowały także m.in. jednostki prowadzące sprzedaż paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 6,8%), w grupie „pozostałe” (o 9,7%) oraz pojazdów samochodowych, motocykli i części (o 36,1%).

Wrzesień br. był kolejnym miesiącem wysokiego wzrostu sprzedaży detalicznej w skali roku, przy czym dynamika zwolniła w porównaniu z poprzednimi miesiącami do 12,2%.

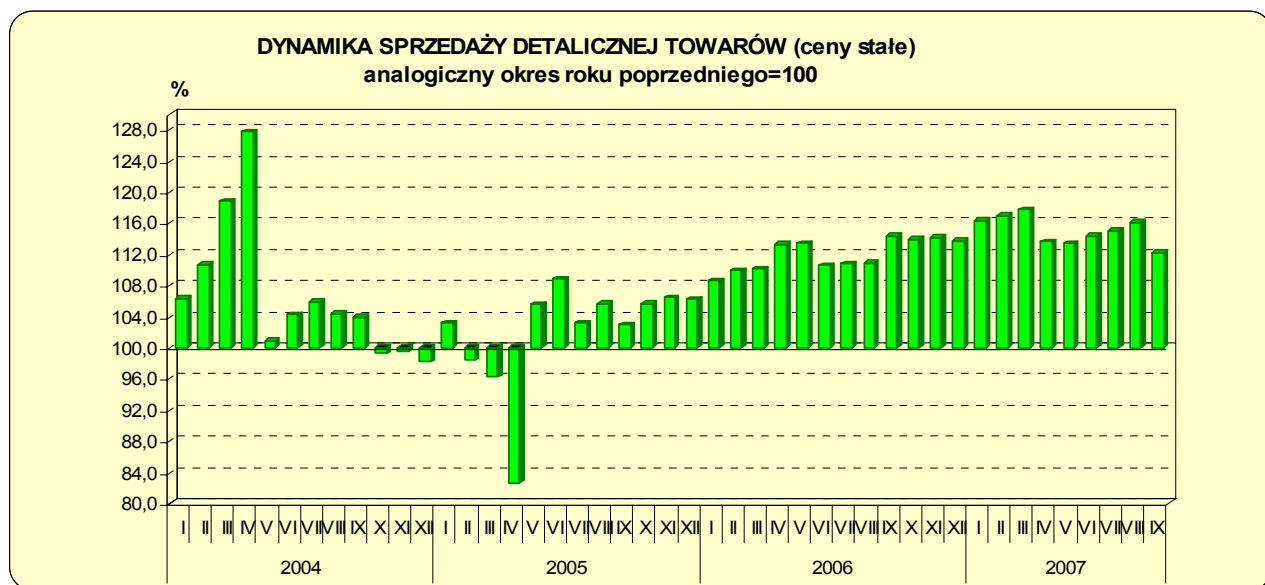
Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) sprzedaży detalicznej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2006				2007					2006	
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX	I-IX	
	analogiczny okres poprzedniego roku=100									struktura w %	
O g ó ł e m ^{a)}	109,0	111,8	113,8	112,6	117,4	114,1	112,8	114,6	112,2	100,0	100,0
w tym:											
pojazdy samochodowe, motocykle, części.....	111,5	106,5	122,1	131,2	128,5	140,2	139,0	136,1	135,4	10,6	9,1
paliwa stałe, ciekłe i gazowe.....	107,2	104,9	119,1	107,0	112,2	108,1	101,7	106,8	103,8	18,3	19,4
żywności, napoje i wyroby tytoniowe.....	106,9	113,7	110,1	112,7	108,7	104,4	106,2	106,3	107,6	26,2	27,6
farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	111,7	113,2	114,2	117,6	117,7	117,4	117,5	117,6	118,6	3,2	3,2
meble, rtv, agd.....	112,6	119,3	123,4	124,0	129,4	124,8	117,3	123,3	113,8	5,6	5,2
pozostałe.....	106,3	109,4	104,7	106,5	114,3	107,8	107,9	109,7	102,0	20,3	21,1

^{a)} Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności, zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnoszone zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać m.in. ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę wolumenu sprzedaży detalicznej ogółem.

Sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w okresie trzech kwartałów była o 14,1% wyższa niż przed rokiem. Sprzedaż przedsiębiorstw hurtowych wzrosła w tym okresie o 9,5%, w tym najbardziej w przedsiębiorstwach zajmujących się sprzedażą produktów agd, rtv i artykułów użytku domowego oraz wyrobów tytoniowych.

We wrześniu br. sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 8,5%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych - o 5,1%.

Ocena ogólnego klimatu **koniunktury** w przedsiębiorstwach handlu detalicznego w październiku br. jest pozytywna, nieco lepsza od wrześniowej i znacznie lepsza niż w październiku ub. roku. Nadal optymistyczne oraz nieco lepsze niż we wrześniu są prognozy sprzedaży na najbliższe trzy miesiące. Jedynie jednostki najmniejsze (o liczbie pracujących do 9 osób) przewidują ograniczenie przyszłej sprzedaży, prognozy te są jednak mniej pesymistycznie niż przed rokiem.

W październiku br. główną barierą ograniczającą działalność ankietowanych firm jest nadal konkurencja na rynku (74% wskazań). Jedną z istotnych barier są również koszty zatrudnienia (zwłaszcza w podmiotach średnich i dużych) – ich uciążliwość wzrosła w ujęciu rocznym z 56% wskazań do 63%.

Nie notuje się istotnych zmian odnośnie wskazywanych źródeł finansowania, tj. kredytu bankowego (28% wskazań), funduszy własnych (70%) i kredytu kupieckiego (25%). Nadal głównym źródłem zaopatrzenia w towary są hurtownie (77% wskazań).

Transport

W okresie trzech kwartałów br. **sprzedaż usług**⁵ w jednostkach transportu ogółem (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w cenach stałych zwiększyła się o 9,6% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, przy czym w III kwartale odnotowano znaczne zwolnienie dynamiki sprzedaży (wzrost o 4,5%). Spośród grup o znaczącym udziale w transporcie ogółem w okresie styczeń-wrzesień br., wysoki wzrost sprzedaży usług wystąpił m.in. w transporcie

⁵ Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, bagażu, poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu, a także wpływy z działalności biur podróży, pilotów wycieczek, przewodników turystycznych.

samochodowym (o 16,5%) oraz działalności związanej z turystyką (o 23,8%). W transporcie kolejowym zanotowano niewielki spadek o 0,3%. We wrześniu br. sprzedaż usług transportowych była o 3,1% wyższa niż przed rokiem.

Przewozy ładunków ogółem w okresie styczeń-wrzesień br. wyniosły 265,5 mln ton, tj. o 4,7% więcej niż przed rokiem. Wzrost przewozów obserwowano w większości rodzajów transportu, z wyjątkiem transportu rurociągowego. We wrześniu br. przewieziono 30,0 mln ton ładunków, tj. o 2,8% mniej niż przed rokiem. W porównaniu z sierpniem br. średniodobowe przewozy ładunków nieznacznie spadły o 0,2%.

Transportem kolejowym przewieziono w okresie styczeń-wrzesień br. 115,7 mln ton ładunków, tj. o 1,1% więcej niż przed rokiem. Wzrost przewozów ładunków w okresie styczeń-wrzesień wystąpił w większości grup ładunków, z wyjątkiem m.in. węgla kamiennego, brykietów węgla brunatnego i koksu, wyrobów pochodzących z ropy naftowej oraz pozostałych chemikaliów. W komunikacji międzynarodowej, stanowiącej około 46% ogólnych przewozów transportem kolejowym (przed rokiem 51%), wzrosły przewozy towarów importowanych (o ok. 8%), a spadły eksportowanych (o ok. 21%) oraz tranzytowych (o ok. 2%), natomiast w komunikacji wewnętrznej odnotowano wzrost przewozów o ok. 10%. We wrześniu br. transportem kolejowym przewieziono 12,4 mln ton ładunków, tj. o 12,5% mniej niż przed rokiem.

Transportem samochodowym zarobkowym od początku roku przewieziono 97,8 mln ton ładunków, tj. o 14,1% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. przewozy wyniosły 11,9 mln ton ładunków, tj. o 10,3% więcej niż przed rokiem, przy czym znacznie wzrósł w tym okresie potencjał przewozowy transportu samochodowego – o 21,0%. W porównaniu z sierpniem br. średniodobowe przewozy ładunków zwiększyły się o 1,5%.

Transportem rurociągowym w okresie trzech kwartałów br. przetłoczono 40,0 mln ton ropy i produktów naftowych, tj. o 5,5% mniej niż przed rokiem. We wrześniu br. przetłoczono 4,3 mln ton tych produktów, tj. o 1,8% mniej niż w analogicznym miesiącu ub. roku.

Żegluga śródlądową przewieziono w okresie styczeń-wrzesień br. 4,2 mln ton ładunków (o 6,8% więcej niż przed rokiem), natomiast we wrześniu – 0,6 mln ton (spadek o 20,4% w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku).

Żegluga morską od początku roku przewieziono 7,7 mln ton ładunków (o 7,6% więcej niż przed rokiem). We wrześniu br. przewozy wyniosły 0,8 mln ton ładunków i były o 2,1% wyższe od notowanych odpowiednio w ub. roku.

W portach morskich w okresie trzech kwartałów br. przeładowano 45,0 mln ton ładunków, tj. o 0,4% mniej niż przed rokiem. Wzrosły przeładunki większości grup, w tym najbardziej „innych masowych” – o 19,7% oraz drobnicy – o 12,4%, natomiast spadły m.in. węgla i koksu – o 42,6% i rudy – o 21,7%. Wzrost przeładunków odnotowano w portach: Gdynia (o 23,3%), natomiast spadek - w portach Gdańsk (o 8,5%) Szczecin (o 6,9%), Świnoujście (o 6,4%) Police (o 1,9%)

i Kołobrzeg (o 31,5%). We wrześniu br. przeładowano 4,5 mln ton ładunków, tj. o 4,0% mniej niż przed rokiem.

W okresie styczeń-wrzesień br. **środkami komunikacji publicznej** (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) przewieziono 720,4 mln pasażerów, tj. o 3,2% mniej niż przed rokiem. Zmniejszyły się przewozy w transporcie samochodowym (o 5,3% do 514,2 mln pasażerów) i transporcie morskim (nieznacznie o 0,7% do 0,6 mln), natomiast wzrosły m.in. w transporcie kolejowym (o 1,9% do 200,0 mln) i lotniczym (o 31,7% do 5,4 mln).

Łączność

W okresie trzech kwartałów br. **sprzedaż usług** w jednostkach łączności ogółem (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) obejmująca wpływy za usługi pocztowe i kurierskie oraz za usługi telekomunikacyjne była w cenach stałych o ok. 3% wyższa niż przed rokiem, przy czym dynamika sprzedaży usług telekomunikacyjnych była większa niż usług pocztowych i kurierskich.

W końcu września br. liczba abonentów i użytkowników (usługi z przedpłatą) **telefonii ruchomej (komórkowej)** wyniosła 40,1 mln (w tym 65% to użytkownicy) i była o 15,1% większa niż przed rokiem oraz o 9,0% większa niż w końcu ub. roku. Na 100 mieszkańców przypadało 105,1 abonentów i użytkowników wobec 91,2 przed rokiem oraz 96,4 w końcu ub. roku. Jest to jednak nadal niższy wskaźnik niż w wielu krajach UE (średnia dla krajów UE z października 2006 r. to 107,4). W ciągu trzech kwartałów br. przybyło 3,3 mln abonentów i użytkowników, lecz był to przyrost mniejszy niż przed rokiem (o 41%), mimo rozwinięcia działalności przez operatorów wirtualnych i nasilenia różnych promocji i obniżek cen przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych

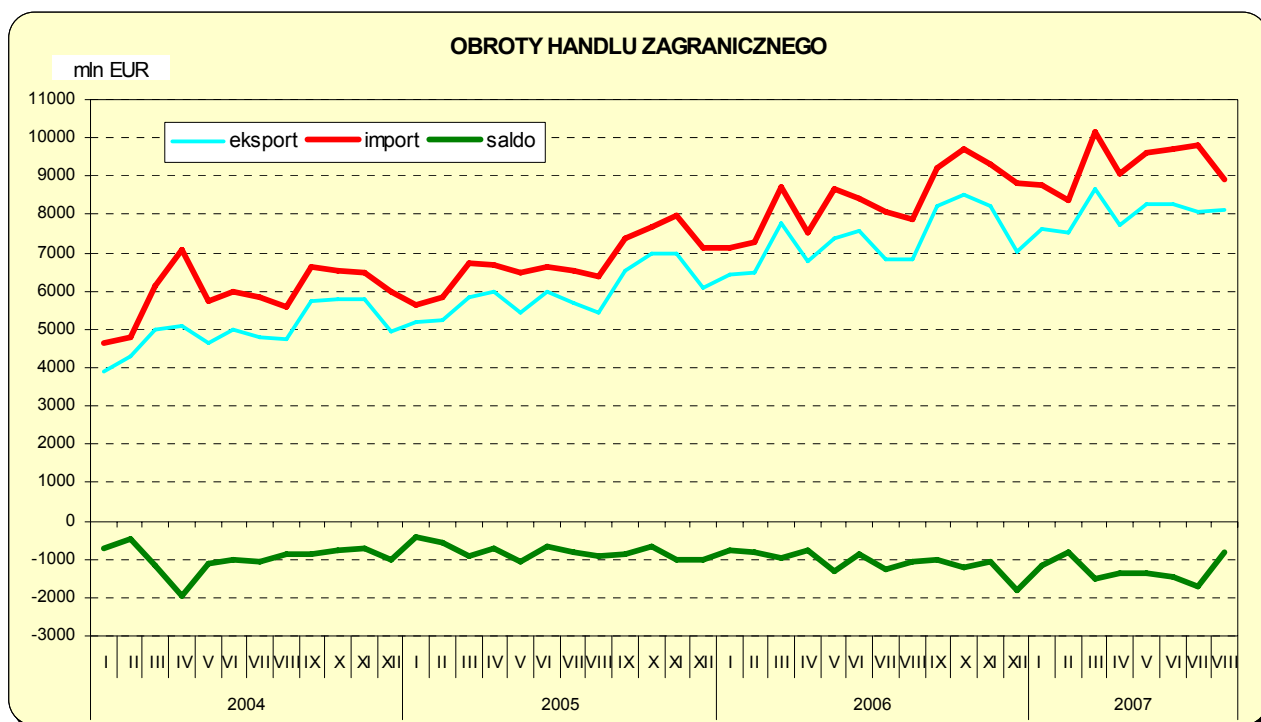
Podobnie jak w większości krajów europejskich utrzymała się zapoczątkowana w 2005 r. tendencja spadku liczby telefonicznych łączy głównych (co jest związane z dynamicznym rozwojem telefonii ruchomej). W okresie trzech kwartałów br. liczba **telefonicznych łączy głównych**¹³ w sieci publicznej telefonii przewodowej wyniosła ok. 10,4 mln i była o ok. 8% mniejsza niż w końcu ub. roku. Na 100 mieszkańców przypadało 27,2 łączy (w końcu I półrocza br. – 27,8), co stanowi jeden z najniższych wskaźników w Europie. W końcu trzeciego kwartału br. liczba łączy w dostęпах ISDN¹⁴ (w tym ponad 90% zainstalowano w miastach) wyniosła 1,2 i była o ok. 6% mniejsza niż w końcu ub. roku.

¹³ Standardowe łącza główne (abonenci telefonii przewodowej) powiększone o liczbę łączy w dostęпах ISDN.

¹⁴ ISDN – telefoniczna sieć cyfrowa z integracją usług, umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transferu głosu, obrazu, faksów, danych.

Handel zagraniczny

W okresie styczeń–sierpień br., w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, dynamika obrotów handlu zagranicznego była (z wyjątkiem liczonych w dolarach) niższa niż przed rokiem. Od początku roku szybciej rósł import niż eksport. Obroty ze wszystkimi grupami krajów zwiększyły się – najbardziej eksport do krajów Europy Środkowo-Wschodniej oraz import z krajów rozwijających się. Podobnie jak przed rokiem, odnotowano dodatnie saldo wymiany z krajami rozwiniętymi (w tym z krajami UE) oraz ujemne salda w obrotach z pozostałymi grupami krajów. Pogorszyła się relacja salda ogółem do eksportu. W imporcie ogółem wzrósł udział importu towarów z przeznaczeniem na cele inwestycyjne i na cele konsumpcyjne, a zmniejszył się – z przeznaczeniem na zużycie pośrednie. Korzystniej niż przed rokiem kształtowały się relacje cenowe w obrotach ogółem, a pogorszyły się w obrotach z krajami UE.

Eksport liczony w złotych w **cenach bieżących** był wyższy niż w okresie styczeń–sierpień ub. roku o 12,1% i wyniósł 245923,8 mln zł, a import wzrósł o 14,0% do 284801,3 mln zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 38877,5 mln zł (przed rokiem minus 30453,5 mln zł). Relacja ujemnego salda do eksportu wyniosła 15,8% (przed rokiem 13,9%). Obroty liczone w euro wzrosły po stronie eksportu o 14,8% do 64260,7 mln EUR, a po stronie importu – o 16,8% do 74419,6 mln EUR. Ujemne saldo wyniosło 10158,9 mln EUR (w okresie styczeń–sierpień ub. roku minus 7752,3 mln EUR). Eksport w dolarach USA wyniósł 85897,5 mln USD i był wyższy o 24,6%, a import – 99471,9 mln USD, tj. o 26,8% wyższy niż przed rokiem. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 13574,4 mln USD (po ośmiu miesiącach ub. roku minus 9541,9 mln USD).

Eksport w cenach stałych w okresie styczeń–lipiec br. był o 7,8% wyższy niż w analogicznym okresie ub. roku, a import – o 13,5%. W obrotach z krajami UE wolumen eksportu zwiększył się o 7,4%, z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – o 20,6%, a z krajami rozwijającymi się o 3,2%. Wolumen towarów sprowadzanych z krajów Europy Środkowo-Wschodniej wzrósł o 8,0%, z krajów UE o 11,1%, a z krajów rozwijających się o 35,3%.

Ceny transakcyjne (liczone w złotych) towarów eksportowanych były wyższe o 4,1% niż w okresie styczeń–lipiec ub. roku, a towarów importowanych – o 1,5%. **Wskaźnik terms of trade** ogółem kształtował się na korzystniejszym poziomie niż przed rokiem i wyniósł 102,6 wobec 98,2 w ub. roku.

Znacznie poprawiły się uwarunkowania cenowe w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej, głównie na skutek wysokiej dynamiki cen eksportowanych maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, których ceny wzrosły o 5,0% oraz obniżenia się, w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, cen importowanych paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych o 10,2%. W rezultacie, wskaźnik terms of trade wyniósł 107,5 (wobec 80,2 przed rokiem). W obrotach z krajami rozwijającymi się również odnotowano korzystne relacje cen wynikające głównie ze spadku cen importowanych towarów o 7,1%, przy wzroście cen towarów eksportowanych o 3,4% – wskaźnik terms of trade wyniósł 111,3 (wobec 100,8 w okresie styczeń–lipiec ub. roku). W wymianie z krajami UE wskaźnik terms of trade wyniósł 100,1 (wobec 100,3 przed rokiem).

Obroty handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–VIII 2007						2006	
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I–VIII 2006 =100			I–VIII	
				w zł	w EUR	w USD	struktura w %	
EKSPORT	245 923,8	64260,7	85897,5	112,1	114,8	124,6	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	207701,9	54269,8	72532,0	111,3	113,9	123,8	84,5	85,1
w tym Unia Europejska	194256,6	50753,2	67822,3	111,6	114,2	124,2	79,0	79,4
w tym strefa euro	128994,2	33699,6	45025,0	109,5	112,1	121,9	52,5	53,7
Kraje rozwijające się	14384,5	3759,4	5028,8	106,6	109,2	118,0	5,8	6,1
Kraje Europy Środkowo-Wschodnia ..	23837,4	6231,5	8336,7	124,1	127,4	137,5	9,7	8,8
IMPORT	284801,3	74419,6	99471,9	114,0	116,8	126,8	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	203166,7	53081,9	70933,2	113,6	116,3	126,3	71,3	71,6
w tym Unia Europejska	183744,2	48005,6	64145,9	114,4	117,1	127,2	64,5	64,3
w tym strefa euro	139431,6	36429,0	48677,0	113,7	116,5	126,5	49,0	49,1
Kraje rozwijające się	51282,5	13401,1	17921,1	125,3	128,4	139,2	18,0	16,4
Kraje Europy Środkowo-Wschodnia ..	30352,1	7936,6	10617,6	101,0	103,7	112,5	10,7	12,0
SALDO	-38877,5	-10158,9	-13574,4	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte	4535,2	1187,9	1598,8	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska	10512,4	2747,6	3676,4	x	x	x	x	x
w tym strefa euro	-10437,4	-2729,4	-3652,0	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się	-36898,0	-9641,7	-12892,3	x	x	x	x	x
Kraje Europy Środkowo-Wschodnia ..	-6514,7	-1705,1	-2280,9	x	x	x	x	x

W strukturze geograficznej obrotów w okresie styczeń–sierpień br., w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, obniżył się udział krajów rozwiniętych, natomiast udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej wzrósł w eksporcie, a obniżył się w imporcie. Udział krajów rozwijających się zmniejszył się w eksporcie, a zwiększył się w imporcie. W porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku odnotowano wzrost eksportu do krajów **Unii Europejskiej** o 11,6% do 194256,6 mln zł oraz importu z UE – o 14,4% do 183744,2 mln zł. Dodatkowo saldo wyniosło 10512,4 mln zł, wobec 13418,9 mln zł przed rokiem. Obroty liczone w euro w eksporcie wyniosły 50753,2 mln EUR, a w imporcie – 48005,6 mln EUR i były większe niż przed rokiem odpowiednio o 14,2% i o 17,1%. Dodatkowo saldo wyniosło 2747,6 mln EUR wobec 3444,7 EUR w okresie styczeń–sierpień ub. roku. Eksport do krajów Unii Europejskiej stanowił 79,0% wartości eksportu ogółem, a import z tych krajów – 64,5% wartości importu ogółem (wobec odpowiednio 79,4% i 64,3% przed rokiem.).

Wartość obrotów z **Niemcami** – głównym partnerem handlowym, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, wzrosła w eksporcie o 6,5% do poziomu 64303,6 mln zł (16803,2 mln EUR), a w imporcie o 13,8% do 68814,8 mln zł (17982,7 mln EUR). Wymiana zamknęła się ujemnym saldem 4511,2 mln zł (minus 1179,5 mln EUR) wobec ujemnego salda 93,2 mln zł (minus 14,8 mln EUR) przed rokiem. Udział Niemiec obniżył się w eksporcie ogółem z 27,5% przed rokiem do 26,1%, a w imporcie pozostał na niezmiennym poziomie – 24,2%.

W wymianie z Niemcami wg sekcji SITC obserwowano wzrost eksportu m.in. chemikaliów i produktów pokrewnych, żywności i zwierząt żywych, surowców niejadalnych z wyjątkiem paliw, towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca oraz maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, natomiast zmniejszył się eksport paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. W imporcie wzrosła m.in. wartość dostaw żywności i zwierząt żywych, paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, surowców niejadalnych z wyjątkiem paliw, towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, chemikaliów i produktów pokrewnych oraz różnych wyrobów przemysłowych.

Wśród naszych partnerów handlowych kolejne pozycje zajmowały: w eksporcie – Włochy (6,7%), Francja (6,1%), W. Brytania (5,9%), Republika Czeska (5,6%), Rosja (4,6%), Niemcy (3,9%), Ukraina (3,8%), Szwecja (3,1%) oraz Węgry (2,9%), a w imporcie - Rosja (8,7%), Chiny (6,9%), Włochy (6,8%), Francja (5,3%), Republika Czeska (3,5%), Niemcy (3,4%), W. Brytania (3,1%), Belgia (2,7%) oraz Szwecja (2,3%).

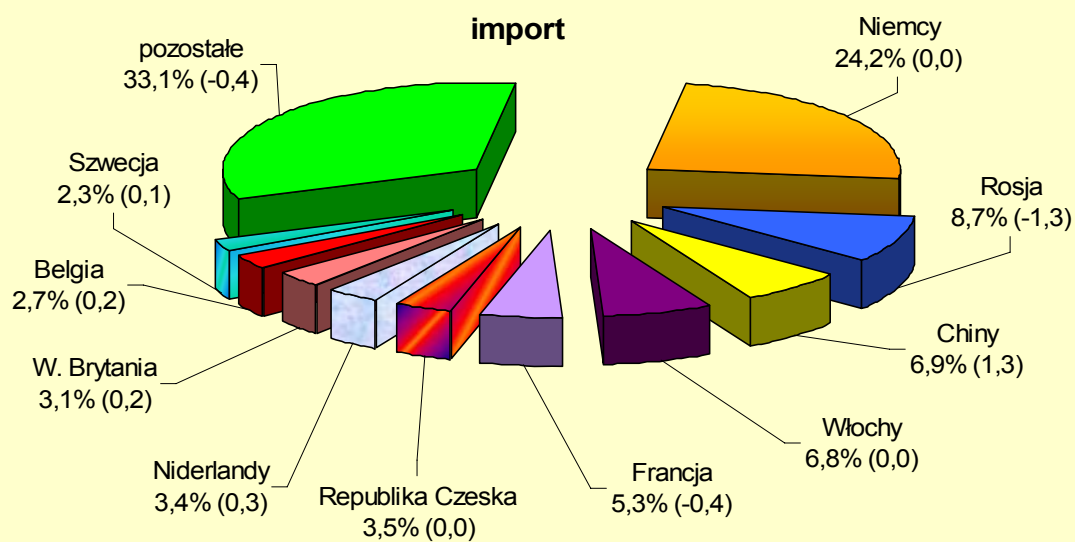
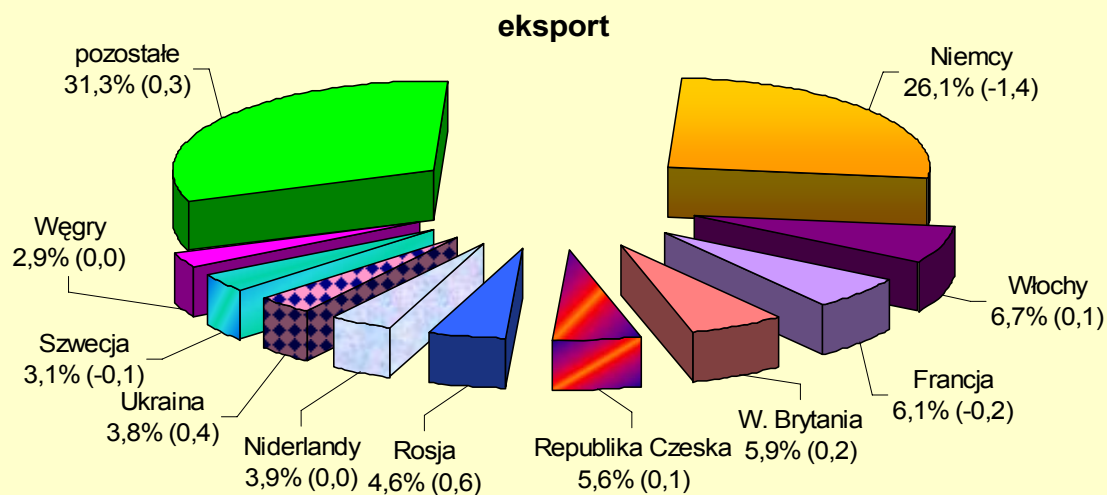
Po ośmiu miesiącach br. (podobnie jak przed rokiem) **Rosja** zajmowała 6 miejsce wśród odbiorców polskich towarów oraz 2 miejsce wśród dostawców towarów na nasz rynek. Eksport do Rosji zwiększył się o 26,8% i wyniósł 11212,4 mln zł (2930,7 mln EUR), natomiast import z Rosji obniżył się o 1,5% do poziomu 24672,9 mln zł, tj. 6452,3 mln EUR (przeliczony na euro i dolary USA wzrósł odpowiednio o 1,0% i o 9,7%). Ujemne saldo obrotów wyniosło 13460,5 mln zł

(minus 3521,6 mln EUR), wobec minus 16207,7 mln zł, (minus 4133,6 mln EUR) przed rokiem. Udział Rosji w eksporcie ogółem zwiększył się z 4,0% w okresie styczeń–sierpień ub. roku do 4,6% w br., a w imporcie obniżył się z 10,0% do 8,7%.

W obrotach z Rosją wg sekcji SITC wzrósł eksport m.in. maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, różnych wyrobów przemysłowych, chemikaliów i produktów pokrewnych oraz żywności i zwierząt żywych. W imporcie zwiększyła się wartość dostaw m.in. maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, surowców niejadalnych z wyjątkiem paliw oraz chemikaliów i produktów pokrewnych, natomiast zmniejszył się m.in. import paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych.

W obrotach ogółem wg sekcji SITC, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, odnotowano wzrost obrotów we wszystkich sekcjach z wyjątkiem eksportu paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych oraz importu olejów, tłuszczu i wosków roślinnych i zwierzęcych. W strukturze towarowej eksportu ogółem wzrósł m.in. udział towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca oraz chemikaliów i produktów pokrewnych, a zmniejszył się m.in. – paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych oraz różnych wyrobów przemysłowych. W strukturze towarowej importu najbardziej wzrósł udział towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, a obniżył się – m.in. paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych oraz maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego.

STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO w okresie styczeń-sierpień 2007 r.

Zmiany do okresu I-VIII 2006 r. (w pkt)

Dynamika i struktura obrotów wg sekcji SITC (w cenach bieżących) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–VIII 2007			I–VIII 2006
	w mln zł	I–VIII 2006=100	struktura w %	
EKSPORT	245923,8	112,1	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	20249,5	110,5	8,2	8,3
Napoje i tytoń	2050,8	124,5	0,8	0,8
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	5804,4	114,3	2,4	2,3
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	9544,4	88,5	3,9	4,9
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	490,9	123,3	0,2	0,2
Chemikalia i produkty pokrewne	18213,0	117,0	7,4	7,1
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	59412,5	116,0	24,2	23,4
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	97945,2	112,8	39,8	39,6
Różne wyroby przemysłowe	32141,0	109,4	13,1	13,4
IMPORT	284801,3	114,0	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	15063,2	121,5	5,3	5,0
Napoje i tytoń	1464,1	126,7	0,5	0,5
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	8722,2	115,0	3,1	3,0
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	27595,8	103,3	9,7	10,7
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	823,0	96,8	0,3	0,3
Chemikalia i produkty pokrewne	38909,7	111,1	13,7	14,0
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	62990,0	121,5	22,1	20,8
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	99784,4	112,0	35,0	35,7
Różne wyroby przemysłowe	22800,5	115,9	8,0	7,9

W porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku eksport **produktów rolno-spożywczych** był wyższy o 12,2% i wyniósł 23862,9 mln zł (6239,7 mln EUR). Import wzrósł o 19,6% (w tym ponad 4-krotny wzrost wartości importu zbóż) i ukształtował się na poziomie 18943,4 mln zł (4947,2 mln EUR). Obroty zamknęły się dodatnim saldem 4919,5 mln zł (1292,5 mln EUR), wobec dodatniego salda 5425,1 mln zł (1377,2 mln EUR) przed rokiem. Udział produktów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem, podobnie jak w ub. roku, wyniósł 9,7%, a w imporcie ogółem – 6,7% (przed rokiem 6,3%).

Odnotowano wzrost eksportu produktów rolno-spożywczych do krajów rozwiniętych – o 14,6% (w tym do UE – o 14,4%) i do krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 3,2%, natomiast zmniejszył się eksport do krajów rozwijających się – o 1,3%. W imporcie zwiększyły się obroty z krajami rozwiniętymi – o 24,6% (w tym z UE – o 27,2%) i z krajami rozwijającymi się – o 8,7%, natomiast zmniejszyły się z krajami Europy Środkowo-Wschodniej o 4,9%.

W strukturze geograficznej eksportu produktów rolno-spożywczych wzrósł udział krajów rozwiniętych z 82,2% do 83,9% (w tym UE z 78,4% do 79,9%), natomiast obniżył się udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej z 9,8% do 9,1% oraz udział krajów rozwijających się –

z 8,0% do 7,0%. Łącznie na rynki krajów rozwiniętych i krajów Europy Środkowo-Wschodniej skierowano 93,0% eksportu produktów rolno-spożywczych. W imporcie 74,3% dostaw produktów rolno-spożywczych pochodziło z krajów rozwiniętych, w tym 67,6% z UE (przed rokiem odpowiednio 71,3% i 63,6%), 23,3% – z krajów rozwijających się (przed rokiem 25,6%) oraz 2,4% – z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (przed rokiem 3,1%).

Obroty towarowe produktów rolno-spożywczych (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I–VIII 2007							
	eksport				import			
	w mln zł	w mln EUR	I–VIII 2006=100	struktura w %	w mln zł	w mln EUR	I–VIII 2006=100	struktura w %
			w zł				w zł	
Produkty rolno-spożywcze ..	23862,9	6239,7	112,2	100,0	18943,4	4947,2	119,6	100,0
Przetwory spożywcze	10335,4	2702,4	110,3	43,3	7639,2	1996,5	116,1	40,3
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	8426,3	2202,5	108,6	35,3	3821,5	998,8	108,1	20,2
Produkty pochodzenia roślinnego	4516,0	1181,8	121,8	18,9	6594,2	1719,8	135,2	34,8
Oleje i tłuszcze	585,2	153,0	136,3	2,5	888,5	232,1	104,9	4,7

W okresie styczeń–sierpień br. sprowadzono z zagranicy 2066,3 tys. ton zbóż (tj. prawie 6 razy więcej niż przed rokiem) o wartości 1347,0 mln zł (349,8 mln EUR). Powodem tak wysokiego wzrostu importu zbóż był ich brak na polskim rynku spowodowany suszą, która miała miejsce wiosną i latem ubiegłego roku. Importowano przede wszystkim pszenicę i mieszanę żyta z pszenicą (1044,8 tys. ton), kukurydzę (553,6 tys. ton), jęczmień (277,9 tys. ton), żyto (114,9 tys. ton) i ryż (53,8 tys. ton). Dostawy zbóż pochodziły głównie z Niemiec, Węgier, Republiki Czeskiej, Danii, Słowacji, Szwecji, Francji i Litwy. Wyeksportowano 280,5 tys. ton zbóż o wartości 187,8 mln zł (49,6 mln EUR).

W okresie styczeń–sierpień br. eksport towarów wysokiej techniki wyniósł 12949,1 mln zł, tj. o 59,3% więcej niż przed rokiem, a import – 39538,9 mln zł, tj. o 43,6% więcej. Obroty zamknęły się ujemnym saldem 26589,8 mln zł (w okresie styczeń–sierpień ub. roku minus 19398,3 mln zł). Udział towarów wysokiej techniki w eksporcie ogółem wyniósł 5,3%, a w imporcie – 13,9% (przed rokiem odpowiednio 3,7% i 11,0%). Największy udział w obrotach stanowił sprzęt telekomunikacyjny – 38,4% w eksporcie i 41,0% w imporcie oraz maszyny biurowe i sprzęt do elektronicznego przetwarzania danych – 27,5% w eksporcie i 32,6% w imporcie (przed rokiem dominował sprzęt telekomunikacyjny stanowiąc 46,4% w eksporcie oraz 50,7% w imporcie). W strukturze geograficznej eksportu towarów wysokiej techniki największy udział miały kraje rozwinięte – 86,8% (w tym UE – 77,3%), natomiast udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej i krajów rozwijających się stanowił odpowiednio 5,3% i 7,9%. W imporcie udział krajów rozwiniętych wyniósł 52,9% (w tym UE – 41,1%), a krajów rozwijających się – 46,9% (o wysokiej pozycji krajów rozwijających się zdecydował duży import sprzętu do elektronicznego przetwarzania danych oraz sprzętu telekomunikacyjnego z Chin i Republiki Korei).

Wartość obrotu uszlachetniającego w okresie styczeń–sierpień br stanowiła 7,8% eksportu i 4,9% importu ogółem, wobec odpowiednio 8,6% i 5,8% w roku poprzednim. W eksporcie największy udział obrotu uszlachetniającego odnotowano w sekcjach: różne wyroby przemysłowe - 14,2% (w tym artykuły odzieżowe i galanteria ubraniowa stanowiły 54,9%, meble – 6,6%) oraz maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy – 10,3% (w tym pojazdy szynowe, statki, samoloty stanowiły 60,8%, maszyny i urządzenia ogólnego zastosowania przemysłowego – 14,0%). W imporcie największy udział obrotu uszlachetniającego odnotowano w sekcjach: towary przemysłowe sklasyfikowane głównie według surowca – 7,8% oraz maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy – 6,6%.

W strukturze rozdysponowania importu wg głównych kategorii ekonomicznych, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, wzrósł udział importu towarów z przeznaczeniem na dobra inwestycyjne z 15,9% do 16,6% i na cele konsumpcyjne z 18,3% do 18,8%. W tych kategoriach odnotowano też największą dynamikę importu (wzrost odpowiednio o 18,9% i o 17,3%). Wzrost importu towarów z przeznaczeniem na zużycie pośrednie wyniósł 11,9%, a jego udział obniżył się z 65,8% do 64,6%.

Dynamicznie rozwijające się nowoczesne systemy informatyczne, telefonia komórkowa i systemy komunikacji w sieci przewodowej lub bezprzewodowej, wpływały na wzrost importu towarów z przeznaczeniem na dobra inwestycyjne. Największy udział w imporcie tej kategorii stanowiły maszyny do automatycznego przetwarzania danych i urządzenia do tych maszyn – 9,3%, aparaty telefoniczne dla sieci komórkowych lub innych sieci bezprzewodowych – 7,0% oraz maszyny i urządzenia mechaniczne wyspecjalizowane do poszczególnych zastosowań przemysłowych – 6,7%.

W kategorii towary konsumpcyjne w okresie styczeń–sierpień br. największy udział w imporcie stanowiły towary konsumpcyjne nietrwałego użytku – 28,4% (z tego powyżej 30,0% stanowiły leki). W strukturze importu towarów konsumpcyjnych ważne miejsce zajmowały samochody osobowe (udział 19,9%).

W zużyciu pośrednim najwyższy udział w imporcie miały towary zaopatrzeniowe dla przemysłu przetworzone (52,1%), natomiast towary zaopatrzeniowe dla przemysłu nieprzetworzone stanowiły nieznaczną pozycję (3,5%). Duży udział w imporcie stanowiły części i akcesoria do dóbr inwestycyjnych (14,0%), a w szczególności części i akcesoria do urządzeń i aparatury telekomunikacyjnej oraz do zapisu i odtwarzania dźwięku oraz lampy elektronowe i elektroniczne układy scalone.

W strukturze rozdysponowania eksportu wg głównych kategorii ekonomicznych, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, wzrósł udział eksportu towarów z przeznaczeniem na zużycie pośrednie z 55,6% do 56,2% i z przeznaczeniem na dobra inwestycyjne z 11,0% do 11,2%, obniżył się natomiast udział eksportu towarów na cele

konsumpcyjne z 33,4% do 32,6%. Odnotowano wzrost eksportu towarów we wszystkich kategoriach ekonomicznych, w tym z przeznaczeniem na dobra inwestycyjne o 14,7%, na zużycie pośrednie o 13,2% i na cele konsumpcyjne o 9,3%.

W eksporcie dóbr inwestycyjnych znaczący udział stanowiły dobra inwestycyjne z wyjątkiem środków transportu (62,6%), na co składał się eksport: pojemników metalowych do przechowywania lub transportu, pozostałej aparatury do transmisji lub odbioru głosu, obrazu lub innych danych oraz pogłębiarek pełnomorskich, dźwigów pływających, statków pożarniczych i latarniowców.

Spadek udziału eksportu dóbr konsumpcyjnych, w porównaniu z okresem styczeń–sierpień ub. roku, wynikał w dużej mierze z rosnącego zapotrzebowania rynku wewnętrznego na te towary. Istotną pozycję w tej kategorii stanowił eksport towarów konsumpcyjnych trwałego użytku (udział 26,3%), a w szczególności aparatury odbiorczej dla telewizji i mebli drewnianych.

W eksporcie towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie najwyższy udział miały towary zaopatrzeniowe dla przemysłu przetworzone – 53,1%, natomiast towary zaopatrzeniowe dla przemysłu nieprzetworzone stanowiły 3,0%. Duży udział w eksporcie towarów na zużycie pośrednie stanowiły części i akcesoria do środków transportu (22,3%), w tym głównie części i akcesoria do pojazdów mechanicznych oraz silniki spalinowe.

Rachunek bieżący bilansu płatniczego na bazie transakcji

Rachunek bieżący bilansu płatniczego¹⁵ w sierpniu br. zamknął się ujemnym saldem w wysokości 637 mln EUR, wobec minus 815 mln EUR przed rokiem. Na zmniejszenie deficytu wpłynęło polepszenie dodatniego salda transferów bieżących (o 84 mln EUR), zmniejszenie ujemnego salda obrotów towarowych (o 227 mln EUR) oraz zwiększenie dodatniego salda usług (o 11 mln EUR). Pogłębiło się natomiast ujemne saldo dochodów (o 144 mln EUR).

Przychody z transferów bieżących ukształtowały się na poziomie 936 mln EUR (o 15,3% wyższym niż w sierpniu ub. roku), a rozchody z tytułu transferów bieżących zwiększyły się o 13,3% (do 341 mln EUR). W rezultacie, saldo transferów bieżących poprawiło się z 511 mln EUR do 595 mln EUR.

¹⁵ Stanowi komponent bilansu płatniczego, który jest statystycznym zestawieniem obrotów z zagranicą, prezentującym w usystematyzowany sposób transakcje gospodarcze zrealizowane przez Polskę z resztą świata (tzn. między rezydentami i nierezydentami). Bilans płatniczy oprócz rachunku bieżącego, uwzględnia także rachunek kapitałowy i finansowy, saldo błędów i opuszczeń oraz oficjalne aktywa rezerwowe.

Znaczna część obrotów bilansu płatniczego pochodzi z zamkniętego systemu zbierania danych o transakcjach rozliczanych przez polski system bankowy. Banki przesyłają do NBP informacje zarówno o transakcjach swoich, jak i wykonywanych w imieniu klientów banków. Dane z banków są uzupełniane informacjami pochodzącymi bezpośrednio z przedsiębiorstw, z badań statystyki publicznej oraz Instytutu Turystyki.

Opracowano na podstawie materiałów NBP: „Bilans Płatniczy”.

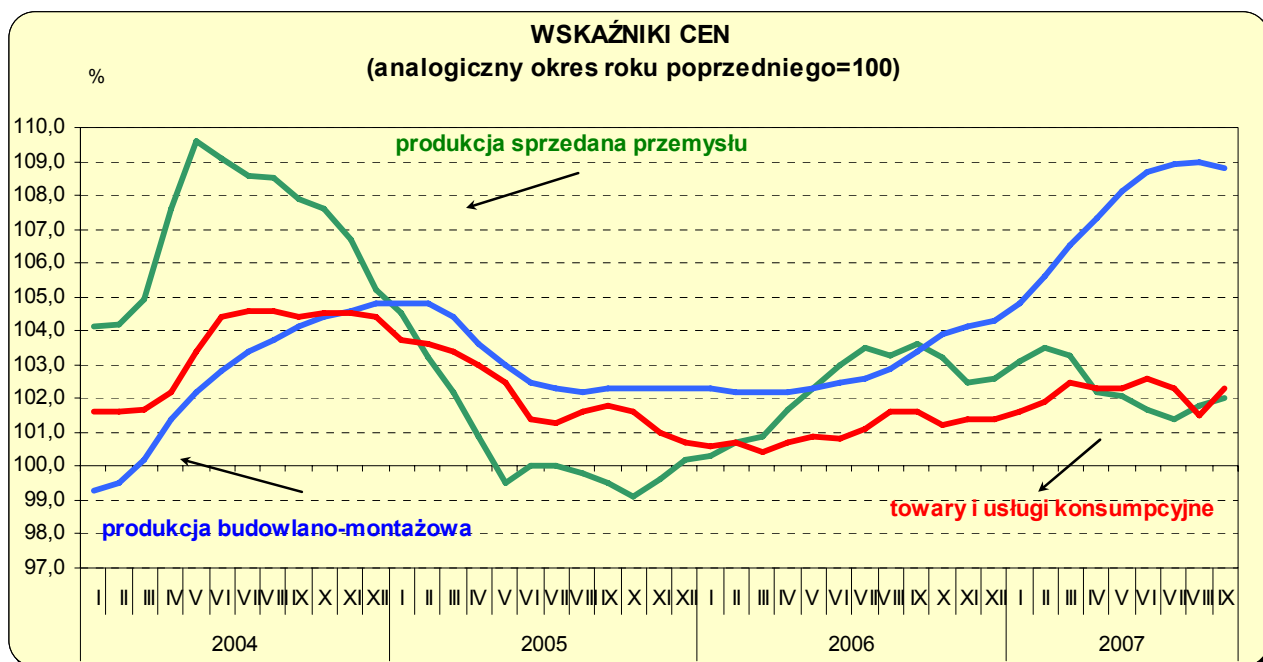
Eksport towarów wzrósł o 16,7% (do 8713 mln EUR), natomiast import – o 12,8% (do 9002 mln EUR). Saldo obrotów towarowych wyniosło minus 289 mln EUR (wobec minus 516 mln EUR w sierpniu ub. roku).

Saldo usług zwiększyło się z 152 mln EUR do 163 mln EUR. Przychody z tytułu usług wzrosły o 20,2% (do 1777 mln EUR), a rozchody – o 21,6% (do 1614 mln EUR).

Saldo dochodów było ujemne i wyniosło 1106 mln EUR (przed rokiem minus 962 mln EUR). Przychody z tytułu dochodów zmniejszyły się o 18,8% (do 234 mln EUR), natomiast rozchody zwiększyły się o 7,2% (do 1340 mln EUR).

Ceny

Wzrost cen konsumpcyjnych oraz cen produkcji budowlano-montażowej w III kwartale br. w stosunku do analogicznego okresu ub. roku był wyższy od notowanego odpowiednio w roku poprzednim, a w produkcji sprzedanej przemysłu – niższy. W przemyśle w III kwartale odnotowano dalsze spowolnienie tempa wzrostu cen. Od IV kwartału 2006 r. znacznie wzrastają ceny w budownictwie. Wzrost cen konsumpcyjnych w III kwartale br. był niższy niż w poprzednim kwartale.

Według wstępnych danych, wzrost **cen produkcji sprzedanej przemysłu** w okresie styczeń-wrzesień br. był niższy od notowanego przed rokiem (3,6%, wobec 4,3%). Najbardziej podniesiono ceny w górnictwie (o 7,0%, wobec 19,0% przed rokiem), w tym w dziale pozostałe górnictwo (o 12,3%) oraz w górnictwie węgla kamiennego i brunatnego; wydobywaniu torfu (o 6,0%). Ceny wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, wodę wzrosły o 3,7% (wobec 5,4%

przed rokiem). Zanotowano również wzrost cen w przetwórstwie przemysłowym (o 3,3%, wobec 3,0% przed rokiem), w tym największy w produkcji wyrobów tytoniowych (o 18,3%). Wyższe niż w grudniu ub. roku były również ceny produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 15,8%) oraz wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych (o 10,4%, w tym ceramiki budowlanej – o 27,8%, wyrobów betonowych oraz gipsowych – o 16,6%, a cementu, wapna oraz gipsu – o 16,0%). Wzrosły ceny produkcji artykułów spożywczych i napojów (o 5,3%, w tym wytwarzania wyrobów mleczarskich o 15,1%, produkcji, przetwórstwa i konserwowania mięsa i wyrobów z mięsa – o 7,9% oraz wytwarzania produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 6,0%). Ceny podnieśli producenci m.in. wyrobów z metali o 2,5%, wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych – o 2,0%, wyrobów chemicznych – o 1,7%, a metali o 1,3%. Spadły natomiast m.in. ceny produkcji sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych (o 8,2%).

We wrześniu br. odnotowano przyspieszenie tempa wzrostu cen produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku (do 2,0%). Najbardziej podniesiono ceny w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę (o 3,7%). W przetwórstwie przemysłowym w skali roku wzrost cen (o 1,8%) był wyższy od notowanego w poprzednich trzech miesiącach. Najbardziej podniesiono ceny produkcji wyrobów tytoniowych (o 24,2%). Wzrosły również ceny produkcji wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych (o 10,3%, w tym ceramiki budowlanej – o 30,7%, wyrobów betonowych oraz gipsowych – o 17,6%, a cementu, wapna oraz gipsu – o 16,4%), koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 5,7%), artykułów spożywczych i napojów (o 4,6%, w tym wytwarzania wyrobów mleczarskich o 17,4%, wytwarzania produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 7,5% oraz produkcji, przetwórstwa i konserwowania mięsa i wyrobów z mięsa – o 3,8%). Podnieśli także ceny producenci m.in. wyrobów z metali (o 2,4%), metali (o 1,9%) oraz wyrobów chemicznych (o 1,6%). Zanotowano natomiast spadek cen produkcji m.in. pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 1,9%), maszyn i aparatury elektrycznej (o 2,4%), oraz sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych (o 11,7%). Ceny w górnictwie spadły o 0,4%, w tym w górnictwie rud metali – o 11,5%, natomiast w górnictwie węgla kamiennego i brunatnego; wydobywaniu torfu nastąpił ich wzrost o 3,3%.

Szacuje się, że **ceny produkcji budowlano-montażowej** wzrosły w okresie styczeń–wrzesień br. o 7,1% (przed rokiem odpowiednio o 3,0%). Najbardziej podniesiono ceny wykonywania instalacji budowlanych (o 7,8%). Wzrosły również ceny wznoszenia budynków i budowli; inżynierii lądowej i wodnej (o 7,2%), wynajmu sprzętu budowlanego i burzącego z obsługą operatorską (o 7,1%), przygotowania terenu pod budowę (o 5,5%) oraz wykonywania robót budowlanych wykończeniowych (o 5,1%).

We wrześniu br. w ujęciu rocznym wzrost cen produkcji budowlano-montażowej wyniósł 8,8% (wobec odpowiednio 9,0% w sierpniu br. i 3,4% przed rokiem). Najbardziej wzrosły ceny wykonywania instalacji budowlanych (o 9,9%). Podniesiono również ceny wznoszenia budynków i budowli; inżynierii lądowej i wodnej (o 8,7%), wynajmu sprzętu budowlanego i burzącego z obsługą operatorską (o 8,5%), przygotowania terenu pod budowę (o 6,3%) oraz wykonywania robót budowlanych wykończeniowych (o 6,1%).

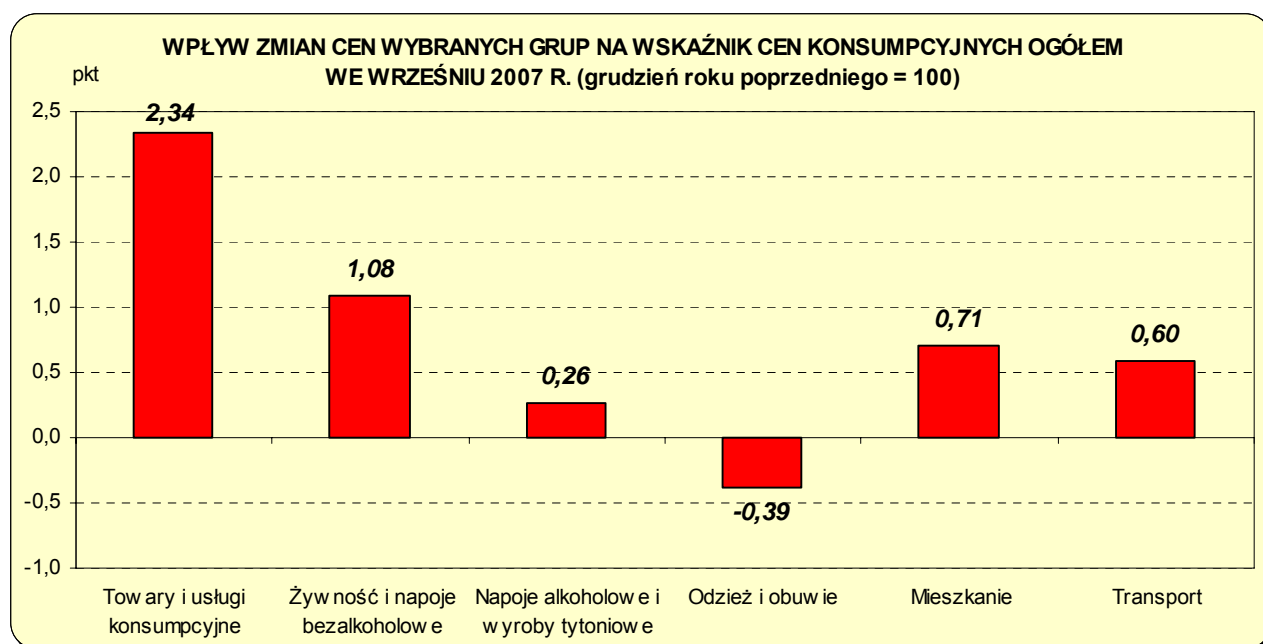
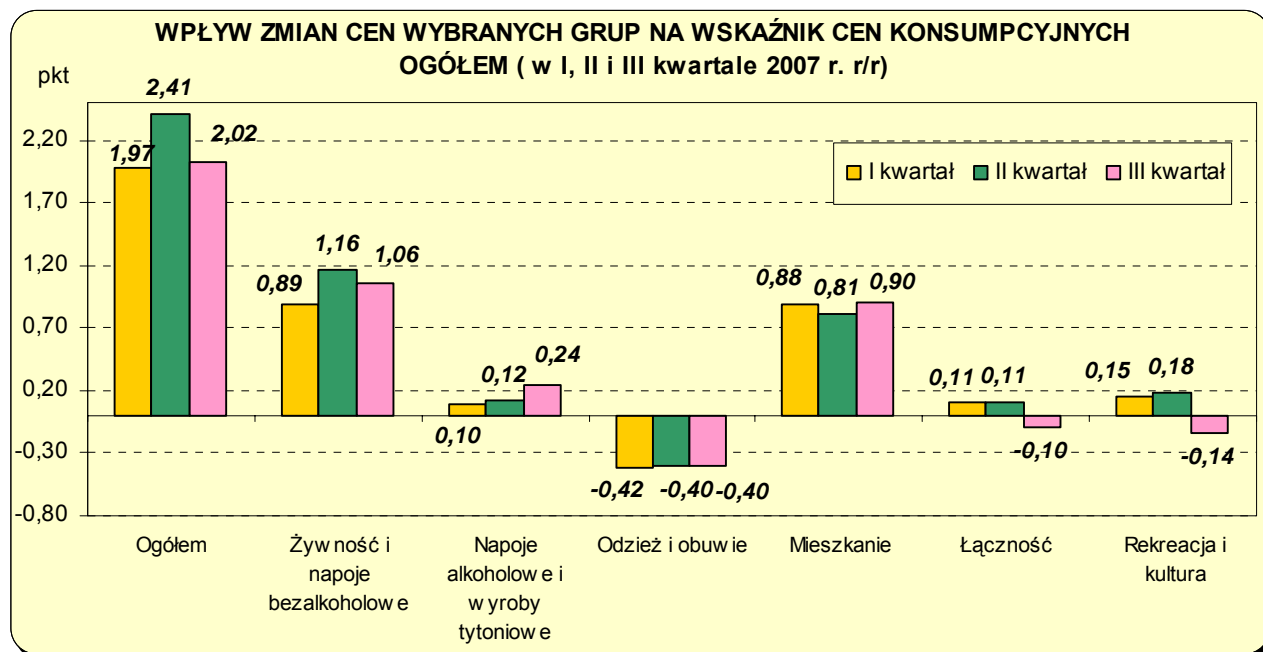
W skali miesiąca ceny produkcji sprzedanej przemysłu wzrosły o 0,1% (był to najmniejszy wzrost w skali miesiąca od stycznia br.). W mniejszym stopniu niż w poprzednich siedmiu miesiącach wzrosły ceny produkcji budowlano-montażowej (o 0,5%). Średnie miesięczne tempo wzrostu cen w przemyśle w okresie styczeń–wrzesień br. było niższe od notowanego w roku ubiegłym (0,4%, wobec 0,5%), a w budownictwie – wyższe (0,8%, wobec 0,3% przed rokiem).

Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu				Ceny produkcji budowlano- montażowej
	ogółem	górnictwo	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	
2006	Grudzień roku poprzedniego=100				
IX.....	104,3	119,0	103,0	105,4	103,0
2007	Miesiąc poprzedni=100				
IX	103,6	107,0	103,3	103,7	107,1
2006	Miesiąc poprzedni=100				
I	100,2	100,4	99,5	103,3	100,1
II	99,9	101,6	99,8	100,0	100,1
III	100,7	101,9	100,8	100,1	100,2
IV	101,5	107,2	101,1	101,7	100,3
V	100,4	104,2	100,2	100,0	100,3
VI	100,9	98,8	101,1	100,1	100,4
VII	100,7	103,5	100,6	100,0	100,4
VIII	99,9	99,3	99,9	100,0	100,5
IX	100,0	100,8	99,9	100,0	100,7
X	99,5	99,4	99,5	100,0	100,6
XI	99,3	96,7	99,5	100,0	100,3
XII	99,5	96,8	99,6	100,0	100,4
2007	Miesiąc poprzedni=100				
I	100,6	99,9	100,3	103,1	100,5
II	100,3	99,9	100,3	100,0	100,8
III	100,5	101,7	100,4	100,1	101,0
IV	100,5	104,6	100,3	100,1	101,1
V	100,4	99,6	100,4	100,1	101,1
VI.....	100,5	100,3	100,6	100,1	100,9
VII	100,3	101,8	100,3	100,1	100,6
VIII.....	100,3	99,3	100,4	100,1	100,6
IX	100,1	99,8	100,1	100,0	100,5

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu				Ceny produkcji budowlano- montażowej
	ogółem	górnictwo	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	
2006	Analogiczny okres roku poprzedniego=100				
I	100,3	105,0	99,0	106,3	102,3
II	100,7	107,3	99,4	106,2	102,2
III	100,9	109,2	99,5	106,0	102,2
IV	101,7	116,3	99,8	107,7	102,2
V	102,3	121,1	100,2	107,6	102,3
VI	103,0	117,4	101,3	107,1	102,5
VII	103,5	121,4	101,7	106,3	102,6
VIII	103,3	122,2	101,5	106,3	102,9
IX	103,6	124,0	101,7	106,2	103,4
X	103,2	121,5	101,5	105,4	103,9
XI	102,5	114,4	101,1	105,4	104,1
XII	102,6	110,7	101,5	105,4	104,3
2007					
I	103,1	110,2	102,3	105,1	104,8
II	103,5	108,4	102,9	105,2	105,6
III	103,3	108,1	102,6	105,2	106,5
IV	102,2	105,5	101,7	103,5	107,3
V	102,1	100,8	101,9	103,6	108,1
VI	101,7	102,3	101,4	103,6	108,7
VII	101,4	100,6	101,1	103,6	108,9
VIII	101,8	100,6	101,6	103,7	109,0
IX	102,0	99,6	101,8	103,7	108,8
I-III	103,3	108,9	102,6	105,2	105,6
IV-VI	102,0	102,8	101,7	103,6	108,0
VII-IX	101,7	100,2	101,5	103,7	108,9
I-IX	102,3	103,8	101,9	104,1	107,5
2006					
I-III	100,6	107,2	99,3	106,2	102,2
IV-VI	102,3	118,3	100,4	107,4	102,3
VII-IX	103,5	122,5	101,6	106,3	103,0
I-IX	102,2	116,0	100,5	106,6	102,5

W okresie styczeń–wrzesień br. **ceny towarów i usług konsumpcyjnych** rosły szybciej niż odpowiednio przed rokiem (2,3% wobec 1,5%). Przyspieszenie dynamiki cen dotyczyło m.in. towarów i usług w zakresie transportu, napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych oraz żywności i napojów bezalkoholowych. Największy wpływ na poziom wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych miał w okresie trzech kwartałów br. wzrost cen związanych z żywnością, mieszkaniem oraz transportem, który podwyższył wskaźnik ogółem odpowiednio o 1,00 pkt, 0,71 pkt i 0,60 pkt. Spadek cen odzieży i obuwnia oraz cen w zakresie łączności obniżył ten wskaźnik odpowiednio o 0,39 pkt i 0,12 pkt.

W okresie trzech kwartałów br. w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły o 2,1% (wobec 0,9% odpowiednio przed rokiem). Najbardziej wzrosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych (o 4,0%), ceny związane z mieszkaniem (o 3,4%), a także ceny napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 2,7%). Obniżyły się natomiast ceny odzieży i obuwia (o 7,5%).

We wrześniu br. wzrost cen konsumpcyjnych w skali roku wyniósł 2,3% (wobec 1,5% odpowiednio w sierpniu br. i 1,6% przed rokiem) i był niższy od założonego przez Radę Polityki Pieniężnej celu inflacyjnego (2,5%).

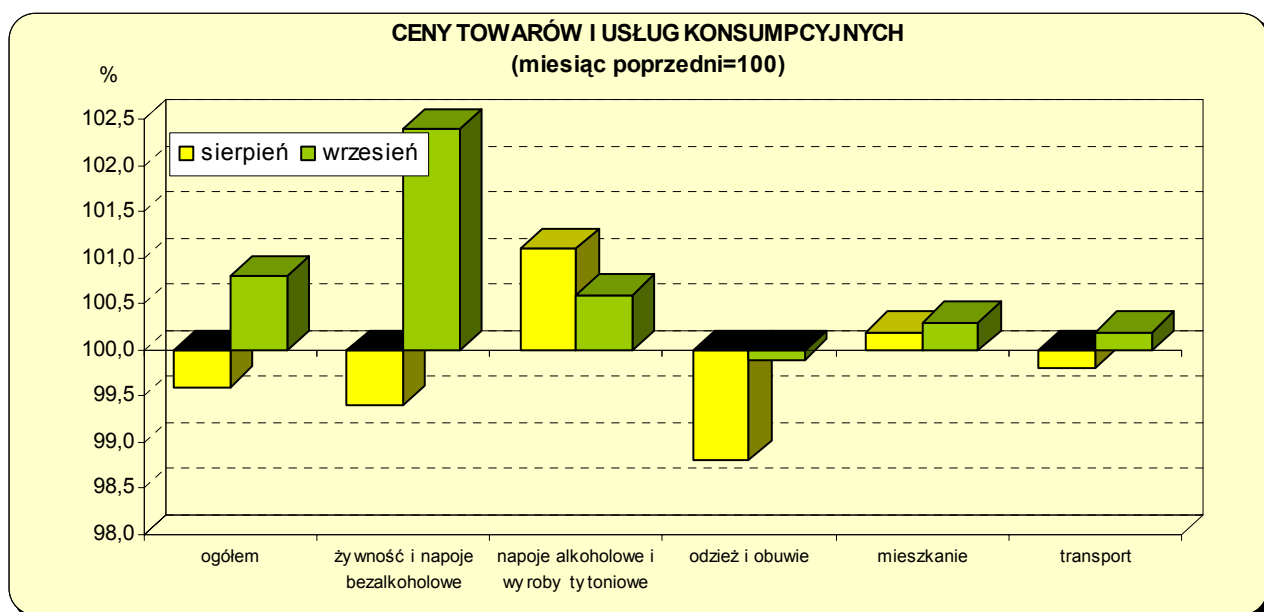
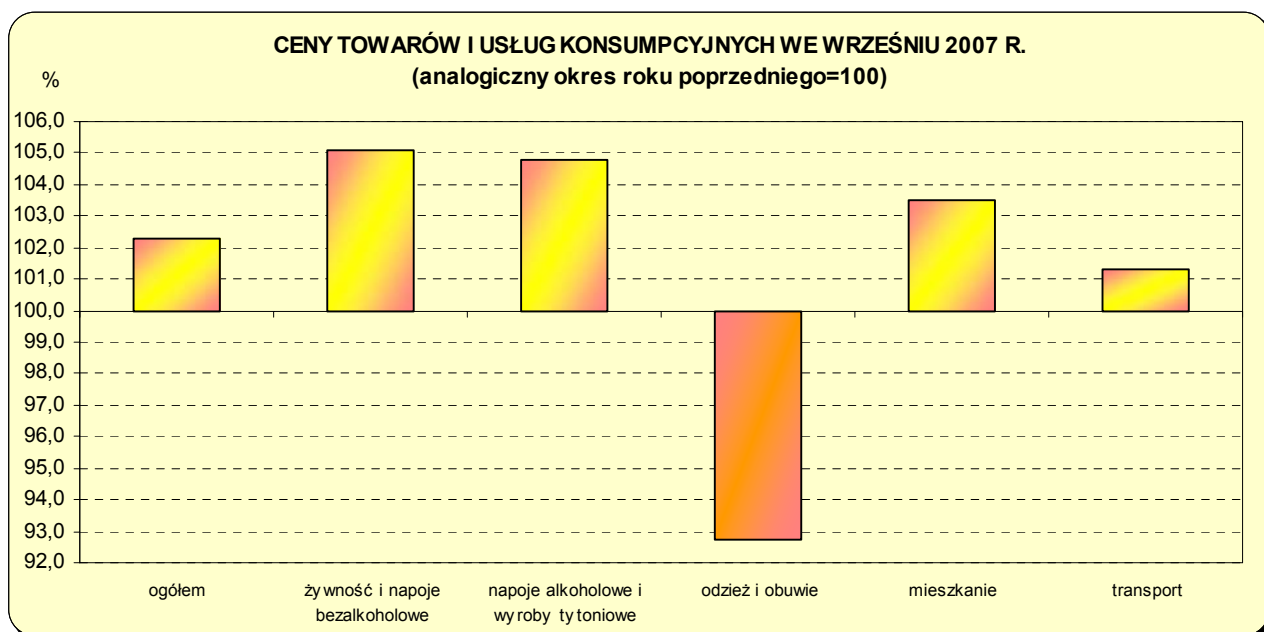
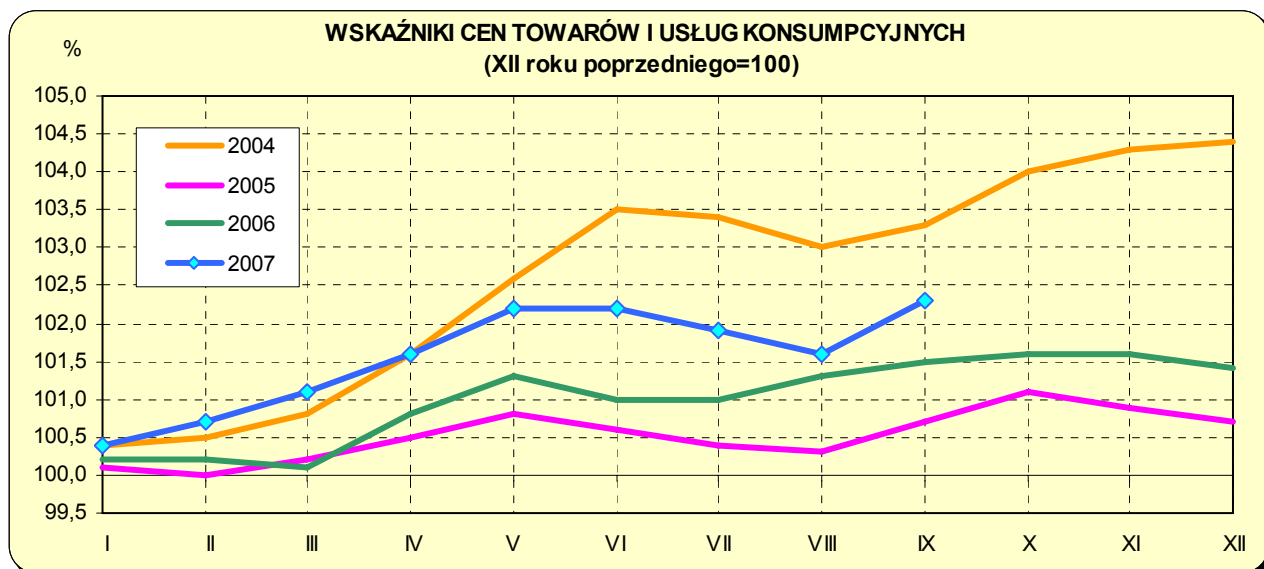
Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	odzież i obuwie	mieszkanie	zdrowie	transport	łączność	rekreacja i kultura	edukacja
2006	Grudzień roku poprzedniego=100									
IX	101,5	101,1	101,4	92,8	103,2	100,7	102,8	101,9	102,4	100,6
2007										
IX	102,3	104,1	104,5	92,7	102,8	102,2	107,4	97,9	98,2	101,3
2006	Miesiąc poprzedni=100									
I	100,2	100,3	100,1	98,1	101,3	100,2	98,3	100,0	99,8	100,2
II	100,0	100,3	99,9	98,0	100,1	100,2	99,8	100,0	100,1	100,0
III	99,9	99,8	99,9	99,3	100,0	100,1	99,9	100,0	99,9	100,0
IV	100,7	100,7	100,0	99,9	101,1	100,1	102,4	100,0	99,8	100,0
V	100,5	101,3	100,2	99,9	100,0	100,1	101,5	100,0	99,7	100,0
VI	99,7	98,9	100,3	99,8	100,0	100,1	99,9	100,0	100,0	100,1
VII	100,0	98,5	100,3	99,2	100,1	99,7	101,0	101,9	103,4	100,0
VIII	100,3	100,7	100,4	98,5	100,2	100,1	101,2	100,1	100,2	100,0
IX	100,2	100,6	100,2	99,8	100,3	100,1	98,9	100,0	99,5	100,3
X	100,1	100,8	100,1	100,1	100,4	100,2	97,5	99,9	99,6	100,3
XI	100,0	100,2	100,1	100,0	100,2	100,1	98,9	99,7	99,6	100,1
XII	99,8	99,7	100,1	99,8	100,1	100,0	98,0	100,1	100,1	100,0
2007										
I	100,4	101,1	100,1	97,7	100,9	100,3	99,3	99,9	100,3	100,2
II	100,3	100,7	100,1	98,3	100,2	100,2	101,0	100,0	100,0	100,0
III	100,5	100,8	100,0	99,3	100,2	100,6	102,5	100,0	99,9	100,0
IV	100,5	100,9	100,1	99,9	100,3	100,2	101,9	100,0	99,9	100,0
V	100,5	101,2	100,3	100,0	100,3	100,2	100,8	100,0	100,0	100,0
VI	100,0	99,0	100,9	99,9	100,3	100,1	101,5	100,0	100,1	100,0
VII	99,7	98,4	101,4	98,8	100,2	100,2	100,3	100,0	100,5	100,3
VIII	99,6	99,4	101,1	98,8	100,2	100,1	99,8	98,1	97,9	100,0
IX	100,8	102,4	100,6	99,9	100,3	100,1	100,2	100,0	99,6	100,7
2006	Analogiczny okres roku poprzedniego=100									
I	100,6	99,1	102,7	93,6	103,2	101,6	102,3	98,7	98,6	101,7
II	100,7	99,8	102,5	93,2	103,2	101,7	101,6	98,7	98,7	101,7
III	100,4	99,3	102,1	93,1	103,2	101,6	101,3	97,9	97,9	101,7
IV	100,7	99,4	101,6	93,2	104,3	101,5	101,8	98,0	97,5	101,6
V	100,9	99,8	101,3	93,1	104,3	101,5	103,1	97,9	97,2	101,6
VI	100,8	99,5	101,2	93,1	104,3	101,5	102,7	98,3	97,4	101,7
VII	101,1	100,2	101,2	93,0	103,9	101,0	102,1	100,2	100,2	101,6
VIII	101,6	101,8	101,4	92,8	104,0	101,1	102,2	100,3	100,5	101,7
IX	101,6	102,4	101,4	93,0	104,1	101,1	99,4	100,0	100,3	101,5
X	101,2	102,2	101,5	92,8	103,9	101,1	96,8	100,0	100,3	101,0
XI	101,4	102,2	101,5	92,8	103,8	101,0	96,8	101,4	101,7	101,0
XII	101,4	101,8	101,6	92,8	103,8	101,0	97,2	101,6	101,8	101,0

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	odzież i obuwie	mieszkanie	zdrowie	transport	łączność	rekreacja i kultura	edukacja
2007										
I	101,6	102,8	101,6	92,2	103,4	101,2	98,1	102,1	102,1	101,1
II	101,9	103,2	101,7	92,5	103,4	101,3	99,4	102,1	102,2	101,1
III	102,5	104,3	101,8	92,5	103,6	101,8	102,0	102,1	102,2	101,1
IV	102,3	104,6	101,9	92,5	102,9	101,9	101,3	102,0	102,4	101,1
V	102,3	104,3	101,9	92,6	103,2	102,0	100,6	102,0	102,8	101,1
VI	102,6	104,4	102,5	92,6	103,5	102,0	102,2	102,0	102,9	101,1
VII	102,3	104,4	103,6	92,2	103,6	102,4	101,4	99,6	99,6	101,4
VIII	101,5	102,8	104,4	92,5	103,5	102,4	99,9	97,6	97,3	101,4
IX	102,3	105,1	104,8	92,7	103,5	102,4	101,3	97,5	97,4	101,7
I-III	102,0	103,4	101,7	92,4	103,5	101,4	99,8	102,1	102,2	101,1
IV-VI	102,4	104,4	102,1	92,6	103,2	102,0	101,4	102,0	102,7	101,1
VII- IX	102,0	104,1	104,2	92,5	103,5	102,4	100,9	98,2	98,1	101,5
I-IX	102,1	104,0	102,7	92,5	103,4	101,9	100,7	100,8	100,9	101,2
2006										
I-III	100,6	99,4	102,4	93,3	103,2	101,6	101,7	98,5	98,4	101,7
IV-VI	100,8	99,6	101,4	93,1	104,3	101,5	102,6	98,1	97,3	101,7
VII- IX	101,4	101,4	101,3	92,9	104,0	101,1	101,2	100,2	100,3	101,6
I-IX	100,9	100,1	101,7	93,1	103,8	101,4	101,8	98,9	98,7	101,7

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły w okresie styczeń–wrzesień br. o 4,1% (wobec wzrostu 1,1% przed rokiem). Najbardziej podrożał m.in. drób (o 32,3%), owoce (o 17,9%), mąka (o 15,0%) oraz tłuszcze zwierzęce (o 12,6%). Podniesiono ceny pieczywa (o 9,3%), artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (o 6,7%), a także ryżu (o 6,5%). Ceny mięsa wieprzowego wzrosły o 5,3%, tłuszczów roślinnych – o 3,8%, wędlin – o 3,7%, a mięsa wołowego – o 2,2%. Ryby podrożały o 1,2%. Tańsze niż w grudniu ub. roku były natomiast warzywa (o 19,2%) oraz cukier (o 7,2%). Ceny napojów bezalkoholowych wzrosły o 3,7%.

We wrześniu br. wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku wyniósł 5,1% (wobec 2,4% odpowiednio przed rokiem). Największy wpływ na wzrost wskaźnika cen żywności i napojów bezalkoholowych miał wzrost cen mięsa (o 4,5%, w tym drobiu – o 17,2%), owoców (o 26,1%) oraz artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (o 7,4%). Podniesiono również ceny mąki (o 24,4%), tłuszczów zwierzęcych (o 12,2%), a także pieczywa (o 11,4%). W mniejszym stopniu wzrosły ceny tłuszczów roślinnych (o 3,7%) i ryb (o 1,4%). Obniżyły się ceny cukru (o 11,0%) oraz warzyw (o 7,0%). Za napoje bezalkoholowe płacono o 3,7% więcej niż przed rokiem.

W okresie trzech kwartałów br. **napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe** podrożały o 4,5% (wobec wzrostu o 1,4% w analogicznym okresie ub. roku). Ceny wyrobów tytoniowych wzrosły o 11,2%, a napojów alkoholowych – o 0,8%. We wrześniu br. wyroby tytoniowe były o 12,0% droższe niż przed rokiem, a napoje alkoholowe – o 0,7%.

Ceny **odzieży i obuwia** obniżyły się w stosunku do grudnia ub. roku o 7,3% (wobec spadku o 7,2% przed rokiem), przy czym w większym stopniu spadek cen dotyczył obuwia (o 10,5%) niż odzieży (o 6,0%). W skali roku ceny obuwia obniżyły się we wrześniu br. o 10,7%, a odzieży – o 6,0%.

Wzrost cen towarów i usług związanych z **mieszkaniami** był w okresie trzech kwartałów br. nieco niższy niż przed rokiem (2,8% wobec 3,2%). Za najem mieszkania należało zapłacić o 4,8% więcej niż w grudniu ub. roku. Zanotowano wzrost opłat za usługi kanalizacyjne (o 5,3%), wywóz nieczystości (śmieci) (o 4,6%) oraz zaopatrywanie w wodę (o 3,6%). Ceny nośników energii wzrosły o 1,8%, w tym najbardziej podrożał gaz ziemny (o 4,8%). Podniesiono również opłaty za ciepłą wodę (o 2,4%), energię elektryczną i centralne ogrzewanie (po 1,6%) oraz opał (o 0,9%). Obniżyły się natomiast ceny gazu ciekłego (o 0,6%). Wzrost cen towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wyniósł 1,4%, w tym usługi związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego podrożały o 3,0%. Potaniał natomiast sprzęt gospodarstwa domowego (o 0,8%).

We wrześniu br. ceny w zakresie mieszkania były wyższe niż w analogicznym miesiącu ub. roku o 3,5% (wobec wzrostu o 4,1% odpowiednio przed rokiem). Opłaty za najem mieszkania podniesiono o 5,6%. Podrożały usługi kanalizacyjne (o 5,6%), wywóz nieczystości (śmieci) (o 5,1%) oraz zaopatrywanie w wodę (o 3,7%). Wzrosły ceny nośników energii (o 2,9%), w tym gaz ziemny – o 4,8%, opał – o 4,1%, ciepła woda – o 3,4%, centralne ogrzewanie – o 2,6%, gaz ciekły – o 1,8%, a energia elektryczna – o 1,6%. Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego były wyższe o 1,6%. Usługi związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego podrożały o 4,0%, natomiast sprzęt gospodarstwa domowego potaniał o 1,2%.

Artykuły i usługi związane ze **zdrowiem** podrożały w okresie dziewięciu miesięcy br. o 2,2% (wobec wzrostu 0,7% przed rokiem). Ceny usług ambulatoryjnych i medycyny niekonwencjonalnej wzrosły o 2,7% (w tym usług stomatologicznych – o 3,6%, a usług lekarskich – o 1,7%). Podniesiono ceny artykułów farmaceutycznych o 2,0%. We wrześniu br. artykuły i usługi związane ze zdrowiem były o 2,4% droższe niż przed rokiem. Wzrosły m.in. ceny usług stomatologicznych (o 4,2%), artykułów farmaceutycznych (o 2,3%) oraz usług lekarskich (o 2,1%).

Ceny w zakresie **transportu** w okresie styczeń–wrzesień wzrosły w większym stopniu niż przed rokiem (7,4% wobec 2,8%), na co wpłynął głównie wzrost cen paliw do prywatnych środków transportu (o 15,2% wobec 5,4%). Podrożały usługi transportowe (o 1,1%), w tym pasażerski

transport kolejowy (o 4,1%). W skali roku wzrost cen towarów i usług w zakresie transportu wyniósł 1,3%, w tym paliwa do prywatnych środków transportu podrożały o 2,5%, a usługi transportowe – o 1,1%. Obniżyły się ceny środków transportu (o 1,9%).

We wrześniu br. ceny w zakresie **łączości** były o 2,1% niższe od notowanych w grudniu ub. roku, głównie w wyniku obniżki cen usług internetowych. Potaniał sprzęt telekomunikacyjny (o 7,9%). Podniesiono natomiast opłaty za usługi pocztowe (o 1,3%). W ujęciu rocznym ceny w zakresie łączności obniżyły się o 2,5%.

Ceny towarów i usług w zakresie **rekreacji i kultury** w okresie trzech kwartałów br. obniżyły się o 1,8% (wobec wzrostu o 2,4% odpowiednio przed rokiem). Niższe były ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 9,9%) oraz usług dotyczących rekreacji i kultury (o 4,4%). Podrożała turystyka zorganizowana (o 6,3%). W skali roku ceny związane z rekreacją i kulturą obniżyły się o 2,6%.

Opłaty w zakresie **edukacji** wzrosły w okresie styczeń–wrzesień br. o 1,3% natomiast wzrost cen w skali roku wyniósł 1,7%.

We wrześniu br. ceny w zakresie **restauracji i hoteli** były o 3,1% wyższe niż w grudniu ub. roku oraz o 3,8% wyższe niż przed rokiem. Spośród **innych towarów i usług** we wrześniu br. opłaty w zakresie opieki społecznej były o 4,1% wyższe niż przed rokiem, a ceny usług świadczonych w salonach fryzjerskich, kosmetycznych i zakładach pielęgnacyjnych – o 3,2%.

W porównaniu z sierpniem br., ceny towarów i usług konsumpcyjnych były we wrześniu br. wyższe o 0,8%. Najbardziej podniesiono ceny żywności i napojów bezalkoholowych (o 2,4%), przy czym podrożały zwłaszcza warzywa (o 7,9%), tłuszcze zwierzęce (o 7,4%) oraz pieczywo i produkty zbożowe (o 4,2%). W mniejszym stopniu wzrosły ceny m.in. owoców i mąki (po 3,6%), artykułów w grupie „mleko, sery, jaja” (o 3,4%), tłuszczów roślinnych (o 1,1%) oraz mięsa i napojów bezalkoholowych (po 0,5%). Podniesiono również ceny wyrobów tytoniowych (o 1,5%) oraz napojów alkoholowych (o 0,1%). Relatywnie wysoki był wzrost cen związanych z mieszkaniem (o 0,3%) oraz transportem (o 0,2%). Obniżyły się natomiast ceny towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (o 0,4%) oraz odzieży i obuwia (o 0,1%). W okresie styczeń–wrzesień br. średnie miesięczne tempo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych było wyższe od notowanego w analogicznym okresie ub. roku (0,3% wobec 0,2%), przy czym w III kwartale tempo było niższe niż w II kwartale. Najwyższe tempo wzrostu cen w okresie trzech kwartałów br. zanotowano w zakresie towarów i usług związanych z transportem (0,8%), żywności i napojów bezalkoholowych oraz napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (po 0,5%).

W okresie trzech kwartałów br. w stosunku do analogicznego okresu ub. roku ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w mniejszym stopniu niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw. Zwiększyła się **siła nabywcza** płac w odniesieniu do znacznej liczby towarów żywnościowych, m.in. cukru, olejów i pozostałych tłuszczów, ryb, artykułów

w grupie „mleko, sery, jaja”, napojów bezalkoholowych, mięsa, owoców oraz większości warzyw. Relatywnie tańsze były również odzież i obuwie, napoje alkoholowe oraz większość towarów i usług związanych z mieszkaniem (w tym energia elektryczna i ciepła oraz artykuły i usługi w zakresie wyposażenia mieszkania i prowadzenia gospodarstwa domowego). Wzrosła także siła nabywcza wynagrodzeń w stosunku do samochodów osobowych, usług transportowych i paliw do prywatnych środków transportu, towarów i usług w zakresie łączności, większości towarów i usług związanych z rekreacją i kulturą (w tym zwłaszcza sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego, gazet i czasopism, oraz turystyki zorganizowanej), a także edukacji, usług ubezpieczeniowych i higieny osobistej. Relatywnie droższe niż przed rokiem były natomiast m.in. ziemniaki, drób, przetwory młynarskie i makaronowe oraz pieczywo pszenne. Obniżyła się również siła nabywcza płac w odniesieniu m.in. do gazu ziemnego.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie październik 2006 r. – wrzesień 2007 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy, podobnie jak odpowiednio przed miesiącem, wyniósł 1,8%. Ceny konsumpcyjne według **zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)**¹⁶ wzrosły w tym okresie o 2,0%.

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W okresie styczeń–wrzesień br. przy wysokiej dynamice wynagrodzeń nominalnych brutto i umiarkowanej dynamice cen konsumpcyjnych, odnotowano najwyższy od kilku lat wzrost przeciętnych realnych płac w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym. Dynamika przeciętnych wynagrodzeń realnych z kwartału na kwartał zwiększała się w skali roku, ale we wrześniu była nieco wolniejsza niż w sierpniu. W okresie dziewięciu miesięcy br. siła nabywcza przeciętnych emerytur i rent brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych nieco zwiększyła się w skali roku, natomiast w systemie ubezpieczeń rolników indywidualnych była niższa niż w roku ubiegłym.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosło 2814,36 zł i było o 8,9% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost odpowiednio o 4,9%). Wzrost wynagrodzeń wystąpił we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw, przy czym największa dynamika płac nadal notowana była w budownictwie (16,0%). Od kwietnia br. płace w tej sekcji przekraczają poziom przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (we wrześniu br. były wyższe o 7,8%).

¹⁶ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej przez kraje członkowskie oraz kandydujące do UE. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2007 r. – struktura spożycia z 2005 r. w cenach grudnia 2006 r.). Grupowanie towarów i usług konsumpcyjnych oparto na Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu opracowanej na potrzeby HICP (COICOP/HICP).

Wyższy niż przeciętnie wzrost płac w skali roku w okresie dziewięciu miesięcy br. obserwowano również w handlu i naprawach (9,8%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (9,6%). Wśród działów sektora przedsiębiorstw o znaczącym udziale w zatrudnieniu najbardziej dynamiczny wzrost przeciętnych miesięcznego wynagrodzenia brutto miał miejsce w następujących działach/grupach:

- wznoszenie budynków i budowli, inżynieria lądowa i wodna – o 16,8%;
- produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny – o 14,9%;
- produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych – o 12,6%;
- handel detaliczny; naprawa artykułów użytku osobistego i domowego – o 11,8%;
- produkcja wyrobów z metali – o 11,7%.

We wrześniu br. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 2858,83 zł i było o 9,5% większe niż przed rokiem (we wrześniu ub. roku wzrost o 5,1%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto bez wypłat z zysku w sektorze przedsiębiorstw w okresie dziewięciu miesięcy br. wyniosło 2805,40 zł i było większe niż w analogicznym okresie ub. roku o 8,9% (przed rokiem wzrost odpowiednio o 4,9%).

Wzrost funduszu płac w sektorze przedsiębiorstw w trzech kwartałach br. w skali roku wyniósł 14,0% (w analogicznym okresie ub. roku wzrost ten wyniósł 7,8%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ogółem					bez wypłat z zysku
	2007					
	IX	I–IX				
	w zł	IX 2006=100	w zł	I–IX 2006=100		w zł
Sektor przedsiębiorstw	2858,83	109,5	2814,36	108,9	108,9	2805,40
w tym:						
Przemysł	2866,70	109,0	2840,39	108,7	108,7	2825,95
górnictwo	4302,84	109,5	4462,16	106,6	106,1	4383,46
przetwórstwo przemysłowe	2668,11	109,1	2624,97	109,6	109,6	2618,90
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	3789,61	111,4	3747,95	108,4	108,3	3699,36
Budownictwo	3082,45	117,4	2879,58	116,0	115,9	2878,32
Handel i naprawy	2705,27	111,5	2654,65	109,8	109,8	2653,56
Hotele i restauracje	2093,40	109,3	2052,05	108,1	108,0	2050,11
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3100,29	105,5	3024,50	106,7	106,8	3016,82
Obsługa nieruchomości i firm	2844,17	109,7	2827,26	108,4	108,4	2825,36

W sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto we wrześniu br. wyniosło 3220,35 zł tj. o 6,6% więcej niż przed rokiem, a w okresie styczeń–wrzesień br. – 3206,45 zł, tj. o 7,0 % więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. (wobec wzrostu o 4,1%

przed rokiem). W sektorze prywatnym przeciętna płaca brutto we wrześniu br. wyniosła 2780,94 zł, tj. o 10,6% więcej niż przed rokiem. W okresie trzech kwartałów br. ukształtowała się na poziomie 2727,20 zł i w ujęciu rocznym wzrosła o 9,8% (przed rokiem wzrost odpowiednio o 5,4%). Relacja przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze prywatnym do przeciętnej płacy w sektorze publicznym wyniosła w okresie dziewięciu miesięcy br. 85,1% (wobec odpowiednio 82,9% przed rokiem).

Przeciętne realne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie trzech kwartałów br. było o 6,8% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrost odpowiednio o 4,1%). We wrześniu br. siła nabywcza przeciętnej płacy brutto była o 7,2% wyższa od poziomu notowanego przed rokiem (wobec 3,8% w analogicznym okresie ub. roku).

Przeciętne miesięczne realne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw oraz emerytury i renty brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2006				2007				
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	I–IX	IX
	analogiczny okres roku poprzedniego=100								
Wynagrodzenia realne.....	104,3	103,9	104,1	104,5	105,9	106,5	108,1	106,8	107,2
Emerytury i renty realne z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych ...	103,7	107,4	106,8	106,7	103,6	99,2	99,5	100,8	99,2
Emerytury i renty realne rolników indywidualnych...	101,7	105,7	105,1	104,9	102,1	97,7	97,9	99,2	97,5

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w okresie styczeń–wrzesień br. ukształtowała się na poziomie 1295,82 zł, tj. o 3,4% wyższym niż przed rokiem, a jej siła nabywcza nieznacznie zwiększyła się w skali roku (o 0,8%). We wrześniu br. przeciętna miesięczna emerytura i renta nominalna brutto w systemie pracowniczym wyniosła 1306,97 zł i była o 2,0% wyższa w stosunku do września ub. roku. Jej siła nabywcza zmniejszyła się w tym okresie o 0,8%.

W okresie styczeń–wrzesień br. **przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** ukształtowała się na poziomie 813,31 zł, tj. o 1,8% wyższym niż w analogicznym okresie ub. roku, a jej siła nabywcza zmniejszyła się o 0,8%. We wrześniu br. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych wyniosła 809,88 zł i była o 0,2% wyższa niż przed rokiem. Jej siła nabywcza zmniejszyła się w skali roku o 2,5%.

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2006		2007				
	VII-IX	I-IX	I-III	IV-VI	VII-IX	I-IX	IX
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys. osób	9145,6	9149,9	9174,7	9191,0	9189,6	9185,1	9177,1
analogiczny okres poprzedniego roku=100	99,9	99,7	100,3	100,4	100,5	100,4	100,5
Pobierający emerytury i renty:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w tys. osób	7568,9	7556,5	7623,5	7654,3	7667,1	7648,3	7660,8
rolników indywidualnych w tys. osób	1576,7	1593,4	1551,2	1536,7	1522,5	1536,8	1516,3
Przeciętna emerytura i renta:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł.....	1276,45	1253,61	1288,27	1296,74	1302,40	1295,82	1306,97
analogiczny okres poprzedniego roku=100.....	108,7	107,4	106,2	102,0	102,0	103,4	102,0
rolników indywidualnych w zł	811,79	799,16	812,71	813,71	814,17	813,31	809,88
analogiczny okres poprzedniego roku=100.....	107,0	105,5	104,7	100,4	100,3	101,8	100,2

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w okresie styczeń–wrzesień br. wyniosła 9185,1 tys. osób i w ujęciu rocznym zwiększyła się o 0,4%. Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 7648,3 tys. osób, tj. o 1,2% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku, a z rolniczego – 1536,8 tys. osób (o 3,6% mniej niż przed rokiem).

Kwota brutto **zasilków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła w okresie trzech kwartałów br. 1326,1 mln zł, tj. o 18,3% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. We wrześniu br. wypłacono bezrobotnym 127,7 mln zł, tj. o 2,4% mniej niż w sierpniu br. oraz o 20,1% mniej niż przed rokiem.

Z tytułu **zasilków i świadczeń przedemerytalnych** w okresie dziewięciu miesięcy br. wypłacono 2971,4 mln zł (o 18,9% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku), natomiast we wrześniu br. – 302,8 mln zł, tj. o 1,9% mniej niż przed miesiącem i o 21,4% mniej niż przed rokiem.

Budżet państwa

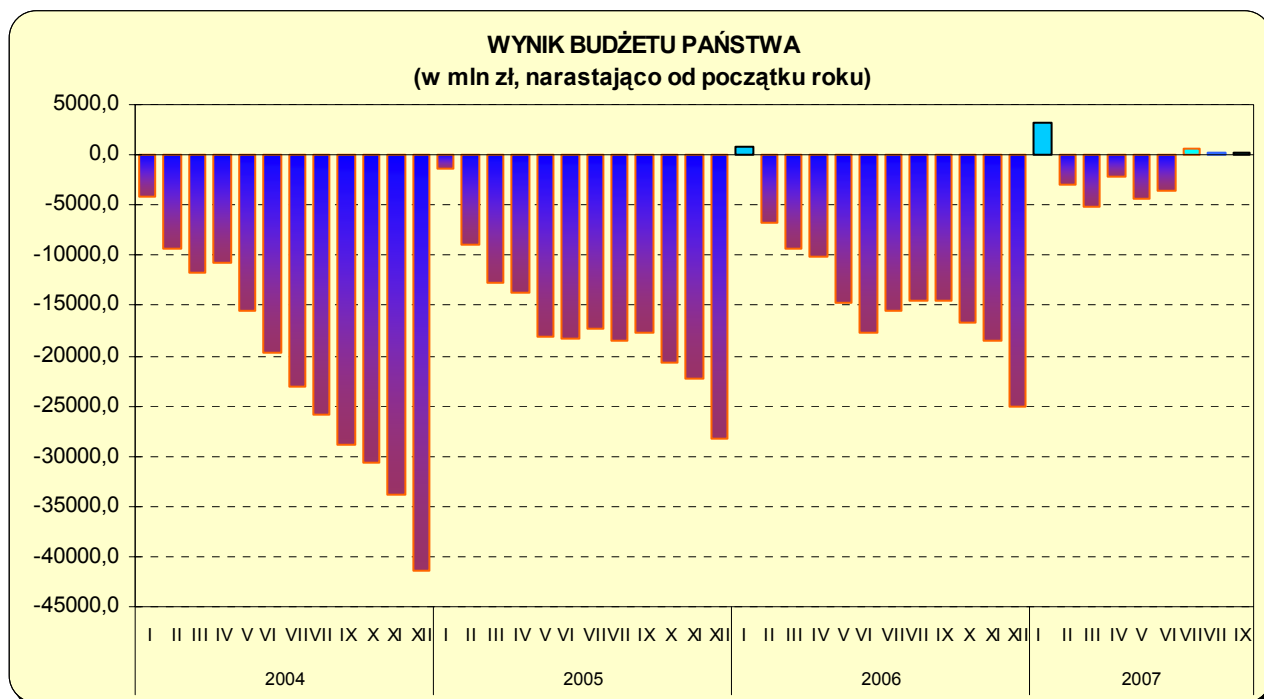
W okresie styczeń–wrzesień br. **dochody** budżetu państwa¹⁷ wyniosły 174907,3 mln zł, **wydatki** – 174709,8 mln zł (odpowiednio 76,4%, 67,5% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2007 r.), **nadwyżka** – 197,5 mln zł.

Dochody i wydatki budżetu państwa kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2007 r.	I–IX 2007				I–IX 2006
		wykonanie	realizacja ustawy budżetowej	I–IX 2006=100	struktura	
					w %	
Ogółem dochody	228952,5	174907,3	76,4	121,3	100,0	100,0
dochody podatkowe i niepodatkowe	214266,0	168268,3	78,5	118,2	96,2	98,7
podatki pośrednie	138517,2	107860,9	77,9	115,5	61,6	64,8
w tym podatek akcyzowy	45180,0	35257,5	78,0	114,4	20,2	21,4
podatek dochodowy od osób prawnych	22066,0	17290,3	78,4	125,3	9,9	9,6
podatek dochodowy od osób fizycznych	31605,0	25527,9	80,8	131,3	14,6	13,5
dochody państwowych jednostek budżetowych ^{a)}	19129,2	14124,3	73,8	x	8,1	x
w tym wpływy z cła	1700,0	1271,4	74,8	128,5	0,7	0,7
pozostałe dochody	2948,6	3464,9	117,5	216,5	2,0	1,1
w tym wpłaty z zysku NBP	2436,8	2478,3	101,7	214,0	1,4	0,8
środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi ^{a)}	14686,5	6639,0	45,2	x	3,8	x
w tym:						
Wspólna Polityka Rolna i Rybacka	7217,9	5615,0	77,8	x	3,2	x
fundusze strukturalne i inne	7468,6	1024,0	13,7	x	0,6	x
Ogółem wydatki	258952,5	174709,8	67,5	110,0	100,0	100,0
w tym:						
obsługa długu krajowego	21783,0	13349,3	61,3	87,3	7,6	9,6
obsługa zadłużenia zagranicznego	6264,9	4328,9	69,1	112,1	2,5	2,4
rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tyt. środków własnych	10336,7	7076,5	68,5	x	4,1	x
dotacje dla:						
Funduszu Emerytalno - Rentowego	13974,8	10384,2	74,3	93,3	5,9	7,0
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	20520,0	14851,7	72,4	76,2	8,5	12,3
subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	36795,0	30199,4	82,1	106,8	17,3	17,8
Deficyt / nadwyżka budżetu państwa	-30000,0	197,5	x	x	x	x
Finansowanie deficytu						
źródła krajowe	20971,4	-4227,3	x	x	x	x
źródła zagraniczne	9028,6	4029,8	44,6	79,6	x	x

^{a)} Od kwietnia br. z dochodów państwowych jednostek budżetowych została wyłączona pozycja „Środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi”, w związku z powyższym dane są nieporównywalne z poprzednio publikowanymi.

¹⁷ Opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Finansów: „Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za okres styczeń–wrzesień 2007 r.”

Realizacja ustawy budżetowej w zakresie dochodów była o 2,6 pkt wyższa niż przed rokiem. Wpływy z podatków pośrednich zwiększyły się o 15,5%, w tym z podatku akcyzowego o 14,4%. Ich udział w łącznej kwocie dochodów wyniósł odpowiednio 61,6% i 20,2% (wobec 64,8% i 21,4% przed rokiem). Udział dochodów państwowych jednostek budżetowych w łącznej kwocie dochodów wyniósł 8,1%. Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych były wyższe o 25,3% niż przed rokiem (wzrost udziału z 9,6% do 9,9%), a z podatku dochodowego od osób fizycznych – o 31,3% (wzrost udziału z 13,5% do 14,6%)

Dochody budżetu państwa z tytułu napływu środków z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi stanowiły w okresie styczeń–wrzesień br. 3,8% dochodów ogółem. Najwięcej środków napłynęło w ramach Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej, co stanowiło 3,2% dochodów ogółem.

Realizacja ustawy budżetowej w zakresie wydatków w okresie styczeń–wrzesień br. była o 2,8 pkt niższa niż przed rokiem. Wypłaty subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów i województw) wyniosły 30199,4 mln zł (w tym środki przekazane na zadania oświatowe za październik br. – 2156,6 mln zł) i stanowiły 82,1% kwoty tej subwencji założonej w ustawie. Udział subwencji w wydatkach ogółem wyniósł 17,3% (wobec 17,8% przed rokiem). Wydatki na obsługę długu krajowego i zagranicznego stanowiły 10,1% wydatków ogółem (przed rokiem 12,0%). Niższe niż przed rokiem były wydatki z tytułu Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – o 23,8% i Funduszu Emerytalno-Rentowego o 6,7%.

W okresie styczeń–sierpień 2007 r. **wydatki bieżące jednostek budżetowych** były o 6,4% wyższe niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej kwocie wydatków wyniósł 17,6% (wobec 18,2% przed rokiem).

Wydatki bieżące jednostek budżetowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–VIII 2007				I–VIII 2006
	wykonanie w mln zł	realizacja ustawy budżetowej	I–VII 2006=100	struktura	
				w %	
Ogółem wydatki bieżące jednostek budżetowych.....	27604,2	59,0	106,4	100,0	100,0
w tym:					
transport i łączność	1325,0	65,1	106,7	4,8	4,8
nauka	722,8	56,8	151,1	2,6	1,8
oświata i wychowanie	632,3	64,2	98,9	2,3	2,5
szkolnictwo wyższe	13,1	52,3	19,3	0,0	0,3
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	97,2	60,8	114,6	0,4	0,3
ochrona zdrowia	1352,9	61,8	107,4	4,9	4,9
pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej ¹⁸	42,2	70,0	109,6	0,2	0,1
administracja publiczna	5068,5	64,9	104,0	18,4	18,8
urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	940,0	61,2	108,1	3,4	3,4
wymiar sprawiedliwości	4572,9	61,8	106,2	16,6	16,6
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	5377,9	64,1	105,6	19,5	19,6
obrona narodowa	5180,7	54,9	104,1	18,8	19,2

Pieniądz

Stan zasobów pieniądza w końcu trzeciego kwartału br. wyniósł 536398,1 mln zł i był o 41088,6 mln zł (o 8,3%) wyższy niż w końcu grudnia ub. roku oraz o 66906,0 mln zł (o 14,3%) większy niż przed rokiem.

Głównym czynnikiem kreacji pieniądza w okresie trzech kwartałów br. były **należności**. Wyniosły one w końcu września br. 452954,1 mln zł i zwiększyły się w porównaniu ze stanem w końcu ub. roku o 23,3%, w tym należności od gospodarstw domowych wzrosły o 29,8%, od przedsiębiorstw – o 20,3%, od niemonetarnych instytucji finansowych – o 16,3%, a od instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 32,1%. Natomiast należności od funduszy ubezpieczeń społecznych zmniejszyły się o 62,6%, a od instytucji samorządowych – o 3,4%.

Należności były wyższe niż przed rokiem o 30,9%, w tym należności od gospodarstw domowych wzrosły o 39,6%, od przedsiębiorstw – o 24,5%, od niemonetarnych instytucji finansowych – o 30,7%, od instytucji samorządowych – o 15,4%, a od instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 48,7%. Natomiast należności od funduszy ubezpieczeń społecznych zmniejszyły się o 75,9%.

Saldo pozostałych pozycji (netto) w okresie dziewięciu miesięcy br. było drugim, pod względem siły oddziaływania, czynnikiem generującym pieniądź. Wyniosło ono w końcu września br. minus 109970,4 mln zł i poprawiło się w porównaniu ze stanem w końcu ub. roku o 3,0%, a w stosunku do września ub. roku – o 10,5%.

¹⁸ Do 2003 r. – opieka społeczna.

Aktywa zagraniczne netto w okresie trzech kwartałów br. były czynnikiem ujemnie wpływającym na przyrost podaży pieniądza. Wyniosły one w końcu września br. 137260,4 mln zł i zmniejszyły się w porównaniu z końcem ub. roku o 18,5%, a w stosunku do września ub. roku – o 23,7%.

Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego wyniosło w końcu września br. 56154,0 mln zł i zmniejszyło się w porównaniu z końcem grudnia ub. roku o 23,0%, a w skali roku – o 15,3%.

Wpływ poszczególnych czynników kreacji pieniądza na zmianę zasobów pieniądza ogółem kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	2007			
	I–III	IV–VI	VII–IX	I–IX
	w mln zł			
Przyrost zasobów pieniądza ogółem	16672,2	9400,4	15016,0	41088,6
aktywa zagraniczne netto.....	379,8	-22314,5	-9180,3	-31115,0
zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	-5890,2	-5415,0	-5499,9	-16805,1
należności	25272,1	29677,7	30688,5	85638,3
saldo pozostałych pozycji (netto)	-3089,5	7452,2	-992,3	3370,4

Na wzrost zasobów pieniądza w okresie dziewięciu miesięcy br. wpłynęło głównie zwiększenie **depozytów i innych zobowiązań** o 35055,0 mln zł (o 8,5%), w tym depozyty i inne zobowiązania instytucji samorządowych zwiększyły się o 71,8%, gospodarstw domowych – o 3,7%, przedsiębiorstw – o 5,8%, niemonetarnych instytucji finansowych – o 25,8%, funduszy ubezpieczeń społecznych – o 41,9%, a instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 14,8%.

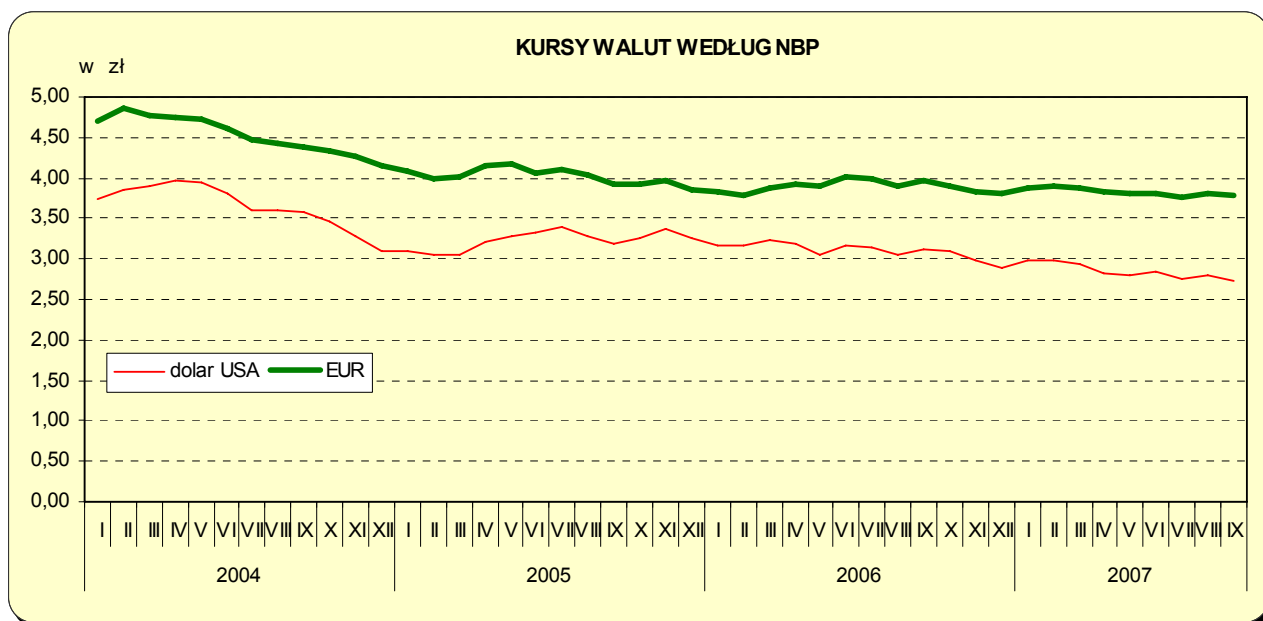
W stosunku do września ub. roku depozyty i inne zobowiązania wzrosły o 59484,8 mln zł (o 15,3%), w tym depozyty i inne zobowiązania przedsiębiorstw – o 19,5%, gospodarstw domowych – o 8,2%, niemonetarnych instytucji finansowych – o 53,7%, instytucji samorządowych – o 39,1%, funduszy ubezpieczeń społecznych – o 58,1%, a instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 11,7%.

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) wzrosły w porównaniu z końcem grudnia ub. roku o 10,0% i były o 14,3% wyższe niż przed rokiem. **Pozostałe składniki M₃** obniżyły się w porównaniu z końcem ub. roku o 5,9% oraz o 13,2% w stosunku do września ub. roku.

W okresie trzech kwartałów br. podstawowe **stopy procentowe** stosowane przez NBP, tj. stopa redyskontowa weksli, stopa kredytu lombardowego oraz stopa referencyjna zostały trzykrotnie podwyższone odpowiednio z 4,25% do 5,0%, z 5,5% do 6,25% oraz z 4,0% do 4,75% w skali rocznej.

Średni urzędowy **kurs euro** wyniósł w okresie dziewięciu miesięcy br. 382,66 zł/100 EUR i obniżył się o 2,1% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku. We wrześniu br. średni

miesięczny urzędowy kurs euro wyniósł 378,99 zł/100 EUR, tj. o 0,6% mniej niż w grudniu ub. roku i o 4,5% mniej niż przed rokiem.

Średni urzędowy **kurs dolara amerykańskiego** wyniósł w okresie dziewięciu miesięcy br. 284,94 zł/100 USD (spadek w stosunku do średniej w okresie styczeń–wrzesień ub. roku o 9,3%). We wrześniu br. średni miesięczny urzędowy kurs dolara amerykańskiego wyniósł 272,86 zł/100 USD (o 5,5% mniej niż w grudniu ub. roku oraz o 12,4% mniej niż przed rokiem).

Giełdowy rynek papierów wartościowych

W końcu września 2007 r. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie wskaźniki WIG, WIG-20, mWIG40 i sWIG80 określające sytuację na rynku akcji kształtowały się na poziomie wyższym niż przed rokiem. W okresie trzech kwartałów br. największe obroty notowano na rynku kontraktów terminowych i rynku akcji. Spadła wartość obrotów obligacjami.

W okresie styczeń–wrzesień br. obroty **akcjami** we wszystkich systemach notowań ukształtowały się na poziomie 361141,6 mln zł, tj. o 54,8% wyższym niż przed rokiem. Wartość obrotów akcjami w systemie notowań ciągłych wyniosła 347498,0 mln zł, w systemie transakcji pakietowych – 13594,2mln zł, a w systemie kursu jednolitego-dwukrotnego – 49,4 mln zł.

Obrót **prawami do akcji**¹⁹ w systemie notowań ciągłych w omawianym okresie ukształtował się na poziomie 6287,2 mln zł (wobec 1590,7 mln zł przed rokiem), a w systemie transakcji pakietowych – 253,3 mln zł (wzrost o 30,7%).

W okresie trzech kwartałów br. obroty **prawami poboru**²⁰ w systemie notowań ciągłych wyniosły 910,2 mln zł (wzrost o 12,9%), a w systemie transakcji pakietowych ukształtowały się na poziomie 82,7 mln zł (wobec 51,0 mln zł przed rokiem).

Obroty **certyfikatami inwestycyjnymi**²¹ w systemie notowań ciągłych w omawianym okresie wyniosły 297,2 mln zł (wzrost ponad 3-krotny).

W okresie styczeń–wrzesień obroty **kontraktami terminowymi**²² były o 28,7% wyższe niż obroty akcjami i ukształtowały się na poziomie 464654,1 mln zł (tj. o 59,7% wyższym niż przed rokiem).

Obroty **jednostkami indeksowymi**²³ w badanym okresie wyniosły 10,2 mln zł, tj. o 20,0 % więcej niż przed rokiem, a obroty **opcjami**²⁴ ukształtowały się na poziomie 340,9 mln zł (wzrost o 31,0%).

W okresie trzech kwartałów br. obroty **produktami strukturyzowanymi**²⁵ wyniosły 13,0 mln zł (notowania rozpoczęto w III kwartale ub. roku).

¹⁹ Prawo do akcji (PDA) jest to papier wartościowy będący przedmiotem obrotu giełdowego, otrzymywany po wpłaceniu określonej kwoty pieniężnej na akcje nowej emisji, które nie są jeszcze notowane na giełdzie. Po wprowadzeniu akcji na giełdę PDA jest zamieniany na akcje.

²⁰ Prawo poboru jest to prawo pierwszeństwa, przysługujące dotychczasowym akcjonariuszom, do objęcia akcji z nowych emisji. Akcjonariusze mogą zrezygnować z wykonania praw poboru i sprzedać je na giełdzie.

²¹ Certyfikaty inwestycyjne są papierami wartościowymi na okaziciela emitowanymi przez fundusze zamknięte i mieszane. Certyfikaty danego funduszu reprezentują jednakowe prawa majątkowe i są niepodzielne.

²² Kontrakt terminowy jest to umowa pomiędzy stronami, z których jedna zobowiązuje się do kupna, a druga do sprzedaży w ściśle określonym przyszłym terminie (dniu wygaśnięcia) i po ściśle określonej w momencie zawarcia transakcji cenie, określonej ilości wystandaryzowanego instrumentu bazowego lub dokonania równoważnego rozliczenia pieniężnego.

²³ Jednostka indeksowa jest papierem wartościowym, który reprezentuje wszystkie akcje tworzące dany indeks. Instrument ten jest równoważny z nabyciem przez inwestora portfela indeksu, bez konieczności zakupu poszczególnych akcji wchodzących w skład tego indeksu.

²⁴ Opcja jest to papier wartościowy dający jego nabywcy prawo do kupna lub sprzedaży, w przyszłym terminie, po określonej z góry cenie, zwanej ceną wykonania, określonej ilości instrumentu bazowego dla tej opcji. Instrumentem bazowym może być: indeks, akcje poszczególnych spółek.

²⁵ Produkty strukturyzowane to instrumenty finansowe, których cena uzależniona jest od wartości określonego wskaźnika rynkowego (kursu akcji lub koszyków akcji, wartości indeksów giełdowych, kursów walut). Emitent produktu strukturyzowanego zobowiązuje się w stosunku do nabywcy (inwestora), że w terminie wykupu instrumentu wypłaci mu kwotę rozliczenia kalkulowaną wg określonego wzoru.

Wartość obrotów na Giełdzie Papierów Wartościowych w systemie WARSET kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2006					2007				
	kwartały									
	I–III	I	II	III	IV	I	II	II ^{I^{a)}}	I ^{–III^{a)}}	I–
	w mln zł									
Akcje										
Notowania ciągłe ^{bc)}	225005,5	74525,2	86221,4	64258,9	95096,3	117355,5	122661,1	107481,4	347498,0	154,4
Notowania jednolite- dwukrotne ^{d)}	150,9	94,5	28,7	27,7	37,8	26,1	9,9	13,4	49,4	32,7
Transakcje pakietowe ^{e)}	8077,9	2264,1	4427,9	1385,9	6170,5	3367,9	4459,4	5766,9	13594,2	168,3
Prawa do akcji										
Notowania ciągłe	1590,7	25,5	598,3	966,9	2039,0	1342,4	2701,3	2243,5	6287,2	ok. 4 razy
Transakcje pakietowe.....	193,8	188,7	1,1	4,0	334,0	22,2	153,8	77,3	253,3	130,7
Prawa poboru										
Notowania ciągłe	806,4	261,1	124,3	421,0	206,5	436,3	214,7	259,2	910,2	112,9
Transakcje pakietowe.....	51,0	12,9	-	38,1	6,1	38,5	6,5	37,7	82,7	162,2
Certyfikaty inwestycyjne										
Notowania ciągłe	88,1	46,7	23,5	17,9	101,0	92,9	109,4	94,9	297,2	ok. 3 razy
Transakcje pakietowe.....	-	-	-	-	16,0	-	-	-	-	-
Kontrakty terminowe										
Notowania ciągłe	290881,9	93695,7	102234,0	94952,2	86524,9	132414,3	129886,1	202353,7	464654,1	159,7
Jednostki indeksowe										
Notowania ciągłe	8,5	3,0	2,5	3,0	2,3	3,5	1,5	5,2	10,2	120,0
Prawa pierwszeństwa										
Notowania ciągłe	15,4	9,6	5,8	-	-	-	-	-	-	-
Opcje										
Notowania ciągłe	260,2	78,1	109,0	73,1	46,9	121,2	97,2	122,5	340,9	131,0
Warranty										
Notowania ciągłe	-	-	-	-	-	-	3,5	-	3,5	-
Produkty stukturyzowane										
Notowania ciągłe	-	-	-	-	-	0,3	0,1	0,2	0,6	-
Notowania jednolite- dwukrotne	0,7	-	-	0,7	0,4	4,5	5,6	2,3	12,4	ok. 18 razy

a) Dane wstępne.

b) Transakcje giełdowe dla danego papieru wartościowego zawierane są na danej sesji po różnych cenach.

c) Uwzględniono obrót akcjami NFI.

d) Transakcje giełdowe dla danego papieru wartościowego zawierane są na danej sesji dwukrotnie.

e) Transakcje giełdowe zawierane są poza sesją, których minimalną wielkość (pakiet) określa regulamin giełdy.

W końcu września br. wszystkie indeksy giełdowe kształtowały się na poziomie wyższym niż przed rokiem. Najstarszy indeks – WIG wzrósł o 37,0%, indeks największych spółek WIG-20 – o 24,5%, a indeks małych spółek sWIG80 o 72,9%. W grupie indeksów sektorowych największe wzrosty w skali roku odnotowano w grupie indeksów: WIG-BUDOW (o 68,3%) i WIG-BANKI (o 44,8%).

W końcu września br. indeks WIG-PL ukształtował się na poziomie 60000,0 pkt – wzrost o 36,3% w skali roku.

Indeksy giełdowe rynku akcji kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2006				2007			
	kwartały (stan w końcu okresu)							
	I	II	III	IV	I	II	III	III 2006=100
WIG	40220,3	40644,6	44052,5	50411,8	57524,6	66077,7	60368,9	137,0
WIG-20	2864,8	2889,7	2918,8	3285,5	3520,2	3759,3	3633,6	124,5
WIG-BANKI ^{a)}	5257,1	5466,1	5818,0	7085,8	7899,7	8783,9	8426,3	144,8
WIG- BUDOW ^{a)}	4870,2	4810,9	5985,6	7703,5	10761,7	11686,0	10076,4	168,3
WIG-DEWEL ^{a)}	-	-	-	-	-	-	5510,0	-
WIG-INFO ^{a)}	1465,6	1395,0	1537,2	1756,6	2111,2	2291,2	1971,8	128,3
WIG-MEDIA ^{a)}	3539,2	3268,1	3417,4	4013,0	4726,9	4349,6	4481,6	131,1
WIG-PALIWA ^{a)}	3548,4	3289,4	3080,4	3149,1	3199,4	3761,0	3734,2	121,2
WIG-SPOŻYW ^{a)}	3152,0	3204,4	3568,2	3832,4	4073,3	4703,0	3791,6	106,3
WIG-TELEKOM ^{a)}	1191,8	1101,7	1100,4	1340,0	1295,8	1404,9	1206,4	109,6
WIG-PL	40049,1	40544,2	44033,1	50361,4	57631,5	66175,5	60000,0	136,3
mWIG40 ^{ab)}	2780,6	2661,4	3213,6	3733,3	4728,6	5684,5	4568,1	142,1
TECHWIG	958,1	985,2	1066,4	1201,5	1304,3	1320,7	1129,7	105,9
sWIG80 ^{a)}	8415,5	8410,8	10404,3	12716,6	17048,3	21381,7	17993,1	172,9

^{a)} W I kwartale 2007 r. nastąpiła denominacja indeksów.

^{b)} W marcu 2007 r. indeks MIDWIG zastąpiony został indeksem mWIG40, a indeks WIRR indeksem sWIG80.

W okresie styczeń–wrzesień br. łączny obrót obligacjami we wszystkich systemach notowań wyniósł 2781,8 mln zł i stanowił 0,8% łącznego obrotu akcjami (przed rokiem 1,6%). Obroty na rynku obligacji były o 26,0% niższe niż przed rokiem. Z obrotów ogółem 99,0% przypadło na obroty obligacjami Skarbu Państwa. W systemie notowań ciągłych były o 28,1 % niższe niż przed rokiem, natomiast w systemie transakcji pakietowych odnotowano wzrost o 139,1%. W okresie trzech kwartałów br. obroty obligacjami korporacyjnymi wyniosły 28,9 mln zł (wobec 9,7 mln zł przed rokiem).

Wartość obrotów na giełdowym rynku obligacji Skarbu Państwa i obligacji korporacyjnych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2006					2007				
	kwartały									
	I-III	I	II	III	IV	I	II	III ^{a)}	I-III ^{a)}	I-III 2006=100
	w mln zł									
Obroty ogółem	3761,0	1469,9	1266,8	1024,3	1775,8	1002,8	1042,1	736,9	2781,8	74,0
Obligacje Skarbu Państwa										
Notowania ciągłe	3717,0	1447,2	1254,8	1015,0	1758,2	949,0	1006,8	715,1	2670,9	71,9
Transakcje pakietowe	34,3	19,1	9,2	6,0	14,0	47,4	13,8	20,8	82,0	239,1
Obligacje korporacyjne										
Notowania ciągłe	9,7	3,6	2,8	3,3	3,6	6,4	21,5	1,0	28,9	297,9

^{a)} Dane wstępne.

Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju

Wyszczególnienie	Wrzesień 2007		Styczeń-wrzesień 2007
	zmiany w % w stosunku do		
	września 2006	sierpnia 2007	okresu styczeń-wrzesień 2006
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	+4,7	+0,2	+4,6
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu)	-24,8	-2,4	x
Wynagrodzenie miesięczne brutto w sektorze przedsiębiorstw .	+9,5	-0,9	+8,9
w tym w przemyśle.....	+9,0	-1,2	+8,7
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)	+5,2	+5,5	+9,8
górnictwo.....	-6,3	+4,5	-0,1
przetwórstwo przemysłowe	+5,9	+5,7	+11,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	+1,7	+4,6	-4,7
Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe).....	+0,2	+4,1	+20,2
Mieszkania oddane do użytkowania	+63,8	+18,6	+13,9

Wyszczególnienie	Lipiec	Sierpień	Wrzesień
	zmiany w % w porównaniu z poprzednim miesiącem		
Ceny produkcji przemysłowej	+0,3	+0,3	+0,1
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych.....	-0,3	-0,4	+0,8
w tym:			
żywność i napoje bezalkoholowe.....	-1,6	-0,6	+2,4
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	+1,4	+1,1	+0,6
mieszkanie.....	+0,2	+0,2	+0,3
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	+0,2	+0,2	+0,3
w tym nośniki energii	+0,1	+0,2	+0,4
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	+0,2	+0,1	+0,1
transport	+0,3	-0,2	+0,2
w tym paliwa do prywatnych środków transportu.....	+0,7	-0,6	+0,4

Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju

Wyszczególnienie a - 2006, b - 2007	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Bezrobotni zarejestrowani (w tys.) a	2866,7	2865,9	2822,0	2703,6	2583,0	2487,6	2443,4	2411,6	2363,6	2301,8	2287,3	2309,4
..... b	2365,8	2331,1	2232,5	2103,1	1985,1	1895,1	1856,1	1821,9	1777,8			
Stopa bezrobocia ¹⁾ (w %) a	18,0	18,0	17,8	17,2	16,5	15,9	15,7	15,5	15,2	14,9	14,8	14,8
..... b	15,1	14,8	14,3	13,6	12,9	12,3	12,1	11,9	11,6			
Zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w tys. osób a	4862	4861	4870	4889	4901	4918	4928	4943	4957	4971	4986	4995
..... b	5048	5070	5089	5105	5116	5144	5160	5182	5192			
Produkcja sprzedana przemysłu ²⁾ : poprzedni miesiąc=100 a	92,0	100,0	116,4	90,4	107,3	102,6	93,8	102,4	109,2	104,3	97,3	93,3
..... b	100,2	97,9	114,7	91,4	103,0	100,2	98,1	100,9	105,5			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100 a	109,8	110,2	116,4	105,7	119,1	112,2	114,3	112,6	111,6	114,8	112,0	105,9
..... b	115,4	113,0	111,3	112,6	108,1	105,6	110,4	108,9	105,2			
Produkcja budowlano-montażowa ²⁾ : poprzedni miesiąc=100 a	27,8	113,1	134,0	112,4	133,3	124,6	88,8	112,3	118,9	110,9	78,6	144,8
..... b	37,9	110,5	119,0	110,6	113,2	111,2	101,4	108,5	104,1			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100 a	92,2	96,5	115,5	104,1	113,4	115,7	104,9	115,3	121,0	128,7	123,3	117,9
..... b	160,5	156,7	139,1	136,9	116,3	103,7	118,5	114,4	100,2			
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku) a	10192	18946	28284	35603	42206	50361	59906	68414	76581	87822	99363	115353
..... b	10152	18825	26835	35412	43648	51753	62588	73867	87245			
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych: poprzedni miesiąc=100 a	100,2	100,0	99,9	100,7	100,5	99,7	100,0	100,3	100,2	100,1	100,0	99,8
..... b	100,4	100,3	100,5	100,5	100,5	100,0	99,7	99,6	100,8			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100 a	100,6	100,7	100,4	100,7	100,9	100,8	101,1	101,6	101,6	101,2	101,4	101,4
..... b	101,6	101,9	102,5	102,3	102,3	102,6	102,3	101,5	102,3			
grudzień poprzedniego roku=100 a	100,2	100,2	100,1	100,8	101,3	101,0	101,0	101,3	101,5	101,6	101,6	101,4
..... b	100,4	100,7	101,1	101,6	102,2	102,2	101,9	101,6	102,3			
Wskaźnik cen produkcji przemysłowej: poprzedni miesiąc=100 a	100,2	99,9	100,7	101,5	100,4	100,9	100,7	99,9	100,0	99,5	99,3	99,5
..... b	100,6	100,3	100,5	100,5	100,4	100,5	100,3	100,3	100,1			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100 a	100,3	100,7	100,9	101,7	102,3	103,0	103,5	103,3	103,6	103,2	102,5	102,6
..... b	103,1	103,5	103,3	102,2	102,1	101,7	101,4	101,8	102,0			

¹⁾ Udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo.²⁾ Wskaźniki dynamiki obliczono przy wykorzystaniu cen stałych 2000 r.

(dok.)

Wyszczególnienie a - 2006, b - 2007	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto												
w sektorze przedsiębiorstw ¹⁾ (w zł)..... a	2471,09	2526,22	2613,67	2570,05	2549,70	2624,93	2647,80	2611,93	2611,16	2657,99	2759,65	3027,51
b	2663,55	2687,48	2852,71	2786,29	2776,92	2869,69	2893,71	2885,97	2858,83			
poprzedni miesiąc=100 a	88,6	102,2	103,5	98,3	99,2	103,0	100,9	98,6	100,0	101,8	103,8	109,7
b	88,0	100,9	106,1	97,7	99,7	103,3	100,8	99,7	99,1			
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100..... a	103,6	104,8	105,4	104,0	105,2	104,5	105,6	105,3	105,1	104,7	103,1	108,5
b	107,8	106,4	109,1	108,4	108,9	109,3	109,3	110,5	109,5			
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw												
przeciętna miesięczna 2000=100.... a	105,0	107,3	111,2	108,6	107,2	110,6	111,5	109,6	109,5	111,5	115,7	127,2
b	111,6	112,4	118,7	115,4	114,5	118,2	119,4	119,5	117,5			
Wskaźnik rentowności obrotu brutto ²⁾ - od początku roku (w %)..... a	.	.	4,8	.	.	5,6	.	.	5,8	.	.	5,8
b	.	.	6,1	.	.	6,5
Wskaźnik rentowności obrotu netto ³⁾ - od początku roku (w %)..... a	.	.	3,6	.	.	4,5	.	.	4,7	.	.	4,7
b	.	.	4,9	.	.	5,3
Wynik budżetu państwa – od początku roku (w mln zł)..... a	772,2	-6716,2	-9275,4	10070,2	14717,9	17694,2	15543,4	14482,5	14610,2	16636,7	18580,5	25063,1
b	3144,1	-2992,3	-5177,0	-2090,9	-4297,2	-3646,6	541,3	304,1	197,5			
Średnie kursy walut w zł - NBP												
100 dolarów USA a	315,99	317,44	322,29	319,82	304,91	317,13	314,92	304,54	311,53	309,19	297,35	288,68
b	298,37	298,05	293,59	282,79	279,97	283,99	275,00	279,81	272,86			
100 euro a	382,45	379,37	387,48	391,94	389,41	401,64	399,70	390,14	397,02	390,26	382,99	381,30
b	387,87	389,58	388,69	381,92	378,24	380,79	376,85	381,00	378,99			
Handel zagraniczny w mln zł												
eksport a	24577,0	24983,4	29384,8	26564,7	28668,5	29939,6	27790,1	27487,6	32108,5	33560,8	32070,2	26643,8
b	28984,5	29246,9	33696,0	29983,2	31460,5	31374,9	30621,2	30556,6	.			
import a	27428,1	28094,0	33006,6	29459,6	33826,8	33354,7	32932,9	31746,5	35988,1	38329,2	36266,7	33596,8
b	33446,9	32403,0	39506,6	35206,6	36674,6	36888,6	37099,3	33575,7	.			
saldo a	-2851,1	-3110,6	-3621,8	-2894,9	-5158,3	-3415,1	-5142,8	-4258,9	-3879,6	-4768,4	-4196,5	-6953,0
b	-4462,4	-3156,1	-5810,6	-5223,4	-5214,1	-5513,7	-6478,1	-3019,1	.			

¹⁾ Łącznie z obowiązkową składką na ubezpieczenia społeczne.²⁾ Relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności.³⁾ Relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne dla Unii Europejskiej

Wyszczególnienie	PKB		Handel zagraniczny				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^{a)}		Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych		Produkcja przemysłowa ^{a)}	
			eksport	import	saldo							
	2006	II kw 2007 ^{a)}	I-VII 2007			I-VII 2006		VIII 2006	VIII 2007	IX 2006	IX 2007	VIII 2007
	zmiana w % w ujęciu rocznym				w mld euro		w %		zmiana w % w ujęciu rocznym		zmiana w % 2000=100	
EU-27	3,0	2,8	7,8	6,7	2,0	2,3 ^{b)}	13,0	
EU-13	2,8	2,5	7,8	6,9	1,7	2,1 ^{b)}	13,6	
Austria	3,3	3,5	9	7	1,0	-0,3	4,6	4,3	1,3	2,1 ^{b)}	.	
Belgia	3,2	2,9	9	8	9,5	7,7	8,2	7,6	1,9	1,4	14,3 ^{b)}	
Bułgaria	6,1	.	11	43	-4,4	-1,6	9,2	6,5	5,4	11,0	77,8 ^{b)}	
Cypr	3,8	3,8	-5	7	-2,8	-2,6	4,5	3,8	2,2	2,3	.	
Dania	3,5	0,6	2	7	1,3	3,4	3,8	3,3 ^{b)}	1,5	1,2	7,0	
Estonia	11,2	7,7	9	7	-1,8	-1,8	5,8	5,5	3,8	7,5	84,6	
Finlandia	5,0	4,7	10	10	3,8	3,5	7,7	6,9	0,8	1,7	18,8	
Francja	2,0	1,3	4	5	-22,9	-19,6	9,5 ^{b)}	8,6	1,5	1,6	5,8	
Grecja	4,3	.	6	11	-22,5	-19,8	8,7	.	3,1	2,9	1,9 ^{b)}	
Hiszpania	3,9	4,0	4	4	-53,3	-51,6	8,3	8,0 ^{b)}	2,9	2,7	9,2	
Irlandia	5,7	5,5	5	4	18,3	17,2	4,4	4,8	2,2	2,9	48,6 ^{b)}	
Litwa	7,7	7,6	10	17	-2,9	-2,0	5,8	4,1	3,3	7,1	98,1	
Luksemburg	6,1	5,3	-18	-9	-2,3	-1,5	4,7	5,0	2,0	2,5	23,7 ^{b)}	
Łotwa	11,9	11,2	24	31	-3,0	-2,1	6,8	5,5	5,9	11,5	50,0	
Malta	3,2	4,2	4	3	-0,6	-0,6	7,2	6,4	3,1	0,9	.	
Niderlandy	3,0	2,4	8	8	23,6	20,6	4,0	3,3	1,5	1,3 ^{b)}	8,6 ^{b)}	
Niemcy	2,9	2,5	12	8	114,9	89,1	8,4 ^{b)}	6,3	1,0	2,7	20,6	
Polska	5,8	6,7	13	17	-9,4	-6,7	13,3	9,1	1,4	2,7	60,2	
Portugalia	1,3	1,6	10	4	-10,1	-10,9	7,5	8,3	3,0	2,0	5,7	
Republika Czeska	6,4	6,0	19	17	2,0	1,1	7,0	5,3	2,2	2,8	63,1	
Rumunia	7,7	.	13	29	-11,6	-7,1	7,6	7,2	5,5	6,1	39,1 ^{b)}	
Słowacja	8,3	9,8	34	26	-0,9	-1,8	13,0	11,1	4,5	1,7	59,5 ^{b)}	
Słowenia	5,7	6,3	20	21	-0,3	-0,2	5,8	4,8	2,5	3,6	35,7 ^{b)}	
Szwecja	4,2	3,2	6	9	9,3	10,3	7,0	5,7	1,2	1,6	16,4	
Węgry	3,9	1,6	17	14	-0,6	-1,6	7,5	7,3	5,9	6,4	59,4	
Wielka Brytania	2,8	3,1	-18	-11	-78,1	-70,1	5,4	.	2,4	.	-4,1	
Włochy	1,9	1,8	13	7	-5,5	-14,2	6,5	.	2,4	1,7	0,6	

^{a)} Dane wyrównane sezonowo.

^{b)} Prognoza.

Źródło: Eurostat - Stan na 19. 10. 2007 r.